

VALENTIN ȘERBU

INOCENTUL

roman

CARTEA ROMÂNEASCĂ

1980

Coperta de *Carmen Flórica Tapu*

I

Viorel Popescu socoti că se pregătise îndeajuns pentru întâlnire. Își examinează înfățișarea în oglindă, zîmbi împăcat la gîndul că nu mai poate adăuga nimic persoanei sale. Îmbrăcase în definitiv tot ceea ce avea : o cămașă cadrilată, costumul de haine cenușiu, ponosit și tocit, perechea de pantofi de mult uzată, cravata vișinie, destrămată și pătată, primită cîndva în dar de la un prieten. Oglinda îi prezenta o realitate neîndoielnică, îi reamintea că este un om modest, cu pretenții limitate, fără nici o preocupare vestimentară, fapt îmbucurător la urma urmei, pe potrive vederilor sale despre viață... Tot privindu-se, își cercetă și trăsăturile chipului, operație pe care o neglija adesea. Constată astfel că nu e un bărbat atrăgător, în stare să fascineze. Avea obrazul prelung și o bărbie scurtă, acoperită din belșug de coșuri. Un păr aspru, de culoare gălbui-roșcată, i se revărsa dezordonat pe umerii înguști, mult ascuțiți. Ochii bulbucați și triști, nasul mare și gura largă participau la această fizionomie în care cu greu s-ar fi descoperit o urmă de frumusețe. Zîmbi din nou, emise alte cugetări și considerațiuni, își pipăi între timp bărbia teșită și buburoasă. Reflectă apoi asupra rolului deloc neglijabil pe care-l joacă o înfățișare plăcută în relațiile dintre oameni. Un chip atrăgător putea fi decisiv într-o situație dată. Îmbrăcămintea avea și ea darul să provoace felurite reacții, să creeze păreri și con-

vingeri de nezdruccinat, să determine chiar surprinzătoare schimbări de soartă...

În vreme ce lăsa să-i treacă prin minte asemenea gânduri își reaminti de întâlnire înfricoșat. I se păru că întârziase prea mult cu pregătirile și când se uită la ceasornicul deșteptător fu gata-gata s-o zbughească pe ușă. Era însă ora șase, mai avea încă mult de așteptat, se speriasse degeaba. Rămase astfel locului, nu știu pentru moment ce să facă, se așeză în cele din urmă pe pat și prinse să contemple încâperea.

Locuia într-o cameră deprimantă. Un mobilier pestriț și decolorat se îngrămădea haotic prin colțuri sau de-a lungul pereților. Noptiera, taburetele, un scrin, șifonierul, toate mărturiseau vârste apreciabile. Soba de tinichea, cu burlanele ei afumate, masa cu învelitoare cîrpită, covorul cu țesătura rarită soseau parcă spre el din ere îndepărtate, din adîncimea unor epoci necuprinse. Trăia împresurat de un calabalic evocator, ce participase la istorii și întâmplări străvechi, ce se măcinase apoi treptat între aceste ziduri crăpate, acoperite cu păienjenisuri seculare. Privirile îi lunecară mai departe, asupra cîtorva tablouri reprezentînd peisaje marine sau campestre, mai apăsătoare ca însuși interiorul. Se uită la patul scund, cu tăblii înalte, care zăcea ca o ființă schilavă, lângă fereastră, la o etajeră înclinată pe care se îngrămădeau cărți ferfenițite, slinoase, la un cui bătut în perete, de care spînzura un prosop murdar... Toate aceste lucruri, aflate în ajunul dispariției, se pulverizau sub ochii săi. Ele îi solicitau parcă înțelegere, compasiune, cerșeau îngăduința de a mai fi cumva cruțate...

Ceasornicul deșteptător de pe noptieră, o altă venerabilă vechitură, își mișca greoi acele ruginite și strîmbe. Se scursesese încă o jumătate de oră, timpul înainta lent, se tîra, tindea să încremenească. Odaia căpătase un alt aspect, obiectele ei se învălmășiseră, devenind o pată cenușie, nediferențiată. Viorel Popescu plutea într-un soi de visare, se simțea eliberat de orice preocupare imediată, se îndepărtase de impresiile prezentului, vedea limpede cum odaia cu el însuși, cu lucrurile din ea, cu întreaga lume, cu tot universul, înaintează către ceva greu de precizat deocamdată... Se dezmetici, se smulșe din visare și reveni în mijlocul realității, trebuia totuși să se ocupe de ea.

Nu locuia confortabil, știa bine, dar faptul nu-i pricinuisese pînă acum amarăciune, nu-l socotea vrednic de a-l lua în seamă. Se mulțumise dintotdeauna cu ceea ce avea, adică cu foarte puțin. I se pusese la dispoziție cîndva o garsonieră, o cedase unor colegi mai înclinați către comoditate. Era indiferent față de aspectele practice ale vieții, nu-și frămînta mintea cu niște chestiuni ce țineau de confort, nu făcuse din lipsa unei locuințe plăcute un izvor de agitație sufletească. Îi era de ajuns că există într-o încăpere, undeva, nu interesa unde, bunăoară în acest imobil particular, în calitate de chirie al doamnei Lucreția. Peseamne că se obișnuise cu hîrburile și relicvele odăii, cu aerul ei îmbăcsit de amintiri, cu zidurile acestea prăfuite, la adăpostul cărora cugeta intens la sine și la toate cele înconjurătoare.

Timpul se scurgea din ce în ce mai greu, și Viorel Popescu, așezat pe marginea patului, începu să se plictisească. Se ridică, se plimbă o vreme, măsurînd spațiul dintre fereastră și ușă, se pătrunse de liniștea înstăpînită în întreaga casă. Nu se auzea într-adevăr nici un zgomot, totul se confundase într-o tăcere întunecată, morocănoasă. La fereastră se vedeau culorile stinse ale amurgului, aici în odaie, umbrele prindeau să crească prin unghere.

Se reazează pe pat, își luă obrazii în palme, se dăruie din nou meditațiilor, încercînd să răspundă nenumăratelor întrebări care-l hărțuiau fără milă. Dorise mereu și cu înfrigurare să pătrundă, să înțeleagă tot, să ajungă la un adevăr suprem, definitiv, să dobîndească măcar o viziune de ansamblu asupra existenței. Se frămîntase și se frămînta cu marile probleme, năzuia să obțină limpezirea a tot ceea ce se petrecea sub ochii săi, nu ajungea decît arareori la un rezultat oarecum satisfăcător. Variatele aspecte ale vieții, ideile sale ori ale altora, feluritele teorii și doctrine, numeroasele sisteme filozofice, toate acestea refuzau să se închege între ele, nu reușeau să realizeze o atotcuprinzătoare înțelegere. Presupunea, din pricina eșecurilor lui de gîndire, că înseși ideile, teoriile și sistemele sufereau în fond de rigoarea timpului, se nășteau și piereau ca orice întocmire a firii, se dovedeau a fi doar niște momentane apariții.

Treșări. Jos, la parter, se produceau zgomote puternice, vociferări și țipete ce răzbăteau lesne pînă la el. Se iscase, evident, o dispută între locatari, eveniment obișnuit la urma

urmei. Își încordă auzul, recunosc glasul doamnei Lucreția, care se adresa pesemne fostului jurist Hamilcar Truță, alt chiriaș. Da, era vocea fostului jurist, iar cearta dintre acesta și proprietăreașă era un fapt intrat de mult în regulile casei. În discuție se amestecă apoi și Eleonora Balaban, altă locatară, a cărei voce sfredelitoare era de asemenea ușor de recunoscut. În scurtă vreme se făcu auzit și Oreste Panaitescu, așa încît gălăgia crescuse, deveni asurzitoare. Cearta privea condițiile de trai din imobil, fostul jurist Hamilcar Truță descoperind pretutindeni pricini de nemulțumire și revoltă. Proprietăreașă încerca, la fel ca în alte rînduri, să-i arate chiriașului său că nu e obligat să rămînă în această casă pînă la sfîrșitul vieții, dar chiriașul, întăritat, ținea să-i demonstreze că imobilul e o ruină insalubră, o șandrama sordidă, o adevărată calamitate pentru locatari. Taberele fuseseră alcătuite: pe de o parte fostul jurist și Oreste Panaitescu, pe de altă doamna Lucreția și Eleonora Balaban. Disputa se accentuă, deveni violentă, se auziră țipete și urlete, dar Viorel Popescu rămase insensibil, știind că locatarii se ceartă doar pentru a-și mai alunga uritul. De fiecare dată, aceste scandaluri sfîrșeau printr-o împăcare, combatanții ciocneau pahare cu vin între ei, ca pentru a sărbători încheierea ostilităților.

Se făcuseră ceasurile șapte, în sfîrșit, dar era încă prea devreme pentru a se prezenta la întîlnire. Gălăgia de la parter se stinse, o liniște tristă învăli din nou casa. Se ridică iar, se plimbă oarecum nervos prin strîmtoarea odăii, se opri, apucă un volum de pe șubreda etajeră și-l deschise, reze-mîndu-se de tocul ferestrei.

Ținea în mîna un mic volum de filozofie, tipărit cu patru decenii în urmă, pe care-l citise de cîteva ori. Nu descoperise nimic mulțumitor în paginile acestea îngălbenite, lectura îi pricinuisese pe deasupra o silă fără margini. Autorul ținea să-și expună doctoral părerile, să ridice o schelărie teoretică, ce se dovedea contradictorie, vulnerabilă, de-a dreptul jalnică. Răsfoi distrat cartea, se gîndi la mulțimea necuprinsă a altor cărți care tindeau și ele din răspuțeri să lămurească totul. Își închipui astfel o uriașă oștire de tomuri într-un mers ascendent, șiruri de pagini tipărite, o revărsare de texte tălăzuindu-se amenințătoare asupra lui. Noțiuni și concepte se închegau și se destrămau, alcătuiu catedrale

și monumente care se măcinau treptat, dezvăluiau din când în când scînteieri de adevăruri, ce intrau apoi în decrepitudine și uitare. O aprigă năzuință îi însuflețea pe oameni, îndemnîndu-i să tot construiască aceste edificii teoretice grandioase, iar rodul strădaniei lor nu rămînea, fiind mereu înlocuit, preschimbat... Văzu o altă carte, o luă, își aminti că e un roman de dragoste cu temă simplă și epic previzibil. Îndrăgostiții întîmpinau opreliști, se izbeau de greutate, treceau prin clipe de cumpană, se apropiau, realizînd în sfîrșit mult așteptata comuniune. Istoria, întocmită firesc, după canoanele cunoscute, se prezenta la urma urmei tot ca un sistem, cartea avînd o structură asemănătoare celei filozofice. Ambele volume conțineau în fond texte, și nimic altceva. Primul opera într-un domeniu abstract, al doilea într-o zonă mai puțin abstractă, dar totuși pe deasupra realității sau paralel cu ea. Texte și iar texte, țesături măiestrite de cuvinte, convenții și reguli ale acestor cuvinte. Oftă. Gîndurile i se îndreptară spre cea care acum se ridica mai veridică decît oricare text, spre Lili-Mercedes.

La parter izbucni o nouă dispută, care-l nemulțumi profund. Auzi cuvinte grele, înveninate, învinuiri, apoi risete prelungite. După ce-l împrôscase cu invective pe fostul jurist Hamilcar Truță, doamna Lucreția pretindea acum că individul e un bărbat admirabil, cu o comportare ireproșabilă. Hamilcar Truță declară și el, împotriva celor rostite mai înainte, că imobilul acesta corespunde întru totul pretențiilor sale, fiind aidoma unei pensiuni, cu certe caracteristici de club englez. Oreste Panaitescu aproba zgomotos această apropiere, iar Eleonora Balaban, nelipsită de la astfel de convorbiri, admise că locuința în care se afla e un adevărat palat.

După inevitabilele ciocniri de opinii, locatarii obișnuiau să se întîlnească în sufragerie, pentru a petrece acolo clipe de binemeritată destindere. Viorel Popescu participase deseori la aceste serate, căci nu se cuvenea să le nesocotească. Rolul de președinte al adunării îi revenea întotdeauna fostului jurist Hamilcar Truță, om care știa să conducă tumultul dezbaterilor, să-l îndrepte spre făgașuri rezonabile. Ceilalți, reuniți în jurul mesei, formau un grup dornic să se dăruie oricînd tuturor controverselor. Viorel Popescu se in-

stala și el într-un colț, asculta fără să intervină, încerca să rețină și să analizeze în schimb cele discutate. Nu i se acorda de obicei o prea mare atenție, fusese în repetate rânduri împiedicat să-și exprime vreo părere. Era considerat pesemne incapabil să susțină ceva cu autoritate, și dacă se întâmpla să ia totuși cuvântul, spusele sale erau primite cu hohote de râs. Nu se socotise ofensat în asemenea împrejurări. Știa că datorită înfățișării sale ori poate slujbei pe care o deținea, colocatarii aceștia nu-l prețuiau îndeajuns. Erau în fond niște oameni cumsecade, și măruntele lor răutăți nu-l prea necăjeau.

Își reexamină chipul și straietele în oglindă, deschise ușa șifonierului, scoase la iveală un pardesiu lăbărțat, îl îmbracă și părăsi încăperea. Străbătu coridorul cu pas ușor, pentru a nu deranja pe cineva, coborî scara de lemn cam nesigură și nimeri în mijlocul adunării din sufragerie. Fu primit cu însuflețire, se auziră exclamații, fu poftit să se așeze pe un scaun la masa comună. Se lăsă un moment de tăcere, răstimp în care fu cercetat cu mare atenție. Apoi se rostiră câteva observații asupra sa, ca și cum ar fi fost un obiect ori o viețuitoare oarecare.

Juristul Hamilcar se afla în capul mesei, ca prezident. Îndesat, vinețiu în obraz, cu țeasta cheală și fălcile mult lăsate, se uita la Viorel Popescu plin de o adâncă seriozitate. Le făcu celorlalți semn cu ochiul, cerîndu-le să adopte același aer. Tuși scurt, i se adresă în cele din urmă doamnei Lucreția, care, voluminoasă, cu pieptul uriaș, cu fața lată, sulemenită, se aplecă pentru a-l asculta.

— Am impresia, zise el, că tînărul acesta energic, optimist și avîntat, urmează să facă o cucerire.

— Presupun întocmai ca dumneata, confirmă doamna Lucreția, că minunatul meu chiriaș e pe cale să se îndrăgostească.

— Nu putem decît să-i urăm succes! zise și Oreste Panaitescu ridicîndu-și brațele lungi, slăbănoage către plafon, clipind din ochii lui spălăciți și lacrimoși.

Eleonora Balaban nu se amestecă în discuție. Slabă, pistriută, cu ochii de un albastru șters, furișă priviri înveselite către Viorel Popescu, își stăpînea cu greu rîsul.

Întreaga adunare împrumută o ținută sobră, chipurile exprimînd o mare gravitate. Participau parcă, la un eve-

niment deosebit de important. Ședeau aproape neclintii pe scaune, discutau calm, nu se contraziceau, admiteau că înălțătorul sentiment al dragostei este singurul viguros, puternic, de neînfrînt. Purtau cu toții straie de casă, respirau o atmosferă intimă, se întrețineau cu voce scăzută. Paharele cu vin rămăseseră neatinsse.

— Nu mă îndoiesc că vei reuși, tinere! îi zise juristul Hamilcar. Te așteaptă un mare destin, vei fi fericit, iar aleasa dumitale te va adora ca pe un zeu!

Asistența încuviință prin murmure această urare.

— Trebuie totuși să facem cîteva precizări neapărat necesare, continuă juristul pe un ton călduros, patern. Să ne ierți că intervenim în existența dumitale, dar, în calitate de colocatari, de buni prieteni, vom cuteza să-ți punem o întrebare ce ar desluși poate mai bine situația în care te afli. Îți dorim numai și numai binele, așa încît e necesar să îndepărtezi vâlul de nedumerire ce ne acoperă deopotrivă privirile. Spune-ne așadar: ai avut de-a face cu iubita dumitale? Mă refer bineînțeles la acel aspect de o intimitate absolută, singurul care ar comporta pondere într-o legătură amoroasă, după unii!

Viorel Popescu roși violent, rămase buimăcit, nu știu ce să răspundă. Manifestarea lui stîrni în cel mai înalt grad interesul. Era examinat acum cu o curiozitate lacomă, devoratoare.

— Ești un om excepțional, pur, curat sufletește, un veritabil îndrăgostit! decretă juristul Hamilcar, în aprobarea celorlalți. Așa te vrem: idealist și dezinteresat! Prin atitudinea dumitale faci onoare acestei case! Pleacă deci, du-te însoțit de sincerele și bunele noastre sentimente!

Viorel Popescu se ridică, mulțumi adunării pentru urare, se îndreptă ușurat către ușă. Era înconjurat, evident, de oameni iubitori, care-i doreau din toată inima succes. Vecinii aceștia se bucurau de schimbarea care intervenise în viața sa. Un sentiment de largă recunoștință îl invadează; făcu cale întoarsă și strînse tuturor mîinile. Apoi părăsi casa, auzind cum în urma lui izbucnește un furtunos hohot de rîs, provocat, după cum bănuia, de o glumă a juristului, glumă care în nici un caz nu era legată de plecarea lui.

II

Se afundă fără grabă în străzile cartierului, privi casele vechi și blocurile de curînd înălțate, își îngădui un alt răs-timp de meditație, fiindcă îi plăcea să construiască întruna teorii, să se împărtășească din frumusețea ideilor. Împrejurările îi ofereau prilejul acesta și vru să le cuprindă într-un înțeles cît mai adînc, mai mulțumitor. Era evident că fiecare locuință adăpostea oameni la fel de cumsecade ca aceia pe care tocmai îi părăsise. Era de asemenea neîndoielnic că înapoia zidurilor, la ceasul acesta, se aflau întrunite numeroase familii care viețuiau într-o deplină și de nezdruncinat armonie. Dorea și el să întemeieze un cămin, împlinise în definitiv anii necesari, depășise chiar vîrsta însurătorii. Trăise poate, fără să-și dea seama, cu această minunată aspirație, o cultivase însă delicat, nu făcuse din ea un scop suprem, obsedant. Toți prietenii și colegii săi se căsătoriseră, rămase aproape singurul celibatar din promoție. Sosise prin urmare timpul să ia o hotărîre, în ciuda unor insuccese suferite de la adolescență înapoi. Că nu impresionase fetele pînă acum era un fapt cert. Știa că-l dezavantajează mult înfățișarea, iar slujba lui, de salariat al unui centru pentru achiziționarea sticlelor și a borcanelor, nu prea trezea interesul. Pe de altă parte, dusesese un trai neglijent, nu fusese stăpînit de mari ambiții, și fetele cărora încercase să le fie pe plac îl respinseseră toate.

Se opri înaintea unei clădiri cu fațada roasă de intemperii, prin ferestrele căreia se vedeau câteva interioare largi, luminate îmbelșugat cu lustre și lămpi. Pe după perdelele străvezii se deslușeau diferite personaje participând desigur la o discuție, la realizarea călduroasei atmosfere de familie. O văzu pe ea, soția, cam în vîrstă, pe el, sotul, cam vestejit, pe cei doi copii, se umplu de o nesfîrșită duioșie. Vorbeau, își zîmbeau, se sfătuiau ori plănuiau ceva. Nu era cuviincios să-i spioneze, dar se simțea puternic atras de această scenă. Copiii păreau să învețe la o măsuță, mama lor trebăluia, soțul se odihnea într-un fotoliu. Constată, la un examen mai atent, că femeia își lustruia unghiile, vorbind între timp aproape neîntrerupt. Nici copiii nu învățau, ci răsfoiau niște reviste ilustrate, iar bărbatul, departe de a se odihni, sorbea un lichid verzui dintr-o sticlă. Deși aceste aspecte se prezentau dezagreabil, personajele alcătuiau o familie. Era imposibil ca seară de seară scena să se petreacă la fel, fu convins că surprinsese un aspect nepermanent. Se văzu pentru o clipă însurat, încercă să-și imagineze cum trăiește în mijlocul familiei sale, dar nu îndrăzni să și-o închipuie decît în treacăt pe Lili-Mercedes lîngă el. Trăi totuși un sentiment înalt, amețitor, care se risipi repede.

Ajunse la capătul străzii principale, făcu primii pași. Îl întâmpinară binecunoscutele aspecte. Se opri mai întîi în fața librăriei Univers, ale cărei vitrine înșesate cu cărți încercau să atragă cumpărătorii. În librărie se aflau cîtiva mușterii care se opriseră la standul de papetărie. Librarul încremenise statuar lîngă rafturile sale, privea disprețuitor la un bătrîn care răsfoia un volum de versuri... Trecu mai departe, ajunse la un atelier de croitorie foarte aglomerat la ora aceea, plin cu oameni care-și luau măsura ori pipăiau cu înfrigurare stofele. Merse agale pe dinaintea unui magazin auto luat cu asalt, pe lîngă o tutungerie la ușa căreia se făcuse coadă, ajunse la o mică sală de expoziții în care un pictor local își prezentase creațiile, sală populată de cîtiva vizitatori singuratici. Îl cuprinse iar starea aceea sufletească de intensă bucurie, la gîndul că oamenii nutreau preocupări și înclinații multiple, trăind împreună în bune relații... Troțuarul era plin de trecători care-și făceau plimbarea de seară, îndeosebi tineri și tinere. Se auzeau rîsete și exclamații, crîmpeie de conversații, pe largul bulevard se scurgeau neconținut

automobile, tumultul sporea, înviora văzduhul. Ajunse apoi la intrarea restaurantului Olimp, unde numeroși oameni urcau treptele. Portarul, majestuos, înfîretat și îngalonat, străjuia intrarea, fiind foarte ocupat cu păstrarea bunei rînduiri. Mai făcu vreo cîțiva pași, își încetini mersul și, profund tulburat, cu inima strînsă de emoție, se opri înaintea atelierului de cofură Venus, acolo unde lucra cea de care se îndrăgostise atît de puternic. Se opri și privi încordat, cu toate că priveliștea îi era mult prea cunoscută, urmărindu-l cîteodată pînă și în vis.

Era un atelier spațios, puternic iluminat, cu oglinzi uriașe, scaune complicate, plin pînă la refuz cu o clientelă pestriță, clocoțitoare. Domnea o mare agitație. Șiruri de femei ședeau sub căști sau se lăsau pieptănate. Toate păstrau un aer solemn. Coafezele lucrau neobosit, în mîinile lor sclipind felurite instrumente. Purtau halate imaculate, zoreau fără conținere, se roteau prin vasta încăpere ca printr-un ciudat laborator. Ventilatoarele din plafon primeneau aerul peste această mulțime atît de preocupată, adînc pătrunsă de însemnătatea operațiilor pe care le executa.

Oprit lîngă un copac, Viorel Popescu îmbrățișă cu privirea întreg atelierul în care activitatea se desfășura atît de spornică, și o văzu și pe aleasa lui. Inima începu să-i bată puternic, i se cam încetșară ochii, un tremur îi străbătu întreg trupul. Își reveni întrucîtva din buimăceală, își propuse să fie mai stăpîn pe sine. Privi mai departe, n-o slăbi din ochi, rămase ca într-un extaz.

Era desigur cea mai înzestrată, se bucura de toate darurile. Înaltă, cu părul blond-ruginiu, cu ochii albaștri și obrazul delicat, contrasta puternic cu oricare dintre colegele ei. Se mișca plină de grație, zîmbea vag, din privirile ei se desprindea o nesfîrșită duioșie. Mînuia calmă piepțenii și foarfecii, adresa cîte o vorbă însoțită de un suris luminos vreunei colege sau cliente de care se ocupa. Halatul și mica basma îi accentuau distincția. Și din nou atelierul își pierdea, datorită prezenței ei, înfățișarea obișnuită, dobîndea alte dimensiuni, alte înțelesuri. Nu băgă în seamă ploaia care începuse să cadă, vîntul rece care rărise trecătorii.

Printre lucrătoare se produse brusc o vie animație și era cert că ea se datora apariției sale. Tinerele fete își făceau semne zîmbind, îl arătau cu degetul. Unele se apropiaseră

de vitrină pentru a-l vedea mai bine. Vorbeau cu aprindere între ele, atrăseseră atenția clientelor, care — curioase — îl cercetau cu viu interes. Viorel Popescu, descumpănit la început, își reveni și le adresă tuturor un salut, gest care spori și mai mult agitația. Toată lumea părea stăpînită acum de frenezie, i se făceau semne amicale, prezența lui provocase o adevărată răscoală. Activitatea atelierului încetă de-a binelea, se înfiripă o conversație generală extrem de animată. Și dintre toate fapăturile acelea, nespuse de bucuroase să-l vadă, atît de amabile și de binevoitoare, numai Lili-Mercedes nu se arătă prea încîntată de sosirea lui. Continua să lucreze nespuse de iritată, nu arunca nici o privire către stradă, dar marea veselie a celorlalte femei o cuprinse pînă la urmă și pe ea, făcînd-o să rîdă cu poftă. Apoi, lucrul fu reluat, și Viorel Popescu își încheie mai bine pardesiul, ferm hotărît să-și aștepte aleasa în bătaia vîntului și a ploii.

Reflecta din nou, potrivit vechii sale deprinderi, încerca să pătrundă tîlcul faptelor aparent dezordonate, dar oferind întruna un fascinant înțeles. Dragostea însuflețea în definitiv totul, de la minerale și pînă la idei. Dragostea era o dualitate ce-și căuta mereu rezolvarea, el și ea găsindu-se pretutindeni în jur, sub o infinitate de forme, reprezentînd temelia tuturor întruchipărilor. O atracție universală între contrarii domnea pretutindeni atotputernică, dragostea dintre oameni fiind o ilustrare parțială a unui principiu etern. El și ea ca entități ultime se confirmau și de data aceasta, căci nimeni și nimic nu scăpa de sub imperiul mărețului adevăr. Dacă se afla în clipa de față sub copac, în ploaie și vînt, și dacă stîrnise vînzoleală printre fete, la temelia acestor manifestări ședea ineluctabilă înalta lege care anima totul. De aceea, ca posesor al supremului adevăr, trebuia să nu se tulbure, să analizeze lucid împrejurarea, să participe la ea strict rațional. Din păcate, nu izbutea să rămînă într-o continuă meditație, din sine izvorînd porniri ce nu puteau fi potolite prin raționamente.

Se făcuseră ceasurile opt și jumătate, atelierul se golea treptat de clientele. Cînd ultima dintre acestea ieși în stradă, personalul începu să facă ordine. În sfîrșit, cînd și această operație fu încheiată, fetele se îmbrăcară și ieșiră una după alta, printre cele din urmă ivindu-se și Lili-Mercedes.

Îi veni în întâmpinare și vru să-i întindă mâna. Ea îl opri cu o mișcare de refuz și-l examină amuzată. El o salută încă o dată, pierdut, cu stîngăcie, bolborosi un șir de cuvinte incoerente, tăcu stingherit.

— De ce ai venit, Coco? îl întrebă cu o afectată solitudine. Vremea e tare urîță, nu ne putem plimba!

— Totuși, reuși el să îngaime, putem merge la cinematograful.

Lili-Mercedes izbucni într-un rîs nestăpînit, ceea ce îl bucură nespus, căci îi plăcea să o vadă veselă. Rîdea dezlănțuită, arătîndu-și dantura impecabilă, cu dinți mărunți, admirabil aliniați, atrăgea atenția trecătorilor. Își curmă însă brusc hohotele, i se uită drept în ochi, vru să afle de ce nu e invitată la un restaurant. El tresări, își pierdu cumpătul, fiindcă propunerea fusese directă, îl luase pe neașteptate. Nu prevăzuse o asemenea alternativă... Sigur că da, avea dreptate, cum să o invite la cinematograful, să o vîre într-o sală aglomerată spre a vedea cine știe ce film, cînd un restaurant e un cu totul alt soi de distracție!

— Aș fi încîntat, zise el, să te invit...

— Nu, Coco, nu se poate! Sînt foarte ocupată, am glumit... Altă dată voi accepta, fii sigur! Acum, la revedere, pe mîine!

— Dar... dar nu-mi permiți să te conduc?

— Nici vorbă, scumpule, sînt zorită, trebuie să mă întîlnesc cu o colegă, fac și niște cumpărături... La revedere, dragule, pe mîine!

Rămase lîngă copac, o urmări cum se îndepărtează cu umbrela deschisă deasupra-i, cu mersul ei grațios, volutar, se simți brusc părăsit, mai singur ca oricînd. Constată abia atunci că ploaia îi străbătuse întreg pardesiul. Vîntul se făcuse mai rece, iar strada pustie își pierdu orice farmec. Aproape tremurînd, porni șovăielnic, nesigur, călcînd de-a dreptul în băltoace, dar încă plin de lumina fapturii ei, mulțumit și întristat, recunoscător și dezamăgit în același timp. Îl străbăteau stări sufletești contradictorii, încerca simțăminte crîncene, de triumf și neîmplinire totodată. Oricum, îi vorbise, primise din partea ei un zîmbet, și asta-i era de ajuns, întrecea poate orice așteptare. Nu trebuia să se arate nerăbdător, să forțeze cumva lucrurile, n-avea nici un drept și nici o calitate să-și impună voința. Lili-Mercedes, prinsă

de treburi urgente, nu avușese vreme de el. Ceva important o împiedicase să zăbovească. Era adevărat că și în alte rînduri, de cînd o cunoscuse și de cînd se prezenta înaintea atelierului de coafură, întîlnirile lor se desfășuraseră în același mod. De trei săptămîni încheiate, în fiecare seară, se descotorosea de el în aceiași termeni, dar atitudinea aceasta nu-l supărase, o găsisse explicabilă în multe chipuri. Unele femei sînt de bună seamă timide, nu acceptă lesne un partener în preajma lor.

Înapoiat acasă, îi găsi pe locatari tot în sufragerie. Fu primit din nou cu mare entuziasm, îl emoționă puternic această manifestare prietenească. Vecinii săi erau niște oameni excepționali. Îi puseră o mulțime de întrebări, fu chestionat, discutat, dădu răspunsuri sincere, deschise, înfățișă scena întîlnirii cît mai exact... Izbucniră exclamații, se produse rumoare, toți ochii se ațintiseră curioși asupra sa.

— Și rîndul trecut, lucrurile s-au petrecut la fel! își aminti cu o vagă iritare în glas juristul Hamilcar.

— Aveți dreptate! confirmă Viorel Popescu, fericit.

— Accepți deci această situație? se minună Oreste Panaitescu, pipăindu-și creștetul cu un aer meditativ.

— De ce nu? strigă îndrăgostitul. Mă simt excelent, nu-mi doresc altceva!

Întreaga asistență fu cuprinsă de un freamăt intens, păstră apoi o clipă de tăcere. Schimbau priviri contrariate între ei, se foiau mai departe pe scaune. În sfîrșit, Eleonora Balaban, după ce-și scutură bucele oxigenate și după ce respiră adînc, săltîndu-și pieptul abundent, fu de părere că Viorel Popescu e un îndrăgostit perfect. Așa trebuie să se comporte bărbații, nu să se năpustească asupra bietelor femei și să le brutalizeze. Părerii sale i se alătură din toată inima doamna Lucreția, care declară că bărbații sînt niște viețuitoare neîndeajuns de îmblînzite. Ceilalți protestară vehement, și convorbirea se învioră, dat fiind noul subiect, acela al meritelor și cusurilor existente la ambele sexe. Viorel Popescu se retrase neobservat, și cînd i se constată lipsa, locatarii se simțiră iar șocați, amuțiră pentru cîteva momente.

— Tînărul acesta, rosti sentențios juristul Hamilcar, e ori tîmpit, ori neputincios, a treia posibilitate nu există!

— Eu susțin că e mai degrabă neputincios! își exprimă opinia Oreste Panaitescu. La cei treizeci și cinci de ani, cîți

numără, ar trebui să se comporte altfel, nu ca un papă-lapte !

— Și ce-ai fi vrut să faci ? dori să știe doamna Lucreția.

— S-o violeze !

Începură să strige cu toții, vacarmul crescă, pînă cînd juristul se șocoti îndreptățit să prezinte noțiunea de viol, precizînd că aceasta e incompatibilă cu normele morale. Deveni retoric, înfățișă cîteva cazuri din cariera sa, îl acuză pe Oreste Panaitescu de imoralitate flagrantă, îi prevesti un viitor întunecat, prevenindu-l totodată că nu-l va vizita în pușcăriă care-i va fi adăpost în curînd. Între timp, doamnele, profund afectate de spusele lui Oreste Panaitescu, îl priveau crunt, ca pe un vrăjmaș al tuturor femeilor cumsecade.

— Da, recomandînd violul ca mijloc de soluționare, ai ofensat aceste doamne ! îl muștră juristul Hamilcar pe vinovat. Drept pedeapsă, vei aduce două sticle cu vin.

Oreste Panaitescu protestă, se plînsă de grave lipsuri bănești, dar, văzîndu-se înconjurat de o unanimă ostilitate, se repezi pînă la magazinul alimentară din apropiere, de unde reveni cu băutura, care în scurtă vreme curmă neînțelegerile.

III

Liliana Teodorescu, căreia i se mai spunea și Lili-Mercedes, datorită admirației nutrite pentru automobilele cu asemenea marcă, ajunsese acasă înveselită. Individul care o așteptase înaintea atelierului îi răsărea mereu înaintea ochilor, ținea parcă să-i arate încă o dată cât este de caraghios. În răstimpul a trei săptămâni, de când îi fusese prezentat, amărîtul îi tot dăduse tîrcoale, îi aținuse calea, dorise să se apropie cât mai mult de ea. Amintindu-și acum de chipul lui lunguiet, asimetric, de expresia năucă ce-i însuflețea trăsăturile neregulate, o cuprinse iar o nestăpînită poftă de rîs. Îl cunoscuse în restaurantul Sublim, întîmplător, în cadrul unei mese organizate de prietenul ei Rodrig, șeful orchestrei de acolo. Ce idee și la Rodrigo să invite un asemenea personaj, care părea că suferă cronic de foame! De atunci, din seara aceea, tipul o asaltase pur și simplu cu stăruințele lui, stîrnind, bineînțeles, un haz unanim, hohotele colegelor și ale clientelei mai ales. Ipochimenul părea picat din altă lume. Era sincer mirată că mai pot exista astfel de oameni, căzuse chiar de cîteva ori pe gînduri, profund îngrijorată de soarta sărmanului om. Hainele lui ponosite, ținuta stîngace, privirile blegi continuau totuși să o amuze, în ciuda unui sentiment de milă ce o străbătea nedefinit. Evident că nu putea face însă din acest pretins îndrăgostit o preocupare,

starea lui jalnică fiind menită a-i procura doar trecătoare amuzamente.

După ce se dezbracă și puse pe sine un halat, începu să deretice iute apartamentul. Era luni, Rodrigo nu avea program și trebuia să sosească din clipă în clipă. Cumpăraseră câteva gustări, o sticlă de coniac, pe care o introdusese în frigider. Adusese de asemenea un buchet cu flori, care se răsfirau acum într-o vază. Aranjă mai departe niște lucruri, netezi, rîndui pe ici, pe colo, privi încăperile și se socoti mulțumită. Ocupa o locuință confortabilă, cu pricepere și gust mobilată, avea în preajmă toate cele de trebuință, nu ducea lipsă de nimic. E drept că nu intenționa să rămînă întreaga viață aici, în două camere, oricît de spațioase și de bine înzestrate erau ele. Pînă la strămutarea în vila mult visată trebuia să se ocupe totuși sîrguincios de acest interior, să-l facă plăcut, primitiv, mai ales că apartamentul fusese obținut cu mari dificultăți, prin mijloace de care nu dorea să-și mai amintească.

Știuse să-și pună la punct locuința. Dormitorul, cu o garnitură din lemn de nuc, avea un pat enorm, cu tăblii satinat, și două noptiere cochete, în deplin acord cu nuanța și configurația odăii. Perdelele din damasc, covorul persian, lustra imitînd foile de acant, șifonierul uriaș, toate mărturiseau un neîndoielnic simț al proporțiilor. Dormitorul era o încăpere a cărei importanță nu putea fi trecută cu vederea... În sufragerie instalase o masă grea, cu scaune masive în jur. Două fotolii din piele și o canapea plușată se rînduiau cu o discretă eleganță. Cîteva tablouri, din păcate reproduse, împodobeau reușit pereții, acoperiți doar cu o culoare galben-roză. În sfîrșit, într-o vitrină sclipeau nenumărate cristaluri și porțelanuri, achiziționate cu grijă de la Consignația.

Dar Rodrigo nu mai sosea. Își scoase halatul, îmbrăcîndu-și o rochie de casă simplă, lejeră, își desfăcu părul, se așeză pe canapea și privi absentă la televizorul instalat într-un colț. Gîndurile îi alergau cam dezordonate, nu înțelegea cum de îi răsărea mereu înainte individul care o așteptase două ceasuri încheiate în ploaie și care se simțise fericit doar pentru că o vede. Aflase de la colege, care dețineau întinse cunoștințe asupra oamenilor din oraș, că tipul ocupă o slujbă obscură pe undeva la un depozit și că duce

o viață fără nici o rînduială. Nu, nu pare să fie teafăr la minte. Cum de cuteza să facă curte unei femei cu o asemenea înfățișare? Pardesiul acela jegos, încălțăminte strivită parcă, obrazul buburos și nebarbierit, cămașa ieftină, toate caracterizau o persoană neplăcută, în total dezacord cu împrejurările, cu cerințele modei îndeosebi, o persoană situată în afara oricărei inițiative amoroase. Și apoi, chipul acela uscat, palid, cu ochi bulbucăți, arzători, nu putea să aparțină decît unui nărod. Îi acordase oarecare atenție, spre a nu fi ridicolă în ochii colegelor, dar povestea trebuia să se curme cît mai repede.

Se auzi soneria. Sări sprintenă, îi deschise ușa lui Rodrigo, care intră vijelios și o cuprinse în brațe. Rodrigo era un bărbat robust, încă tînăr, cu coamă bogată, profesională și perciuni croiți simetric de o parte și de alta a chipului, exprimînd mereu o îndărătnică energie. Purta straie voit extravagante. Era îmbrăcat cu o bluză de piele foarte scurtă, pantaloni largi, cămașă galbenă cu un guler uriaș. În picioare purta o pereche de cizme scunde, cu pîteni. Mijlocul și-l cuprinsese cu o curea lată, a cărei cataramă strălucea orbitor, iar la piept îi atîrna o efigie enormă, cu niște însemne stranii gravate pe ea.

Așezați pe canapeaua largă, începură să vorbească ciocnind păhărelele cu coniac. Sorbeau leneș din cafelele abia preparate. Discutau, se înțelege, despre orchestra condusă de el, despre repertoriul ei, despre unele neînțelegeri ivite între orchestranți și directorul complexului turistic în care se producea grupul muzical. Directorul era un tip nereceptiv la noutățile muzicale, prefera melodii învechite și stupide. Muzica modernă e sublimă, nu încăpea nici o îndoială, și numai un om fără simț artistic ar fi fost în stare să o disprețuiască. Deși repertoriul fusese stabilit, orchestra introducea printre melodii bucați muzicale mai tari, în măsură să ațîțe puternic mușteriii. Căci care era rostul muzicii decît acela de a provoca tulburare, de a zdruncina cugetele? Directorul aflase — nu se știe cum — de isprăvile acestea, nu se împotrivise, dar se vedea după mutra lui că le dezaproabă.

— Un încuiat! îl caracteriză Rodrigo, așezîndu-se mai comod pe canapeaua primitoare. Am impresia că-l cunoști bine!

Lili-Mercedes tresări ușor, dar își păstră calmul. Avea prezență de spirit, nu se trăda lesne. Într-adevăr, îl cunoștea pe directorul complexului turistic, cu ajutorul și prin intervențiile lui obținuse apartamentul. Dar de ce să-i facă sînge rău lui Rodrigo cu amintirile ei ? Il iubea doar, și se gîndea emoționată cum îl va însoți în toate turneele lui. Rodrigo era un bărbat întreprinzător și mai ales talentat, urma să se bucure de un viitor strălucit, pe care-l merita cu prisosință. Mai devreme sau mai târziu, trebuia să fie imprimat pe discuri, el și orchestra lui, să ajungă astfel celebru, fapt care i-ar fi adus alte mari și binemeritate beneficii. Păcat că era uneori foarte nervos, nemulțumit desigur de situația lui. Ca un adevărat artist, n-avea ce să caute într-un oraș de provincie și numai o nefericită conjunctură îl aruncase tocmai aici.

Îl privea cu admirație, îl asculta cum expune păreri competente asupra melodiilor, a instrumentelor, cum face planuri de viitor. Participa la spusele lui cu cîte o idee ingenios strecurată. Vorbeau acum despre saxofoane și trompete, despre tobe și orgi electronice, domeniu în care, potrivit convingerilor lui Rodrigo, erau necesare radicale reforme. După el, instrumentele muzicale aveau întîietate asupra compozițiilor, ele reprezentînd aproape totul. Partitura și textele constituiau o prejudecată ; instrumentele, modificate prin iscusite intervenții tehnice, electronizate mai ales, se puteau lipsi de orice compoziție, puteau evolua independent. Muzica e doar o împreunare de sunete, iar rigorile acestei împreunări deveneau adesea incomode pentru niște interpreți înflăcărați, dornici a se exprima liber. Orchestrele trebuie să cînte pur și simplu, să execute melodii întîmplătoare, să impresioneze oricum urechea, muzica viitorului prezentîndu-se în felul acesta.

— Să se cînte fără reguli ! strigă el după ce sorbi al patrulea păhărel. Ce sînt acelea note, măsuri, game, dieji, bemoli ? Mi-e silă să mă gîndesc la asemenea lucruri. În tobă poți să bați și cu ambele picioare, iar în clapele pianului poți izbi cu capul, neavînd însemnătate altceva decît emiteria sunetelor. Vioara poate fi cuplată ingenios cu flautul, printr-un procedeu tehnic ce-l las pe seama inventatorilor, la fel clarinetul s-ar îngemăna cu contrabasul, așa încît întreaga orchestră să alcătuiască un tot, elementele ei să se lege

fizic între ele, să se sudeze prin cabluri și țevi. La naiba cu individualitatea instrumentelor, cu personalitatea distinctă a fiecăruia! Da, visez o orchestră ca un monstru care să mugească, să mugească la nesfârșit!

Rodrigo își mai potoli însuflețirea și dădu peste cap al șaselea pahărel. Reveni oarecum la realitate, dar pentru scurtă vreme, căci prinse să se plîngă iar de neajunsurile izvorîte din alcătuirea programelor. Era silit, el și orchestra, să se producă în fiecare seară, și asta îl nemulțumea peste măsură. Sosise toamna, nunțile se înmulțiseră, câștigurile bănești ar fi sporit mult pentru orchestranți, dacă n-ar fi fost nevoiți să respecte programul. Recurseseră totuși la o stratagemă, se angajau să cînte la nunți pe rînd, reușeau să inducă astfel în eroare directorul acela înțuiat. Evident că în cădrul nunților Rodrigo trebuia să susțină repertorii cu totul nepotrivite concepției sale despre muzică, să cînte romante și melodii populare, valsuri și tangouri. Dar asta era situația. Primeau bani, și nu puțini, trebuia să se conforme multor gusturi.

Lili-Mercedes se simțea cam șocată că Rodrigo nu prea pomeneste de viitorul lor, al amîndurora. Nu sufla nici un cuvînt despre căsătorie, părea să nu se gîndească la ea, și atitudinea aceasta o umplea de neliniște. Rodrigo putea să plece oricînd, chiar peste noapte, să o părăsească brusc, dată fiind firea lui agitată. Mai pățise așa ceva, nu dorea să-și mai amintească cu cine și cînd. Avea experiență, cunoștea bine nestatornicia și neseriozitatea bărbaților. Ajunsesese doar la vîrsta de douăzeci și cinci de ani, cunoștea îndeajuns lumea, rosturile ei.

— Cînd ne vom căsători, zise ea pe neașteptate, privindu-l scrutător, va trebui să ne aranjăm în primul rînd locuința.

El zîmbi și o aprobă entuziast, dar izbucnirea aceasta fu prea zgomotoasă.

Îl cam suspecta, îl socotea în stare să-i întoarcă spatele, și gîndindu-se la această alternativă se simți aproape insultată. Rodrigo visa pesemne la cine știe ce împliniri nemărturisite, și odată, cu prilejul unei petreceri, lăsase să-i scape din gură niște cuvinte care exprimau desigur o veche și tainuită intenție. Spusese atunci, nu uitase, că ar dori să se însoare cît mai avantajos, și asta o alarmă. Se impunea să fie atentă,

precaută cu el, fiindcă nu-i pătrunsesse îndeajuns sufletul, presupunînd că înapoia modului său volubil, a vorbăriei pe care o tot revărsa în preajmă s-ar ascunde intenții îngrijorătoare. Poate că amîndoi se iscodeau în definitiv, se cîntăreau din priviri, se pîneau, încercînd să-și ghicească intențiile; jocul acesta era plin de neprevăzut, îi ținea încordați, le răpea orice urmă de liniște. Îi surprindea cîteodată priviri tăioase, rele, zîmbete inexplicabile, se neliniștea și mai mult.

Rodrigo deveni însă afectuos, o cuprinse de mijloc, cîrîndu-i să alunge pentru moment orice preocupare. Ea chibzui repede, ajunse la concluzia că nu e indicat să fie prea dragăstoasă. Știa să reziste unei îmbrățișări, să reflecteze temeinic, în ciuda mîngîierilor... Dar el deveni insistent, și pentru a fi în continuare calmă, se ridică de pe canapea, ca să toarne, chipurile, coniac în pahare. Îl ținea la distanță, știa cît de prețioasă este reținerea, ce nesperate avantaje se obțin de pe urma ei. Constata că nici el nu se lăsa ușor prins, amăgit, avea pesemne destulă experiență. Îl văzu cum soarbe din pahar, cum ia o gură de cafea și cum zîmbește ștrengărește. Începu să vorbească iar de neajunsurile și insatisfacțiile sale profesionale. Cînd pomeni de director, remarcă la el o scurtă uitătură ațintită asupra sa. Bănuia așadar ceva, dar neavînd nici o dovadă, se socotea sigură pe poziție, fiind în stare să se arate indignată la cea mai vagă aluzie. Directorul acela se ștersese de mult din mintea ei, devenise un aspect îndepărtat, cețos al trecutului, iar Rodrigo, pe care-l cunoscuse mult mai tîrziu, n-avea nici un drept să se amestece în existența ei, la urma urmei.

În vreme ce discutau despre ultimele discuri de muzică ușoară apărute pe piață, analizînd totodată activitatea marilor și renumitelor grupuri muzicale, interpretele și interpretii ce făceau vîlvă în jurul lor, compozitorii și spectacolele memorabile, Lili-Mercedes își aduse aminte de individul care o aștepta în fiecare seară la ieșirea din atelierul de coafură. Îi relată ultima întîlnire cu acesta.

— Ești iubită ! exclamă Rodrigo înveselit.

— Dar cine este totuși tipul ? Tu mi l-ai prezentat doar !

Nu-l cunoștea prea bine, îi fusese și lui prezentat de un localnic. Vreun prăpădit desigur, o făptură absolut nenoro-

cită. Individul făcea parte din acea categorie de oameni care nu-și cunosc prea bine menirea în lume, oameni neîntreprinzători, contemplativi, lipsiți de avantajoase inițiative, înclinați poate mai mult către alcool decât spre acțiuni profitabile. Presupunerea că ar fi salariat pe undeva — nu știa pe unde. Nu era însă cazul să discute despre el.

— Dar mă așteaptă seară de seară! făcu ea supărată. Să vezi ce mutră face atunci când ies din atelier! E ceva înfricoșător, dar și vrednic de milă... Situația asta n-o mai suport, să știi! Trebuie să intervii, să-l pui la punct, să-i arăți că nu sînt de nasul lui! N-am ajuns să accept curtea unui golan!

— Te iubește totuși, nu uita! încercă el să glumească.

— Nu văd nimic hazliu în toate acestea!

— Stai, mi-a venit o idee! Ce-ar fi să-l încurajezi, să-l atragi într-un fel, să te arăți profund mișcată de sentimentele lui?

— Nici nu mă gîndesc!

— Ba da, iubito! Gîndește-te numai ce distracție grozavă am avea, ce bine ne-am simți asistînd la evoluția lui amoroasă...

— E cam nedrept și crud...

— Pe naiba! Să mai rîdem și noi nițel. Hai, fă-mi ha-tîrul! Cunosc oarecum această specie de sentimentali și vi-sători, care sînt pe cale de dispariție. E un tip învechit, hrănit cu cine știe ce bazaconii, încrezîndu-se în cine știe ce aiureli.

— Dar tu nu crezi în asemenea aiureli?

— Cred, se corectă Rodrigo grabnic, dar nu într-un astfel de hal. Ipochimenu-l s-a rupt definitiv de realitate, dacă a fost cumva vreodată atașat de ea, nouă revenîndu-ne rolul de a-i oferi un spectacol de neuitat. Îl vom trezi poate, îi vom face un bine. Formidabil! Hai să ne amuzăm! Uite, miine, cînd vei veni în restaurant, să fii însoțită de ipochimen. Da, neapărat!

Ea se lăsă treptat convinsă și se înveseliră, închipuindu-și felurite scene. Succesiunea acestor scene fu stabilită întrucîtva. Preținșii îndrăgostiți vor lua loc la o masă, iar în pauzele programului muzical, Rodrigo îi va vizita cu tot respectul. Vor discuta tustrei, Rodrigo se va înapoia la or-

cheștră, va reveni la masa lor, și tot așa, în rest hotărînd înșăși împrejurarea.

În timp ce stabilea planul, Rodrigo îi cuprinse din nou mijlocul și o sărută pe gît. Ea vru să se împotrivească, dar îl simți prea puternic, copleșitor. Mîinile lui o căutau cînd brutale, cînd stăruitoare, o rețineau într-o captivitate din care nu reușea, nu spera să mai iasă. Un ultim efort de a evada din strînsoare îi accentuă dorința de a rămîne în ea.

IV

Periferia se întinse pînă departe, înaintase și cucerise cîmpurile învecinate, se instalase suverană. Abundau aici magaziiile, șopronurile și barăcile, se ridicaseră pretutindeni felurite clădiri improvizate. O rețea încîlcită de drumuri și drumeaguri, de cărări și poteci îngăduia de oriunde accesul. Se vedeau terenuri împrejmuite, șanțuri proaspăt săpate, șelării metalice, eșafodaje din birne și scînduri. Într-o parte șerpuia terasamentul căii ferate, iar dincolo de o vîlcea mereu noroioasă își răsfirea ramurile o lizieră de salcîmi încă tînără, desfrunzită, cruțată de ferăstraie și topoare. Camioane grele, încărcate cu cărămizi și mortar, mugeau opintindu-se pieptiș pe dîmburile domoale, se îndreptau în coloane către un cartier nou, care abia se contura; locomotive trăgînd șiruri nesfîrșite de vagoane străpungeau văzduhul cu strigăte prelungi. În fundul vîlceleii, pe pantele umede, se chinuia să respire și să supraviețuiască o grădină de zarzavaturi și o porumbiște mult rărîtă. Apoi, barăcile și magaziiile se iveau din nou, se înmulțeau peste măsură, tindeau să acopere întreaga zonă. Între liziera de salcîmi și terasamentul căii ferate, periferia se dezvolta zorită, se lăsa cucerită la rîndul ei de șantierul noilor cartiere.

Viorel Popescu contemplă o vreme peisajul acesta familiar, reflectă asupra lui, încercă să extragă, așa cum făcea în fiecare zi, o seamă de înțelesuri din tot ceea ce se desfășura

sub ochii săi. Da, exista în preajmă o mișcare intensă, o uriașă sforțare, un efort unanim, neîntrerupt. Orașul creștea repede, se moderniza, căpăta o altă înfățișare, periferia constituind un avanpost, într-o grandioasă ofensivă. Era impresionat zilnic de această mare desfășurare de forțe, se simțea mai apropiat, solidar cu oamenii care-l înconjurau și, încântat că nu e singur pe lume, cum înclina uneori să se considere, își simțea sufletul înălțat, străbătut de luminoase speranțe.

Închise fereastra și reveni în odaie. Se așeză pe un scaun, la masă, pe care zăceau câteva hîrtoage deasupra unui registru învechit și pufos. Se cam făcuse frig, sosea toamna, și baraca aceasta, situată chiar la marginea orașului, nu oferea garanții pentru iarnă. Era o baracă uzată, șubredă, abia se mai ținea în picioare, prin numeroasele crăpături ale pereților săi pătrunzînd lesne curenții de aer. Ședea acum pe scaun și se gîndea cum să reinstaleze soba de tinichea, cum să repare câteva stricăciuni ale ușilor. Arunca din cînd în cînd priviri încăperii, îl izbeau aceleași aspecte neplăcute, deloc mulțumitoare. Ceea ce se numea birou nu era decît o cameră întunecoasă, friguroasă, deprimantă, cu un pat de fier, o masă, două scaune, o poliță pe care se înșirau niște cărți.

Lucra în acest depozit pentru achiziționarea sticlelor și a borcanelor de cîțiva ani, obținuse slujba la intervenția directorului întreprinderii comerciale al cărei angajat era. Fusese transferat aici temporar, dintr-un birou de contabilitate, acceptase să-și schimbe locul de muncă fără a ridica obiecții. Se scursese însă multă vreme de cînd cedase postul lui de contabil unei tinere și nimeni nu-i propusese încă să revină de unde plecase. Nefiind pretențios, nu se mai interesase de situația lui, se împăcase cu noua stare de lucruri, se deprinsese chiar cu munca în depozit. Munca se dovedea în definitiv simplă, nu presupunea mari eforturi, singura lui îndatorire fiind cumpărarea sticlelor și a borcanelor aduse aici de localnici, încredințarea acestora unor camionagii care soseau săptămînal spre a le transporta către felurite unități industriale. Ținea o sumară evidență a achizițiilor, operațiune care iarăși era îndeplinită cu mare ușurință.

Părăsise postul de contabil socotind că așa se cuvine, primise asigurări cum că transferarea lui va fi de scurtă durată. E drept, absolvise liceul, făcuse și un curs de contabilitate,

dar pregătirea lui profesională nu-l îndemnase să încerce a-și recăpăta slujba de odinioară. Nu se frământase cu această problemă, pe care o socotea neînsemnată. Oriunde erau necesari oameni la urma urmei, și între felurimea funcțiilor nu remarcă deosebiri esențiale. Nu alergase nicicând după așa-zisele posturi avantajoase și nici nu-l atrăsese fascinanta perspectivă ierarhică. Îi era indiferent unde se află, știa că trebuie să muncească conștiincios în cadrul oricărei slujbe ce i s-ar încredința. Se mirase deseori de râvna pe care colegii săi o depuneau pentru alegerea posturilor și de comentariile aprinse ce le stârnea această înclinație. Presupunea totodată că e considerat cam prostănac datorită atitudinii sale, dar caracterizarea nu-l supăra.

Încheiase încă de la ceasurile zece principalele îndatoriri. Acum își trăgea răsuflarea. Asculta zgomotele autocamioanelor, șuieratul locomotivelor, reflecta, se plictisea. Părăsi scaunul, ajunse iar la fereastră, cuprinse iar cu privirea periferiile, asupra cărora se lăsaseră ceturi. În apropierea depozitului se înșirau câteva case vechi, mohorâte. La una dintre ele se deschise o fereastră, în cadrul căreia văzu chipul blond-spălăcit al Elisabetei. Îi făcu un semn amical cu mâna și i se răspunse în același mod.

Elisabeta — Lisaveta, cum i se spunea — locuia în casa aceea împreună cu tatăl ei, un anume Caban, individ masiv, negricios, pus mereu pe ceartă cu vecinii. Era o ființă firavă, tăcută, părăsea rar casa, se ocupa de cei doi copii ai săi. Trăia singură, după cum își da seama, fiind pesemne divorțată. Prezența ei înviora oarecum împrejurimile. Viorel Popescu îi vorbise de câteva ori pe deasupra gardului despărțitor, se oferise o dată să o ajute la despicatul lemnelor. Dar Caban, tatăl ei, îl oprise cândva în stradă și ținuse să-i demonstreze că fiică-sa nu e o femeie ușoară. Îi atrăsese atunci atenția că Lisaveta, deși compromisă, nu era de nasul lui. Viorel Popescu protestă, declarînd că nu urmărise nici un scop stînd de vorbă cu femeia, dar spusele sale îl mîniară cumplit pe Caban, care-l înjură și-l amenință cu bătaia. După opinia acestui om grosolan, depozitul pentru achiziționarea sticlelor și a borcanelor era cu totul inutil, reprezenta un mod stupid de a irosi banii, iar Viorel Popescu nu putea fi decît un parazit ori un nătărău care nu știuse să obțină o slujbă mai bună... De atunci, relațiile sale cu Lisaveta se mărgineau

la aceste semne, pe care și le făceau totuși cam stînjeniți. Gîndindu-se la Caban, Viorel Popescu socoti că oamenii se comportau uneori tare ciudat, atribuind semenilor lor intenții absolut imaginare, poate chiar propriile lor porniri.

Se lăsase o liniște grea, neobișnuită. Autocamioanele dispăruseră parcă, la fel și garniturile de tren. Își aprinse o țigară, trase adînc din ea, ochii îi căzură pe ceasul care ticăia dogit pe masă. Gîndul i se îndreptă fulgerător către Lili-Mercedes și-l cuprinse o adîncă înduioșare. Îi revăzu chipul, ochii mai ales, se bucură intens de imaginea aceasta, care luminase brusc toate cele înconjurătoare. Începu să viseze. Își imagină cum îi erau împărtășite sentimentele și cum alcătuiesc amîndoi o comuniune deplină. Întemeiau, firește, o familie binecuvîntată, aveau copii, trăiau senini, împăcați. Slujba lui era, ce-i drept, cam modestă, lipsită de strălucire, dar faptul nu putea să împiedice înfăptuirea unei mari iubiri. O mare iubire nu presupunea, desigur, preocupări de natură materială, imediate, ea depășea toate aceste mărunțișuri nevrednice, efemere, se realiza în eternitate... Își reaminti că nu dispune de nici un avut, de economii bănești, că e prost îmbrăcat, dar nu văzu nici în aceste aspecte obstacole în calea unei înalte apropieri spirituale. Ce dacă purta straie vechi, ce dacă nu deținea o funcție, un titlu de răsunset? Asemenea pretinse neajunsuri sînt neglijabile, derizorii, ușor de trecut cu vederea pentru cei care se iubesc cu adevărat.

Fu smuls din reflecțiile sale de o ciocănitură violentă în ușa. În odaie năvăli un omuleț îndesat, congestionat, purtînd palton cenușiu, care, fără a saluta, prinse să strige cu o furie crescîndă :

— Ai înșelat un copil, să-ți fie rușine !

Viorel Popescu află că dimineață îi plătise unui nepot al omulețului, care sosise cu o sacoșă de sticle, mai puțin decît se cuvenea. Era vorba de o diferență mică — cinci lei. Știa că este corect la numărătoarea banilor — scăse totuși din buzunar bancnota și o întinse clientului fără a protesta. Acorda dealtfel sume tuturor acelorora care se socoteau înșelați, și cum aceștia nu erau puțini, din salariul său se alegea doar pe jumătate. Pe lîngă mușteriii așa-zis păgubiți i se imputau adesea sume de bani pentru sticlele și borcanele sparte, necorespunzătoare deci... Se uită la omuleț întristat,

căci îi pretinsese și în alte rînduri sume de bani, pe care i le înmînase totuși fără șovăire.

— Ar trebui să te reclam imediat miliției! strigă omulețul mai împlînzit. N-am chef să bat drumul pînă aici pentru cinci lei, datorită neglijenței dumitale.

— În cazul acesta, se impune să vă despăgubesc, sugeră Viorel Popescu.

Virî mîna iar în buzunar, scoase o bancnotă de zece lei, și i-o înmînă păgubașului. Păgubașul o înhață și dispăru pe ușă, bolborosind ceva greu de înțeles.

Da, oamenii erau cam ciudați, îi provocau cîteodată o adîncă nedumerire prin apriga lor dorință de cîștig, de profit mai ales. Unii se prezentau în depozit cu vădita intenție de a-l înșela, de a obține bani de la el. Așa de pildă era vizitat o dată pe săptămîna de un fost coleg de birou care-i cerea regulat cîte o sumă oarecare. I-o dădea, se înțelege, dar banii rămîneau nerestituiți. La un răstimp de două săptămîni sosea aici un așa-zis revizor, care pretindea că e însărcinat cu controlul situației sale financiare. Și acesta îi solicita împrumuturi care rămîneau de asemenea nerestituite. Se găseau pe de altă parte oameni care-l suspectau de necinste, susținînd că ar realiza aici, prin felurite metode, venituri bănești suplimentare. Cîte un inspector își exprima deschis părerea despre el, caracterizîndu-l drept coțcar. Zădarnic încercase să le dovedească cum că e un salariat corect, că nici n-ar fi cu putință să-și însușească sume de bani.

— Lasă, că știm noi! i se răspundea de fiecare dată.

În cameră pătrunse fără a bate un vlăjgan cu plete și început de barbă, purtînd o scurtă de piele și pantaloni mult lărgiți la manșete. Salută nepăsător, se trînti pe pat și rămase încremenit, cu o expresie de adîncă lehamite așternută pe chipul său gălbejit. Era Stancu, fost coleg de liceu, un fel de funcționar normator al șantierului din apropiere, care sosea zilnic aici pentru a-și mai omorî vremea sau pentru a-l invita la o cîrciumă ce se afla nu departe de depozit. Stancu intrase pînă acum în multe încurcături datorită firii sale agitate. Făcuse pușcărie pentru luare de mită, se căsătorise de două ori, divorțase, nu avea o profesiune certă, schimba slujbele foarte des și vîna întruna chilipiruri. Datorită existenței sale nestatornice, băuturii consumate excesiv și nopților mereu pierdute, îmbătrînise înainte de vreme, obrazul i se

botise, fruntea i se încrêţise şi doar în ochii lui sumbri ardea o flacăra, care nu prevestea nimic bun.

— Hai la cârciumă ! propuse el.

— Nu pot, îl refuză Viorel Popescu. Am o întâlnire deseară şi vreau să mă prezint la ea onorabil.

Stancu rămase cu gura căscată. Îl cercetă cu atenţie, constată că i se spune adevărul, fu şi mai mirat. Nu se aşteptase ca achizitorul de sticle şi borcane să întreţină relaţii sentimentale, nu reuşea să şi-l închipuie în ipostaza aceasta. Aşa cum îl ştia, cum arăta şi cum se comporta, Viorel Popescu n-avea nici o şansă în a cuceri o femeie.

— Probabil că ai înnebunit ! făcu Stancu. Ca fost coleg de şcoală şi ca prieten, îţi declar că treaba asta mă cam nelinişteşte. N-ar fi totuşi mai indicat să renunţi ?

— Dar sînt îndrăgostit ! spuse cu deplină convingere achizitorul. Ce vrei să fac ?

— Şi cine-i, mă rog, aleasa ?

Cînd află, Stancu scoase un fluierat şi-l privi pe îndrăgostit cu o stupefacţie pe care nu-şi mai da osteneala să o ascundă. Un răstimp nu fu în stare să sufle o vorbă. Şedea pe pat prostit, necrezîndu-şi urechilor. Apoi prinse să-şi mîngîie pletele, perciunii, ţacălia, să zîmbească şi să se încrunece, să clipească foarte des. Între timp îi arunca priviri curioase lui Viorel Popescu, părea că asistă la producerea unui fenomen nemaivăzut, nemaiauzit.

— Mă simt dator, zise el într-un tîrziu, să-ţi deschid totuşi ochii. Datoria de om şi de amic îmi dictează să nu te cruţ. Fata asta, e necesar să ştii, nu e nici pe departe o ingenuă... Ai auzit oare de isprăvile ei, de porecla care i s-a dat şi care o caracterizează întru totul ? Ştii oare că i se mai spune şi „Moartea gestionarilor“, asta fiindcă a băgat doi la apă pînă acum ?

— Clevetiri, bîrfeli ! Nici nu mă interesează în definitiv trecutul ei. Este un om ca oricare altul, cu toate cusururile şi meritele, are un suflet ca şi noi, o iubesc şi atîta tot, restul nu mă interesează.

Stancu adoptă o ţinută meditativă. Se închise într-o tăcere deplină, se arată grav preocupat, căuta pesemne o soluţie problemei ivite. Nu descoperi însă soluţia, căci se schimonosi ca de durere, slujindu-şi amarnic faţa.

— Dar n-ai nici o șansă, smintitule ! răcni el ca scos din minți. Ce mai e și năzbîtia asta ? Cum o să se uite la unul ca tine ?

Viorel Popescu, stăpînit de o ușoară nervozitate, începu să se plimbe prin odaie, urmărit de ochii arzători ai oaspetelui. Nu mai e nimic de făcut, spuneau ochii aceștia, și dintr-odată fizionomia lui își pierdu asprimea, deveni blîndă, compătimitoare.

În tăcerea care se lăsa din nou, pașii lui Viorel Popescu măsurau parcă scurgerea greoaie a timpului. Oaspetele mai încercă, după o scurtă ezitare, să-și atragă amicul la cîrciumă, recomandînd-o ca pe un loc prielnic luării marilor hotărîri. Cîrciuma salva nenumărați oameni de la nebunie, împiedica multe drame și, împotriva învinuirilor ce i se aduceau, tempera simțitor instinctele, care nedrogate s-ar fi dezlănțuit sub cine știe ce forme înfricoșătoare. Stancu dorea să-l abată astfel pe amicul său de la un drum primejdios, dar se lovea de o încăpăținare stranie. Vorbi îndelung, pledă fierbinte, nu reuși să-l convingă. Îi ceru în final o sută de lei cu împrumut. Viorel Popescu îi măturisi mîhnit că nu dispune de bani, suma pe care o avea asupra sa fiindu-i nespus de trebuincioasă. Stancu stăruie, argumentă, pînă cînd obținu bancnota. Oferindu-i-o, Viorel Popescu se gîndi că va fi silit să apeleze la rîndul lui la bunăvoința singurei rude pe care o avea, și anume mătușa Despina.

Oaspetele plecă făcînd o plecăciune adîncă, batjocoritoare.

V

Trebuia să se grăbească, pentru a nu întârzia la întâlnire. Mătușa Despina locuia în partea opusă a orașului, și un drum pînă acolo presupunea două ceasuri, căci a te prezenta în casa acestei femei însemna să faci conversație, să discuți asupra feluritelor aspecte ale vieții, mai ales să faci o scurtă expunere a ceea ce s-a întîmplat cu tine în ultimul timp. Mătușa era afectuoasă și iscoditoare, dorea să afle totul în legătură cu nepotul ei, care nu corespundea nici pe departe speranțelor ce și le pusese în el. Nepotul mai reprezenta și un excelent mijloc de a-și petrece vremea.

Mătușa Despina se cam plictisea în casa ei mare plină cu lucruri vechi, dar curată, îmbietoare. Nu ducea lipsă de prietene, își alcătuiseră un grup care o frecventa, însă prilejul de a mai auzi ce se întîmplă în oraș nu se cuvenea să-l piardă. Era o femeie corpulentă, cu părul alb și tenul emaciat, solemnă în mișcări și în exprimare. Respecta niște reguli de viață exacte, își alcătuiseră păreri ferme despre oameni, privindu-i pe cei mai mulți cu o îngăduință ușor ironică. Despre nepot nu avea, se înțelege, opinii prea bune, îl socotea un neîmplinit, povețele ei rămîneau fără nici un ecou în inima acestui om straniu. Într-o vreme îi trecuse prin minte să-l găzduiască, așa cum s-ar fi convenit dealtfel. Relațiile de rudenie dintre ea și Viorel Popescu nu erau reale, fiindcă tînărul îi devenise nepot printr-un soi de adopțiune. Tînărului

îi muriseră părinții cînd avea patru ani, îl ajutase de atunci, săvîrșind astfel un act de obligatorie omenie, se interesase de creșterea lui la casa orfanilor, ajungînd să treacă în ochii tuturor drept mătușă. Dorința de a-i oferi găzduire o străbătuse arareori și niciodată teameinic. Viorel Popescu se dovedea prea neglijent cu sine însuși, devenea odată cu scurgerea timpului mai jalnic, mai caraghios. Se simțise îndemnată să-l ajute din cînd în cînd, îl sprijinise, îi urmărise cu atenție evoluția, nu făcuse însă din asta o constantă preocupare. Îi îngăduia să o viziteze săptămînal, raporturile lor limitîndu-se la aceste întrevederi...

De cum îl văzu pătrunzînd pe ușă, fu sigură că i se întimplase ceva. Era palid, neliniștit, mai șovăielnic și mai nesigur ca oricînd. Îl examină dintr-o ochire și se întrebă de ce băiatul acesta blînd, inimos, duce o viață atît de dezordonată, de ce se îmbracă în straie ponosite, de ce nu încearcă să răzbată, spre a obține măcar o slujbă mai acătării. Înaintea ei se afla acum un individ cu înfățișare de vagabond sau de răufăcător, care inspira oricui temeri și suspiciuni, gata parcă să înfăptuiască o fărădelege. La îmbrăcămîntea uzată, tocmai bună de aruncat, se asociau trăsăturile lui lipsite de orice farmec. Dorise cîndva să-i ofere o sumă de bani pentru a-și cumpăra cel puțin haine, dar fusese refuzată. Ținuse de asemeni să-l căpătuiască altminteri, să-i rostuiască definitiv viața. Prin vecini exista o femeie vîrstnică, destul de harnică și văduvă pe deasupra, care părea să fie o partidă potrivită pentru acest aiurit. Le mijlocise chiar o întîlnire, dar Viorel se comportase împotriva tuturor așteptărilor, îi vorbise văduvei despre lecturile lui, făcuse filozofie, înspăimîntînd-o. Discuția aceea îi dovedise că așa-zisul ei nepot nu prea e în toate mințile. Îl auzise cum cuvîntă în neștire, cum lansează teorii, într-un limbaj de neînțeles, care în nici un caz nu se potrivise cu momentul. Își exprimase felurite idei despre cărți, despre ultimele descoperiri ale științei, despre nenumărați gînditori, așa încît sărmana văduvă socotise pe bună dreptate că are de-a face cu un nebun...

— Ce vînt te aduce? îl întrebă ea poftindu-l să se așeze într-un fotoliu, în camera de zi.

Îl văzu cum se așază și cum o privește cu o fixitate neobișnuită, cum își frămîntă mîinile slăbănoage, încercînd fără îndoială să-și ascundă un puternic tumult lăuntric. Nu se

înșela, îl cunoștea foarte bine, pricepea că nepotul ei adoptiv trece printr-o împrejurare deosebită, omul acesta nefiind în stare nici măcar să se prefacă. Slăbise mult în ultima vreme, arăta mai rău, îndura fie crunte lipsuri, fie vitregia cine știe căror relații cu semenii.

— Am nevoie de bani! mărturisi brusc Viorel.

— Prea bine, ți-i voi da!

— Mulțumesc, numai că de data asta e vorba de o sumă mai mare, o sumă pe care o voi restitui la sfârșitul săptămânii, când încasez salariul.

O mie de lei nu-i ceruse niciodată, așa că fu pe drept cuvânt surprinsă. Viorel nu-i solicita decît sume foarte mici, pe care le înapoia conștiincios, la soroc. În viața lui intervenise într-adevăr ceva. Se îngrijoră, lăsînd să-i treacă prin minte felurite imagini. Îl cunoștea doar ca pe un papă-lapte, ca pe unul ușor de înșelat. Intrase oare într-o încurcătură? Trebuia să afle cît mai repede ce se petrecea în fond cu acest nărod care viețuia alandala, victimă sigură a oricărui ticălos. Îl întrebă la ce-i erau necesari banii, și explicația o impresionă plăcut, neașteptat de plăcut. Ei bine, în sfârșit se realiza și visul ei. Dacă Viorel se îndrăgostise îi oferea cu dragă inimă suma de bani, deși o cam punea pe gînduri această cerere. Dar poate că, risipitor și neglijent, strîmător momentan, nepotul ținea să facă față unei situații neprevăzute... Vru apoi să știe cine este ființa aleasă — și aflîndu-i numele, ridică din umeri a neștiință. Nu cunoștea tineretul orașului, habar n-avea cum arăta el. La urma urmei, nici n-o interesa tineretul. Viorel ieșise din lîncezeala lui, și asta era esențialul. Îi ceru să-i fie prezentată domnișoara și-i sugeră ideea de a o invita aici, în casa ei. O convorbire cu fata nu putea fi decît interesantă. Era coafeză? Excelent! Se cunoșteau de mult? Numai de trei săptămîni? Era drăguță, atrăgătoare, frumoasă? Nemaipomenit! Și cum reușise Viorel să o cunoască?

— Relațiile noastre se mărginesc doar la scurte plimbări, zise Viorel cu însuflețire.

Mătușa Despina nu se obișnuie însă cu gîndul că nepotul ei ar fi atras atenția acelei făpturi. Ceva nu părea să fie în regulă, cu toată istoria asta. Portretul tinerei, schițat în grabă, nu se potrivea cu înfățișarea îndrăgostitului, dar poate că îndrăgostitul, înrobit pasiunii, își descrisese în culori exage-

rate aleasa... Cedînd satisfacției, entuziasmată chiar, scoase din comoda sufrageriei bancnotele pe care i le oferî, recomandîndu-i sã le cheltuiascã cu chizbuintã și sã i le restituie cînd va fi în stare. Dacă va mai avea nevoie de bani, sã apeleze la ea cu toatã încrederea. Ținea sã o vadã totuși pe fatã, sã o cunoascã îndeaproape.

Viorel îi mulțumi încă o datã, se ridicã, îi sãrutã mîna și plecã grãbit, cãci se fãcuserã ceasurile cinci, timpul se scurgea tare repede. Ajuns acasã în fugã, intrã în sufragerie, dãdu sã urce scara, dar îi vãzu pe colocatari, care parcã îl așteptaserã. Trebuia sã se îmbrace, nu avea vreme de discuții, și se îndreptã hotãrît cãtre scarã. Juristul Hamilcar îi tăie calea.

— Nu, tinere, nu merge așa ! începu el. În ultimele zile ne-ai cam neglijat, uitînd cã faci parte dintr-o comunitate ce se aseamãnã foarte mult cu o familie. Atitudinea dumitale poate fi consideratã drept disprețuitoare și nu știm cu ce ne-am fãcut vinovați de te porți astfel !

Ceilalți tãceau și-l priveau cu vãdit interes, ședeau în jurul mesei, pe care se aflau nenumãrate sticle golite sau abia începute.

Viorel Popescu încercã sã-și exprime scuzele. Nũ dorise sã supere pe nimeni, îndeosebi pe cei cu care locuia sub acelaș acoperãmînt. Îi prețuia mult pe vecinii sãi, oameni onești, plãcuți, vrednici de toatã lauda. Se simțise întotdeauna bine în compania lor, dar acum, din pãcate, îl solicitau chestiuni urgente. Nu, nu se fãcuse cu nimic vinovat în fața lor, era gata sã repare orice greșealã, dacã ea exista cu adevãrat.

Juristul Hamilcar, ținîndu-l de un nasture al pardesiului, îl asigurã cã numeroase erau faptele reprobabile pe care le sãvîrșise, prima și cea mai gravã fiind aceea cã nu lua parte la mesele comune organizate în fiecare searã aici, în sufragerie. Ce fel de vecin era dacã lipsea de la aceste importante reuniuni, în cadrul cãrora se dezbãteau atîtea probleme vitale ? Altãdatã, cînd nu-l preocupaserã treburi strãine casei, Viorel Popescu fusese un nelipsit de la aceste mese, pe cînd acum, atras de cine știe ce amãgiri și deșertãciuni, scumpul lor colocatar aproape cã-i uitase.

— Totul e deșertãciune, fii sigur !, încheie juristul dînd drumul nasturelui, care abia se mai ținea în cusaturã. E mai bine sã revii în mijlocul afectuoasei noastre familii !

Privit acuzator de toată asistența, simțindu-se vinovat, Viorel Popescu se pierdu cu firea, nu mai știu cum să se apere. Doamna Lucreția îi arunca ocheade întunecate, iar Eleonora Balaban arăta ca și cum ar fi fost insultată. Însuși Oreste Panaitescu, fire volubilă, păstra o tăcere semnificativă, zîmbind cu amărăciune.

— Te invităm deci să ieși loc și să rămâi împreună cu noi în această seară, adăugă juristul Hamilcar.

Viorel Popescu se opuse clătînd energic din cap. Se dădu cîțiva pași înapoi, declară că nu poate răspunde cu nici un chip invitației. S-ar fi simțit bine cu acești oameni admirabili, dar n-avea încotro, trebuia să se prezinte negreșit la o întîlnire ce se anunța de o mare însemnătate pentru el, hotărîtoare în cel mai înalt grad. Spusele sale întunecară și mai mult expresiile mesenilor, care-l cercetau ca pe un vrăjmaș. Doamna Lucreția fu de părere că doar necuviința îi caracterizează pe tineri, iar ceilalți se alăturară acestei opinii, apropiînd-o din toată inima.

— Totul e deșertăciune! repetă juristul Hamilcar. De ce nu vrei să recunoști că acesta e adevărul? Noi însă, în marea, în largă înțelegere ce o nutrim față de rătăcirile tinereții, îți vom ierta modul incorect de a te purta. Da, te vom ierta numai dacă în schimbul acestui sentiment ne vei acorda un împrumut bănesc necesar continuării mesei, vitregită acum de prețioasa dumitale prezență. Ne vei pune la dispoziție așadar două sute de lei!

Bucuros că scăpase doar cu atît, Viorel Popescu scoase bancnotele, și le înmîină juristului. Urcă apoi vijelios treptele scării, pe la mijlocul căreia se auzi strigat de Oreste Panaitescu. Funcționarul îl ajunse din urmă și-i șopti înfrigorat că ar avea nevoie de o sută de lei. I se întîmplase o nenorocire, îi trebuiau grabnic acești bani, nu știa de unde să-i procure. Viorel Popescu îi oferî sumă solicitată, amintindu-și în treacăt cum că omul acesta îi mai datora o mie de lei.

Ajuns în odaie, răsflă în voie. Nu avea, evident, cu ce să se schimbe, își aranjă totuși ținuta. Refăcu nodul cravatei, își perie costumul, își lustrui încălțămîntea, se pieptănă, și îndeplinind aceste operații încercă să-și închipuie seara care-l aștepta, seara aceasta în care Lili-Mercedes îi făgăduise că-l va însoți la restaurant. Se văzu stînd la masă cu ea, dansînd, vorbind, oferindu-i clipe cît mai plăcute. Cedase oare tumul-

tuoaselor lui simțăminte ? Nutrea cel puțin o vagă afecțiune pentru el ? O avalanșă de vise luminoase îi invadă mintea, perspective uluitoare se deschideau înaintea sa. Se cercetă între timp în oglindă, constată din nou că nu e chipeș, nici elegant, dar ce însemnătate aveau aceste amănunte pe lângă simțirea curată ce sălășluia în el ? Rămase o clipă îngândurat, muncit de o altă preocupare. Se afla poate în ajurul unui mare eveniment, de răspîntie în viața sa. Ce ar fi fost indicat să facă ? Era oare oportun să o ceară în căsătorie, sau trebuia să amîne deocamdată această intenție ? Cerîndu-i mîna ar fi bruscat-o, desigur. Pe de altă parte nu se cuvenea să procedeze astfel tocmai într-un restaurant. O cerere în căsătorie presupune un anume cadru, o ambianță prielnică, un loc retras, în care comuniunea lor sufletească să se împlinească desăvîrșit, în care sufletele lor să se înalțe și să se înlănțuie fericite.

Cînd coborî scara și trecu prin sufragerie, doamna Lucretia îi aminti că nu plătise chiria. Fu surprins, căci nu se sfîrșise încă luna, dar la insistențele ei fu nevoit să se achite, astfel că scoase alte două bancnote din buzunar. Ascultă nerăbdător un nou discurs al juristului Hamilcar, suportă privirile curioase ale mesenilor, dar izbuti să iasă din casă.

Se îndreptă cu pași repezi către atelierul de coafură. Mergea sprinten, nu băga în seamă ploaia care începuse iar să se reverse rece și monotonă asupra orașului.

VI

Pe Lili-Mercedes o supăra gîndul că va juca neplăcutul rol impus de Rodrigo. Nu ajunsese încă să batjocorească oameni, să-i ademenească pentru a face haz pe seama lor. Cinismul lui Rodrigo era greu de suportat, vădea un suflet nu tocmai ales și niște idei despre viață deloc lăudabile. Oricît de caraghios și de stupid se prezenta Viorel Popescu, n-avea dreptul să-l inducă în eroare, să-i dea speranțe și să-l dezamăgească după aceea. Rodrigo îi ceruse o sfortase peste puterile ei, nu se simțea capabilă să-i împărtășească nefericita dorință cu privire la masa luată în restaurant în compania sărmanului îndrăgostit. Își propusese să nu răspundă invitației lui Viorel Popescu, dar teama că-l va indispuce pe Rodrigo fu prea mare pentru a nu ține seama de ea. În definitiv, acceptînd invitația îi oferea cîteva momente plăcute amărîtului. Și cum fiecare era stăpîn pe sine însuși, trebuind să îndure inevitabil unele lovituri, nu vedea de ce să-și mai facă scrupule. Dar în ciuda răcelii cu care se înarma pentru a se ține tare, se vedea străbătută fără voia ei de o milă nespusă pentru individul de a cărei dragoste nu se îndoia. Și din nou prindea să se gîndească la nefericit, la cel care o pîndea seară de seară, știind prea bine ce zbuțiu se produce în inima lui. În ea se da o luptă, nu mai înțelegea cum să se comporte, șovăia între două atitudini care-și aveau deopotrivă îndreptățirea. În cele din urmă hotărî să asculte de

îndemnurile lui Rodrigo. Viața comporta și aspecte brutale, iar individului poate că i-ar fi fost de folos o lecție, din care să tragă prețioase învățăminte. Nici ea nu fusese cruțată de dureri, iar dacă-și permitea o glumă, aceasta era pur și simplu o glumă și nimic mai mult.

Rodrigo se trezi dimineață foarte devreme, se îmbracă și plecă către cine știe ce treburi. Încercase să-l convingă că n-ar fi fost prea nimerit să-l ademenească pe îndrăgostit în restaurant, dar el nici nu vru să o asculte.

— Vom face și niște fotografii! o anunță el. Întîlnirea din seara aceasta va fi un eveniment de pomină. Ce haz vom face, mamă-mamă!

— Văd că te înveselește batjocura pe care o pregătești!

— Dar nu e batjocură, iubito, e doar o farsă, o farsă reușită. Sîntem doar tineri, de ce să nu ne distrăm un pic?

Se pregăti de plecare și o făcu, ca întotdeauna, cu mare grijă. Știa că e privită pe stradă, apariția ei stîrnind comentarii de amploare. Își crease o faimă, i se arunca pretutindeni priviri semnificative, stîrnea fie o ipocrită indignare, fie ațîțări pline de un comic nespus. Îi plăcea să sfideze mai ales femeile. În atelier, cînd le coafa, se purta cît mai corect cu puțință, dar pe stradă își permitea să adopte orice atitudine, după plac.

O iritau dar o și amuzau fizionomiile unor tinere care cînd o întîlneau își suceau capetele, ofensate parcă. Își cunoștea îndeajuns puterea de atracție, își explica deci atitudinea colegelor ei de vîrstă care nu suportau evident o asemenea rivalitate. În fond, ea era suverana și nu ele, ea, care pe lîngă plăcuta-i fizionomie și armonioasa dezvoltare a trupului dispunea de o grea experiență, căci nu fusese ferită de dureroase încercări. Tinerele de vîrstă ei adoptau ținuta unor făpturi profund jignite în moralitatea lor, fără a cunoaște multe lucruri despre viață. Nu avea acces în cercurile lor și de aceea trebuia să se țină tare, să le dovedească marea ei nepăsare. Fetele acestea erau niște prostănace, trăiau încă înecate în prejudecăți, se complăceau în ideile lor copilărești asupra existenței. Și cîte nu rîvneau pe ascuns să fie în locul ei!

Trecu pe strada principală neluînd în seamă oamenii, Pășea calmă, cu fruntea sus, își păstra firesc prestanța. Defilă astfel pe dinaintea librăriei, a magazinului auto, a atelier-

rului de croitorie, înaintă demnă, știindu-se urmărită de nenumărați ochi. Și dintr-odată, cu totul pe neașteptate, îi apărură în față Viorel Popescu; care păli, fapt ce-i procură o adâncă plăcere. Îl văzu cum se pierde și cum șovăie, nefiind în stare să ia o atitudine. Avea întipărit pe față un suris năving, își scosese mâinile din buzunarele pardesiului jerpelit și încremenise acolo, în colțul străzii. O cuprinse un simțămînt nelămurit, i se făcu silă, vru să-l ocolească, dar expresia aceea o reținu, căci prea trăda o cumplită tulburare. Și apoi, legătura ei cu individul acesta nu putea decît să sporească trăn-cănelile din oraș, să provoace eventual o indignare generală, un adevărat scandal chiar, nemaivorbind de dorința lui Rodrigo... Perspectiva o atrăgea. Se opri deci înaintea îndrăgostitului, care se năpusti să-i sărute mîna. Remarcă totodată nenumărate capete întoarse, guri șoptind ceva unor urechi și se bucură din plin de reușita acestui spectacol ce-l oferea spre a pune în frigări pe unii dintre concetațeni, pe cei amatori de birfă.

Viorel Popescu se îndreptă către depozit, asta era sigur, și faptul că-și purta pașii către o baracă nenorocită, cum își închipuia, o înveseli, îndemnînd-o să rîdă. Își reținu totuși pornirea și se uită mai atentă la fizionomia lui. Se întristă. Tipul arăta într-adevăr ca un cîine, ca un cîine bătut care ar cerși înțelegerea stăpînului său. Doamne, cum puteau exista asemenea bărbați vrednici de tot disprețul? Își aminti din nou de dorința lui Rodrigo și deveni brusc afectuoasă. Îi zîmbi și-i ceru să facă vreo cîtiva pași cu ea. Merseră astfel împreună, în văzul tuturor, el clătînîndu-se și înclinîndu-se în neștire, ea mai demnă și mai gravă ca oricînd.

— Așadar, ne vom întîlni deseară! îndrăzni el să deschidă gura.

— Sigur că da, am stabilit doar! Aș dori să petrec așa cîteva ceasuri care să-mi odihnească nervii!

Îl văzu cum se frămîntă și cum se încrîncenează, stăpînit de gînduri violente pesemne, și-i fu teamă ca nu cumva să înfăptuiască ceva necugetat, să fure sau să comită o spargere pentru ea. Era răspunzător la urma urmei de actele sale, era stăpîn pe propria lui viață... Alături de ea pășea deci un om asupra căruia stăpînirea ei devenise absolută, și constatarea o măguli profund. Iar ceilalți, trecătorii, în parte

cunoscuți, continuau să-i cerceteze cu un interes crescând, încercau poate să deducă din apariția lor ceva senzațional, cu orice preț. Nu se mai îndoia acum că evenimentul va fi mult dezbătut în oraș.

Viorel vorbea ceva în felul său confuz, incoerent, se declara parcă fericit, pomenea întruna de niște cărți, devenind astfel și mai ridicol. Ce amestec aveau oare cărțile aici? Și de ce tot rostea cuvinte greu de înțeles, care nu aveau nici o legătură cu momentul? Îl auzi cum pretinde, printre altele, că ultima parte a vieții sale ar fi fost plină de satisfacții, că în afara nesperatelor plăceri ce izvorau din întâlnirile lor constata că e înconjurat de oameni din ce în ce mai amabili, mai binevoitori. Toți păreau să aprobe alegerea pe care o făcuse, înclinația lui către ea. Și ascultându-l, se simțea din nou înveselită, fiindcă tipul ajunsese să creadă cu adevărat că dragostea i-ar fi împărtășită.

O apucară pe o stradă aproape pustie, se apropiau de atelier, el îi vorbea nestăpînit, cu înflăcărare, slujindu-se de același limbaj caraghios. Descria acum marile iubiri, înfățișa înfrigorat cât de mare este atracția spirituală dintre oameni, era convins de nevoia depășirii unor aspecte ce aparțineau realității. Termenii folosiți deveneau treptat mai ciudați, asculta parcă o altă limbă. Recurgea mereu la lecturile lui, expunea lucruri imposibil de priceput. Lecturile acestea îl prostiseră pesemne, îl împiedicau să vadă lumea așa cum era. De ce neapărat trebuia să vorbească astfel? Ținea oare să o impresioneze? Nu cumva era smintit de-a binelea? Se neliniști. N-ar fi fost mai cuminte să întrerupă orice legătură cu el? În urechi îi răsunară însă spusele lui Rodrigo, continuă deci să se arate interesată de ceea ce chipurile asculta.

— Te voi aștepta, Coco! zise ea cu glas ridicat, pentru a fi bine auzită de câțiva trecători. Vom fi astfel mai aproape ca oricînd.

El se învioră și deveni aproape atrăgător sub puterea acestor cuvinte. O privea lacom, se pătrundea total de ființa ei. Nu suporta totuși să fie examinată în felul acesta, îi întinse mîna, deschizînd imediat ușa atelierului. Îl lăsă în stradă, expus multor ochi curioși, căci colegele urmăriseră scena despărțirii lor. Îl văzu apoi îndepărtîndu-se cu pas vioi, ca și cum ar fi prins aripi.

Întreaga zi lucră spornic, fu foarte bine dispusă, stîrni mirarea colegelor. Cîteva o întrebă dacă nu cumva se îndrăgostise cu adevărat de acest Viorel Popescu.

— Poate că da ! le răspunse ea.

Auzi imediat șoapte nedeslușite prin colțuri, remarcă expresii uimite, care-i plăceau atît de mult. Dar nu, nimeni nu reușea să se încreadă în spusele ei, și fetele se înveseliră la gîndul că frumoasa lor colegă își găsisese cum să se amuze. Una susținu că bărbații trebuie să fie chinuiți, alta susținu, că nu cei de teapa lui Viorel Popescu ar avea nevoie de un asemenea tratament. Se încinse o discuție amplă, la care participă și clientele, discuție care angajă întreg atelierul.

VII

Fusese o seară de neuitat, cea mai luminoasă din viața lui. Își amintea bine totul, îi rămăsese adânc întipărit în minte fiecare amănunt. Îl cam durea capul acum, după numai două ceasuri de somn, se simțea istovit ca după un prelungit efort, avea în gură un gust leșios, îi cam tremurau picioarele, dar momentele petrecute acolo, alături de ea, fuseseră cu adevărat înălțătoare, îndepărtau toate urmările neplăcute ale petrecerii. Trăia încă într-un soi de visare, lăsînd să-i treacă prin minte minunatele imagini, asista parcă la un spectacol feeric... Ședea pe scaunul său din biroul depozitului, zîmbea neluînd în seamă cele înconjurătoare, asista din ce în ce mai pierdu, la desfășurarea acelor întîmplări, le contempla, cufundîndu-se cu voluptate în ele.

Luaseră loc la o masă mai lăturalnică și comandaseră tot ceea ce dorise ea. Între ei se înfiripă imediat o convorbire intimă, calduroasă, de o savoare nemaiîncercată. Se destăinuira, își dezvăluira trecutul, dezbătura prezentul și viitorul. Ea îi mărturisii că nu-și dorește altceva decît un prieten, el o aprobă cu înflăcărare, declarîndu-se gata să o însoțească întreaga viață cu sentimentele lui. Erau prieteni de acum, nu mai încăpea nici o îndoială, își deschiseseră cu sinceritate sufletele unul altuia, constatau surprinși că nutreau gusturi și înclinații comune. Prietenia se întemeia pe o identitate de vederi, pe un mod cinstit de a fi, ea constituia imperioasa nevoie a omului, altfel nici că se putea, iar prezența cuiva

drag, vrednic de cea mai înaltă prețuire, se înscria de asemeni într-o inevitabilă trebuință aparținând tuturor. Și tot filozofînd în jurul prieteniei, goliră nenumărate pahare cu vin, îndeosebi el, se însuflețiră, se înveseliră de-a binelea. Sosirea platoului cu fripturi nu le afectă conversația, iar coniacurile și cafelele avură darul să-i stimuleze și să-i apropie mai mult.

Apoi dansară, prilej care le oferi alte satisfacții, care contribuî simțitor la o și mai mare apropiere între ei. Uitase că e prost îmbrăcat, stîngaci în mișcări și, în ciuda observațiilor ironice pe care le surprindea din partea celorlalți dansatori, plutea pur și simplu, părăsise lumea, avea impresia că se îndreaptă împreună cu ea către sfere treptat mai îndepărtate, mai vaste. Reveniră la masă urmăriți de multe priviri, dar ce însemnau în definitiv acești ochi curioși pe lîngă simțămintele atît de profund încercate?

Chelnerii se întrecuseră în amabilități, se comportaseră, fără cusur, de parcă fuseseră instruiți să le acorde doar lor atenție. Orchestra se depășise pe sine, executase melodii minunate, care se acordaseră pe deplin stării lor sufletești. În timp ce reluară discuția, retrași la masă, înaintea lor se prezentă șeful orchestrei, Rodrigo, un tînăr plăcut la vedere, curtenitor, pe care-l cunoscuse de curînd și care-i asigură că alcătuiesc împreună cea mai reușită pereche din restaurant. Bun băiat acest Rodrigo, amabil și îndatoritor, gata să le satisfacă orice capriciu muzical. Le declară că dorea să cinstească cum se cuvine prezența lor și se angajă să execute alte bucăți muzicale, care de care mai fermecătoare. Reluară așadar dansul, se rotiră aproape singuri pe ring, cuceriră binemeritate aplauze. Și din nou, după dans, Rodrigo îi asigură că nu mai văzuse încă o asemenea pereche.

Ea era cea mai frumoasă din local. Purta o rochie lila, un trandafir în corsaj, își alcătuiseră o coafură simplă, care îi scotea și mai mult în evidență strălucirea tenului. Se fardase discret, și ochii ei viorii revărsau asupra lui o lumină nesfîrșită. Era distinsă, impunea, atrăgea privirile tuturor. Mîndru de compania ei, plin de o nemărginită încredere în viitor, stăpîn de acum pe propriul destin, comandase în final șampanie, așa încît abia reușise să facă față notei de consumație.

Apropierea dintre ei se înfăptuise și cînd o conduseseră acasă, pe străzile pustii ale orașului, cînd o strînsese ușurel de

mână, încercînd fără succes să o sărute, își dădu seama că nimeni și nimic nu le mai poate sta în cale. Începea o eră nouă în viața lui, nutrea planuri îndrăznețe, cu care cuteza către viitor, înfruntîndu-l bărbătește, se angajă să adopte o altă atitudine față de viață, să devină mai activ, mai energetic, pentru a fi cu adevărat demn de Lili-Mercedes, de neprețuitele ei sentimente. Orice dorință a ei trebuia împlinită, se considera în stare să dea piept cu toate vitregiile și obstacolele pentru a-i fi pe plac și a o face fericită.

Lungit pe patul odăii, cu ochii îndreptați spre plafonul crăpat și afumat, continua să plutească într-o dulce, nesfîrșită reverie...

Îl neliniștea un singur aspect al situației: lipsa banilor. Salariul său nu era exagerat de mare, nu i-ar fi permis să o însoțească seară de seară la restaurant. Din acest salariu plănuia să-și cumpere alte haine, spre a-și schimba radical înfățișarea. I se cerea să se gîndească și la schimbarea locuinței, căci încăperea închiriată la doamna Lucreția nu reprezentă în ruptul capului un loc pe măsura gusturilor și pretențiilor nutritive de Lili-Mercedes. Lili-Mercedes îi mărturisise că visase dintotdeauna să locuiască într-o vilă, că ținea să-și conducă propriul automobil, că-și dorise de asemenea să călătorească mult, părăsindu-și slujba bineînțeleș. După cum vorbise, viitorul ei soț urma să-i asigure numeroase înlesniri, pe care le rîvnea cu înfrigurare. Abordînd chestiunea viitorului, acolo, la masă, ea îi arătase cum va fi rînduită vila, cu ce mobilier trebuia să fie înzestrată, ce destinație ar fi avut fiecare încăpere în parte. Prefera o piscină, un teren de tenis, terase întinse, cu perspective largi. Îi descrisese și ampla garderobă ce urma să fie neapărat achiziționată, trecu la bijuterii și tablouri, la covoare și tapișerii. Avea dreptul la toate aceste lucruri, o aprobase din toată inima, se angajase solemn să le obțină. Dar cum? Prin ce mijloace? Un câștig la loterie, ori o moștenire? Erau unii în jurul său care foloseau felurite procedee pentru a-și spori veniturile. Auzise de îmbogățiri neașteptate, spectaculoase, ce aveau loc peste noapte, aflate de sustrageri și delapidări. Dar autorii acestor isprăvi intraseră la răcoare; lui nu-i stătea în fire, era împotriva convingerilor sale să-și însușească bunuri străine. Auzise pe de altă parte de inițiative îndrăznețe: unii cultivau zarzavaturi sau creșteau albine, alții creșteau porci, oi, iepuri. Nici

asemenea procedee nu se potriveau vederilor lui. Singurul venit de care dispunea — trebuia să o recunoască — era salariul, sursă de trai îndestulătoare nevoilor sale. Pe acesta trebuia să mizeze deocamdată. Iar primul pas în vederea rotunjirii veniturilor nu putea fi decît tocmai sporirea salariului.

Se ridică de pe pat, se așază la masă și întocmi o cerere către directorul întreprinderii comerciale, solicitînd prin ea mărirea imediată a retribuției sale bănești. Alcătui textul cu înflăcărare, arăta că e îndrăgostit și că dorește să întemeieze o familie. Ca om bine intenționat, cinstit, dorea să se realizeze conjugal, conformîndu-se astfel unor mari aspirații personale, precum și unei îndelungate tradiții, unei reguli milenare. Se cuvenea deci să fie ajutat, sprijinit și încurajat spre a-și atinge țelul. Viitoarea lui soție își dorea o vilă, un automobil, era obligat să-i satisfacă aceste pretenții... Semnă petiția și, întrucîtva liniștit, se lungi pe pat, dăruindu-se iar viselor.

Se făcură ceasurile unsprezece cînd apărură Stancu. Pătrunse în odaie, ca de obicei, fără să bată și fără să salute. Se așază pe scaun îngîndurat. Expresia chipului său trăda o mare amarăciune. Trecea pesemne printr-un moment greu, căci oftase de cîteva ori, gemuse chiar, ca și cum l-ar fi apăsător o uriașă povară. Își bătu brusc palmele de genunchi și zise :

— Am încurcat-o rău de tot ! Nu-mi ajung banii, sînt cu desăvîrșite lefter. Nu, n-am venit să-ți cer, un împrumut. Altceva mă preocupă, și anume cîteva metri cubi de cherestea care se află în incinta șantierului. Îi pot vinde imediat contra unei bunicele sume de bani. Am și găsit cumpărătorul. Șovăi însă, fiindcă mi-e cam teamă, nu pentru că aș avea conștiința... Dacă m-ai ajuta, dacă aș transporta scîndurile mai întîi aici... Cîștigul îl împărțim pe din două...

Viorel Popescu sări ca ars din pat și începu să-l dojenească cu asprime, dorind fierbinte să-i abată gîndurile de la această nesocotință. Cum să fure, cum să înfăptuiască o asemenea nelegiuire ? Pentru nimeni și nimic în lume nu i se îngăduia să-și însușească bunuri care nu-i aparțineau. A fura însemna să-ți împovărezi sufletul, să săvîrșești un mare și de neiertat păcat, însemna să comiți un act potrivit tuturor preceptelor morale... Dacă el, Stancu, ajunsese pînă aici, se afla de bună seamă pe marginea prăpastiei. În numele amici-

ției lor, îi ceru să renunțe la un pas nesăbuit, care urma să-i întunece cugetul întreaga viață.

— Ascultă, îl întrerupse Stancu, tu chiar crezi în această morală, sau vorbești așa, ca să-ti dai aere ?

— Bineînțeles că cred ! Nu pot admite încălcarea ei și când remarc în jurul meu abateri de la calea cinstei mă îndurerez cumplit.

— Am impresia că nu ești întreg la minte ! constată Stancu nedumerit. Te întreb însă, în calitatea ta de om cinstit : cu ce vrei să beau, de unde să iau bani pentru băutura ?

— Dar de ce trebuie neapărat să bei ? Renunță la băutura, la orice, numai nu fura, nu-ti încărca conștiința.

Mirarea lui Stancu snorea vizibil. Îl privi pe achizitorul de sticle și borcane cu gura căscată. avea parca în față o ființă cu totul ieșită din comun. ceva extraordinar, nemai-pomenit. Îl cunoștea de multă vreme, fuseseră doar colegi de liceu, întrețineau un soi de amicitie, dar nu se așteptase din partea lui la o asemenea ieșire. Viorel Popescu pleda între timp, susținând incredibila idee potrivit căreia furtul urma să dispară din relațiile dintre oameni. Îl vedea cum vorbește cu înverșunare, cum se încrâncenează și nu reușea să se dezmeticească. În sfârșit, se luminează, înțelese pe deplin cum stau lucrurile, drept pentru care își întinse picioarele, își încrucișă brațele la piept și surîse compătimitor. Achizitorul măsura odaia de la un capăt la altul, arătând care sînt îndatoririle oamenilor, făcînd o amplă expunere cu caracter etic, o prezentare a obligațiilor care izvorau din respectarea strictă a normelor de conduită. Recurgea la pilde, striga, ținea un adevărat curs de educație cetățenească.

— Da, zise ca pentru sine Stancu, ești bolnav, foarte bolnav ! Nu mă mai mir că ai ajuns aici, într-un depozit de sticle și borcane... Și cînd mă gîndesc că numărul vostru, al oamenilor așa-zis cinștiți, crește mereu, mă cuprinde spaima, ba chiar disperarea !

— Dacă am ajuns salariatul acestui depozit, înseamnă că așa a fost necesar. Cu toții trebuie să ne facem datoria, oriunde ne așază viața !

— Bine, iubitule, foarte bine, dar ia să vedem cum te vei descurca numai cu ajutorul salariului, cum o vei întreține pe Lili-Mercedes, care ar avea nevoie, după calculele mele, de cîteva sute pe zi ? Hai să te văd, filozofule !

— Voi munci, mă voi strădui !

Stancu începu să rîdă. Se apucase cu mîinile de cap, bătea cu picioarele în podele, se schimonosea congestionat, îi ieșiseră ochii din orbite. Îi trecuse cu totul amarăciunea, uitate de necazuri, nu reușea să se mai stăpînească.

— Mai sînt convins că mă va înțelege și că va împărtași viața mea modestă, dar curată.

— Ha-ha-ha ! Lili-Mercedes ! Asta-i cea mai bună glumă, cea mai strașnică glumă...

— Voi avea răbdare...

— Nu, nu mai pot, simt că voi crăpa. Răbdare ? Ha-ha-ha ! Pînă la adînci bătrînețe ! Ai-ai-ai !

Stancu se smulse de pe scaun, deschise ușa și se îndepărtă, hohotind îndelung. În urma lui, Viorel Popescu deschise fereastra și-i ceru să se înapoieze. Celălalt dădu din mîini ca un apucat, iar achizitorul, făcînd palmele pîlnie la gură, scoase un strigăt, rugîndu-l să nu fure cumva chereșteaua. Stancu pășea însă mai departe, o apucase de-a dreptul, peste terenurile virane, continua să rîdă bezmetic, de parcă înnebunise.

Viorel Popescu fu cam surprins de această manifestare, precum și de îndoielile pe care le nutrea normatorul în privința lui Lili-Mercedes. Era imposibil totuși ca Lili-Mercedes să nu-l înțeleagă și să nu-l aprobe. Avea doar un suflet mare, și orice ființă, oricît de îndărătnică, putea fi readusă pe drumul cel bun. Nu era cazul cu Lili-Mercedes, desigur. Îi făcuse mărturisiri edificatoare aseară, îi declarase că dorea să-și întemeieze un cămin. E drept, ridică mari pretenții, ținea morțiș să trăiască într-o vilă, să călătorească, dar și aceste hatîruri puteau fi satisfăcute prin perseverență, cu răbdare, printr-o muncă susținută. Esențială era numai și numai înțelegerea ce urma să domnească între soți, armonia conjugală, unirea puterilor pentru atingerea unui scop comun. De ce anumiți oameni se dovedeau atît de răutăcioși, de sceptici, de ce descopereau cu precădere latura urîtă a lucrurilor și o savurau apoi bucurîndu-se ? Orice ființă omenească, oricît ar fi fost de rea, de decăzută, putea fi înnobilită, reășezată la un loc de cinste. Dar Lili-Mercedes nici nu avea nevoie de un îndrumător, căci fusese înzestrată cu un suflet ales, plin de mari însușiri, virtuos...

Se hotărî să se îndrepte către sediul întreprinderii și să se prezinte înaintea directorului pentru a-și pleda cauza.

VIII

În casa doamnei Lucreția nu aveau loc întâmplări deosebite, domneau de obicei liniștea și buna rînduială. Ca niște oameni cu bun-simț, onorabili, bine educați, chiriașii se comportau corect, nu făceau scandal decît arareori, și atunci respectînd regulile cuviinței. În alte vremuri, chiriașii, cîți poposiseră aici, firi sălbaticе, brutale, îi dăduseră proprietăresei mari bătăi de cap. Indivizii aceia nu-și achitaseră chiria la timp, dispăruseră peste noapte, furaseră obiecte din casă. Unii o denunțaseră pentru nedeclararea încasărilor și se pomenise astfel interogată de feluriti inspectori financiari, care o amendaseră pentru evaziune fiscală. Îndelungata și aspra ei experiență îi ascuțise atenția, o făcuse precaută în alegerea acestor chiriași. Nu-și mai îngăduia să primească în casă pe oricine, fără o recomandare prealabilă sau fără o temeinică cercetare a eventualului doritor de cameră cu chirie. Chiar după ocuparea camerei; locatarul continua să fie cercetat și supravegheat, spre a se preîntîmpina orice necazuri.

Cei care se aflau acum în casă o mulțumeau întru totul, ofereau garanții îndestulătoare, fiind oameni cu mărunte și inofensive cusururi. Neînstare să producă dezordine, să o reclame autorităților financiare, ei îi asiguraseră întrucîtva liniștea. Veghea totuși cu strictețe asupra lor, nu lăsa să-i scape nici un amănunt din existența pe care o duceau, îi păzea cu o maternă strășnicie. Se interesa de ei pretutindeni,

și cînd lipseau de acasă le pătrundea în odăi, unde întreprindea minuțioase și delicate percheziții asupra geamantanelor și a cuferelelor. Examină cu viu interes aceste geamantane și cufere, scormonea prin haine și lenjerie, citea corespondența tuturor. Ajunsesse astfel să-i cunoască bine, să dețină informații certe în legătură cu îndeletnicirile și apucăturile fiecăruia. Chiriașii de acum se arătau, așadar, convenabili, corespundeau pretențiilor ei, nu aveau ce să le obiecteze, decît doar unele neadevăruri pe care aceștia le rosteau cu o stranie seninătate.

Așa de pildă, Oreste Panaitescu, care se recomanda funcționar de bancă și care ținea să treacă în ochii celorlalți drept o persoană respectabilă, distinsă, era în fond un soi de afacerist, mijlocea în oraș vânzări și cumpărări de obiecte. Slăbănog, negricios, purtînd straie lungi, mereu nebărbierit, vorbea întruna despre inexistența lui slujbă, devenea emfatic, pretindea uneori că ar deține cheia tezaurului băncii locale. Descria acest tezaur cu deosebită forță de convingere, stîrnind un viu interes printre ascultători. Se știa că minte, era însă lăsat în pace, asistența prefăcîndu-se că-l crede. Pretinsul funcționar mai era stăpînit și de o altă înclinație, și anume: jocul de cărți. Lipsea deseori de acasă, se aflase că-și petrece noaptea jucînd pocher, fapt care iarăși nu stîrnea nimănui indignarea. Oreste Panaitescu mai susținea că ar fi văduv, dar și acesta era un neadevăr; potrivit informațiilor ei, fusese alungat de soție pentru că nu dorise să-și cîștige cinstită existența.

Juristul Hamilcar, la rîndul lui, nu părea să fi fost chiar jurist, ci numai funcționar al unei întreprinderi dintr-un oraș îndepărtat. Aflase din surse sigure că făcuse pușcărie și că ajuns, după detenție, la o vîrstă respectabilă, se pensionase. Pușcăria îl instruisese pesemne în domeniul juridic, îl făcuse să dețină niște cunoștințe asupra codului penal îndeosebi. Se zvonise despre el că ar fi fost condamnat pentru luare de mită, aspect lipsit de însemnătate acum, din moment ce omul își ispășise pedeapsa. Juristul Hamilcar, bărbat rotofei, rumen în obraz, guraliv, înclina către deliciale oferite de băuturi, cusurul acesta nestînjening în definitiv pe nimeni.

Eleonora Balaban, femeie trecută de patruzeci de ani, blondă, ofilită și aparent isteată, lucra din cînd în cînd într-o spălătorie chimică, fără a fi angajată permanent acolo. De-

clarase tuturora că e funcționară într-un soi de secretariat, dar minciuna ei nu supăra, fusese acceptată ca atare. Era o ființă visătoare, avusese doi soți, pe care-i părăsise nu se știa din ce pricină. Îi mărturisea uneori proprietăresei că și-ar dori un bărbat care să corespundă tuturor pretențiilor ei — încă nemărturisite. Susținea că fusese măritată cu un inginer silvic, dar această afirmație nu prea era luată în seamă.

Singurul locatar care se abătea de la regulă, neacordându-și un titlu răsunător, era Viorel Popescu, un individ atât de prăpădit și de aiurit încât îi stîrnise și interesul, și mila. În urma perchezițiilor întreprinse asupra camerei lui, a chestionarelor la care-l supusese și a informațiilor culese prin oraș, se convinsese treptat că acest chiriaș ar avea nevoie de o îndrumare, de un sprijin care să-i asigure un rost în viață. Era păcat de el, de anii pe care-i irosea, de existența lui dezordonată, de prostiile inadmisibile care-i treceau fără îndoială prin cap. Atîta naivitate nu mai întâlneau. Neobișnuitul ei chiriaș nu se ostenise pînă acum să-și încropească un venit, să obțină o slujbă mai bănoasă, nu avea niciodată bani, viețuia de azi pe mâine, se lăsa tras pe sfoară de oricine comportîndu-se ca un veritabil nătărău. În odaie îi găsisse doar o pereche de ciorapi, un tub cu pastă de dinți, o periuță, un prosop, precum și cărți, mult prea multe cărți pentru un om cu mintea sănătoasă. Poate că tocmai cărțile acelea îl prostiseră, îl amăgiseră, îndepărtîndu-l de viață, de adevărata înfățișare a lucrurilor. După opinia ei, tînărul, spre a-și recăpăta echilibrul și statornicia minții, trebuia să-și găsească în primul rînd o parteneră, o soție, altminteri orice încercare de a-l îndrepta s-ar fi dovedit absolut zadarnică. Avea neapărată nevoie de o femeie care să se ocupe de el, era necesar să fie cît mai grabnic îndepărtat astfel de la cine știe ce companii bărbătești periculoase, care îl atrăgeau spre cîrciumă sau spre alte locuri ale pierzaniei.

Îl ținuse sub o atentă supraveghere și reflectase în repetate rînduri asupra acestui tînăr sîrac din nechibzuință. Era limpede că n-ar fi avut altă șansă, altceva de ales. Se gîndise apoi la felurite alternative, la unele femei din împrejurimi, ajunsese la concluzia că numai Eleonora Balaban i-ar putea fi o soție potrivită. Fu animată și mai mult de dorința înfăptuirii binelui, începuse să se agite și să plănuiască, să guste mai ales din plăcerea prilejuită de această mijlocire. Eleonora

Balaban, femeie de mult matură, cu o experiență de viață îndestulătoare, era într-adevăr singura în măsură a soluționa situația tînărului chiriaș. E drept, o surprinsese pătrunzînd de cîteva ori în camera lui Oreste Panaitescu, dar individul, ticăloșit, urmărit de neveste pentru neplata unor pensii alimentare, trăind mai mult în clandestinitate, fără slujbă certă, nu reprezenta o perspectivă pentru chiriașă, care de asemenea trebuia să fie ajutată.

În ultima vreme, Viorel Popescu — știa bine — trecea printr-o criză datorată amorului său pentru Lili-Mercedes, despre care auzise destule. Dar acest amor nu putea fi decît o rătăcire momentană. Tînărul se topea după coafeză, se pierdea văzînd cu ochii, se impuneau deci măsuri grabnice pentru a-l salva. Cunoștea destul de bine resorturile intime care-i apropie sau îi îndepărtează pe oameni, felurite procedee de a modifica destinele, și urmărind nefericita evoluție a tînărului încerca să o îndemne pe Eleonora Balaban la o atitudine mai decisă. Discutase cu ea de cîteva ori, la cîte o cafea sorbită în strictă intimitate, dar aceasta nu se arătase prea încîntată de o asemenea perspectivă.

— Haide, n-o mai face pe interesanta! o luase la rost într-o zi cînd chiriașă se încapăținase să-i refuze propunerea. Ademenște-l! Din asta poate ieși un om adevărat! Ai ținut doar trei bărbați, după cîte știu!

— Dar ne deosebim mult ca vîrstă. Între mine și el sînt cam zece ani...

— Mie să nu-mi umbli cu prefăcătorii! Văd bine că nu ți-ar fi chiar neplăcută o asemenea căsătorie. Nu mă duce de nas, că te cunosc bine... Iar el, află de la mine, e prea amarit ca să ridice și pretenții. Important este însă ca de azi înainte să nu mai intri în camera escrocului acela de Panaitescu. Nu, să nu tăgăduiești, nu-mi scapă nimic din ce se petrece în casa asta.

Se porni astfel o campanie, la care se înscrise deosebit de încîntat juristul Hamilcar, dornic să mai schimbe oarecum subiectele dezbătute la masa comună. Așa se face că Viorel Popescu se văzu reținut deseori în sufragerie, așezat lîngă Eleonora Balaban, temele referindu-se la căsătorie și la numeroasele avantaje ce decurg din ea. Se consuma mult vin și se făceau glume, ba chiar se și dansa, după melodiile unui aparat de radio. Iar cînd Viorel Popescu se binedispunea,

uitînd pentru o clipă de marea lui iubire, cînd se amețea, devenind guraliv, întreaga asistență îl asculta satisfăcută. Uneori, amețit zdravăn, prindea să cînte cu un glas subțirel sau să izbucnească într-un rîs ciudat, nestăpînit. În asemenea împrejurări, Oreste Panaitescu, bărbat cuviincios, păstra o cît mai mare rezervă.

Dar tentativele acestea rămîneau fără urmări certe. Deși se întrebuntau nenumărate stratageme, tînărul nu se arăta nici pe departe simțitor, nu reacționa potrivit așteptărilor. I se insuflau idei, i se adresau îndemnuri, uneori chiar directe, i se sugerau atitudini, dar degeaba, tînărul ignora vădit scopurile celorlalți, se comporta ca și cum nimic deosebit nu s-ar fi întîmplat. De multe ori, în toiul discuțiilor despre căsătorie, dispăruse din sufragerie, se îndreptase către atelierul de coafură, unde prefera să zăbovească ceasuri de-a rîndul, conform obiceiului. Revenea de acolo tîrziu, dar înviorat, semn că o văzuse pe Lili-Mercedes și că se bucura nespus privind-o. Lili-Mercedes reluase față de el vechea atitudine, nu-i îngăduia să o însoțească pînă acasă, permițindu-i să schimbe cu ea doar cîteva cuvinte și atîta tot. Iar chiriașul, înapoiat acasă după aceste întîlniri, stîrnea o îndreptățită iritare printre locatari, care-și vedeau eforturile din nou zădărnice. În ultimul timp se organizară în sufragerie adevărate chefuri, îndeosebi sîmbătă seara, fără ca tînărul să se supună totuși voinței generale.

Eleonora Balaban, sfielnică, cu speranțele redeșteptate, se lăsă prinsă în joc, se convinsese treptat că i se cuvenea o asemenea partidă. Prea fusese necăjită întreaga viață, merita un dram de fericire! Incurajată de ceilalți, îi făcea lui Viorel avansuri, își dădea ochii peste cap înaintea lui, îl privea lung și cu înțeles, îl apuca de mînă pe sub masă, îl călca pe picior. În jurul ei se crease o atmosferă plăcută, era ca o sărbătorită, iar amintirea celor trei soți se ștersese grabnic din mintea ei. Putea să-și refacă viața cu Viorel Popescu, oricît de neprezentabil era acesta. Începuse să nutrească pentru el chiar un soi de duioasă afecțiune, se îndepărtase hotărît de Oreste Panaitescu, nu-i acorda nici o atenție. Și într-o seară, după o petrecere prelungită, cînd locatarii se retrăseseră în odaile lor, intră în camera tînărului, ferm hotărîtă să facă pasul.

Se produse o scenă ciudată. Viorel Popescu ședea pe pat, fu surprins de apariția ei. Eleonora Balaban se apropie de

el, îl privi, așteptă să fie îmbrățișată — nici pomeneală de așa ceva! O cuprinsese neliniștea, căci sta în picioare, lângă ușa, iar tînărul nu se clintea de la locul lui, o privea cu aceeași mirare. Timpul se scurgea, situația devenea penibilă, se uitau unul la altul fără a scoate o vorbă.

— Dorinți ceva? rupse tăcerea Viorel Popescu.

— Nimic! fu răspunsul, după care Eleonora Balaban dispăru trîntind ușa.

Între chiriașă și proprietăreașă, discuțiile cu privire la Viorel Popescu dobîndiră un caracter aprig. Piaza-rea a tînărului era fără îndoială Lili-Mercedes, o femeie stricată, care-și găsisese cel mai nedemn mod de a se distra. Numai această femeie era vinovată de starea disperată a colocatarului lor, numai ea era răspunzătoare de suferințele lui, de năucirea în care se afunda. Viorel Popescu și Lili-Mercedes nu se potriveau, nu aveau nici o trăsătură comună, trebuia să fie grabnic despărțiți, spre binele tînărului, care — naiv, neștiutor — suporta o inadmisibilă batjocură. Indignate, cele două femei începură să pună la cale planuri peste planuri spre a curma o stare de lucruri ce nu mai putea fi continuată. Auziseră că Lili-Mercedes îi permitea lui Viorel Popescu să o însoțească, perechea lor stîrnind, cum era și firesc, uluire printre trecători. Era, zice-se, un spectacol rar, căci coafeza, elegantă, strălucitoare, nu se potrivea cîtuși de puțin cu individul aproape zdrențaros care o urma docil ca un ciine. Indignarea femeilor spori astfel peste măsură.

— Îi voi scrie sau îi voi telefona! zise furioasă Eleonora Balaban. Sărmanul om trebuie salvat!

— Te aprob din toată inima! o încurajă proprietăreașă.

Drept urmare, Eleonora Balaban îi telefona mai întîi rivalului său, făcînd-o răspunzătoare de starea jalnică în care se afla Viorel Popescu. La toate acuzațiile ei, rostite precipitat în pîlnia telefonului public, i se răspunse pe un ton disprețuitor, i se recomandă să-și vadă de treabă. Atitudinea aceasta o înverșună la culme. Își propuse să o acosteze în stradă pe nemernică, să-i ceară, să-i poruncească chiar adoptarea unei ținute corecte față de un om credul și nevinovat care suferea din pricina ei. O pîndi, îi ieși înainte și revărsă asupra ei un puhoi de amenințări amestecate cu felurite invective. Dar Lili-Mercedes, măsurînd-o din creștet pînă-n tălpi, îi întoarse spatele. Atunci, apriga femeie, apărătoare a unor

principii profund umanitare, se luă după ea și, cu glas ridicat, o acoperi cu alte injurii, care sfîrșiră prin a atrage atenția întregii străzi...

Apoi, campania pentru despărțirea celor doi preținși îndrăgostiți intră pe alte făgașuri. Într-o seară, invitat în odaia doamnei Lucreția, lui Viorel Popescu i se oferi vin. De față se afla Eleonora Balaban. O vreme, conversația se desfășură indiferentă, abordă teme obișnuite, pînă cînd proprietăreasa dispăru, lăsîndu-și oaspeții singuri.

Viorel Popescu, amețit, ajuns la al cincilea pahar cu vin, începu să o laude cu înflăcărare pe Lili-Mercedes, să-i demonstreze Eleonorei Balaban ce minunată ființă a cunoscut. Înfațișă marea lui pasiune pentru ea, declară că nimeni și nimic nu poate sta de-a curmezișul mării lui iubiri. Eleonora Balaban îl ascultă cu răbdare și înțelegere, propunîndu-și să fie calmă, dar pe măsură ce îndrăgostitul se înfierbînta se simți din ce în ce mai șocată, pierzîndu-și în cele din urmă cumpătul. Se uita la el cu silă, se umplea de o neagră revoltă. Slab, uscat, palid, cu straiete ca vai de lume, cu nasul enorm și gura largă, individul din fața ei era de-a dreptul respingător. Cum își mai pierduse și mințile după o femeie ușoară, părea un adevărat monstru.

— Ne vom căsători, vom realiza cea mai fericită familie ! strigă Viorel Popescu în culmea entuziasmului.

— Se pare totuși că nu-ți este chiar credincioasă, observă Eleonora Balaban. Nu te supăra, dar e necesar să cunoști și celelalte aspecte, mai neplăcute. Am auzit — și o poate confirma multă lume — că iubita dumitale întreține relații intime cu un anumit Rodrigo, cel care conduce orchestra Mondial.

Surprins momentan, Viorel Popescu, departe de a-și curma elanul, se lanșă într-un năvalnic panegiric pentru Lili-Mercedes. Sustinu că nu poate fi nimic adevărat în zvonurile infame care circulau prin oraș. Lili-Mercedes e mai presus decît oricare presupunere, ea se înălța cu mult deasupra tuturor clevetirilor.

— Am dovezi că te înșală ! țipă Eleonora Balaban.

— Este cu neputință !

— Și dacă totuși este adevărat ?

— Chiar așa fiind, tot nu mă simt în stare să o învinovățesc. Sentimentul autenticei iubiri depășește orice, nu

ține seama de nimic, decît de el însuși. Ce însemnătate mai pot avea infidelitățile cînd la mijloc există o mare, o nesfîrșită dragoste ?

De bună seamă că era sau beat, sau cu desăvîrșire idiot. Vorbea cu glas foarte ridicat, îi căzuse părul peste ochi, căsca o gură enormă, se zvîrcolea pe scaun ca un apucat. Iar cuvintele lui, de o stupiditate deplină, o insultau pur și simplu. Cum adică, o ierta că-l înșală, conținea să o iubească știind-o în brațele altuia ? Așa ceva nu mai auzise...

— Dar te înșală totuși ! zberă ea roșie la față, apucîndu-l de umeri și scuturîndu-l ca pe un manechin.

— Și ce dacă ? Să mă înșele !

Cuprinsă de o furie oarbă, Eleonora Balaban îl pămui cu sete, dorind în clipa aceea să-l vadă prăbușit la picioarele ei, mort. Viorel Popescu primi palma uluit, holbă ochii și încremeni, nereușind să priceapă ce se întîmplase. În clipa aceea, în odaie intră doamna Lucreția, care avusese grijă să tragă cu urechea de după ușă. Îi făcu semn Eleonorei Balaban, cerîndu-i să se liniștească, îl rugă pe înamorat să se retragă în camera lui.

— Ai nesocotit sincerele așteptări și speranțe ale unei femei cumsecade, îi zise doamna Lucreția lui Viorel Popescu înainte de a închide ușa.

— E nebun ! izbucni Eleonora Balaban în urma plecării tînărului. Ducă-se naibii ! Așa bărbat, mai bine lipsă !

Doamna Lucreția nu mai scoase o vorbă, rămînînd îngîndurată.

IX

Lili-Mercedes nutrea totuși pentru Viorel Popescu, nici ea nu știa cum, o vagă afecțiune, una din acele afecțiuni datorate de obicei fapturilor slabe, neajutorate, neputincioase. Îi plăcea să-l simtă în preajmă uneori, cînd nu avea ce face și cînd o asaltau gînduri cu privire la un viitor nu tocmai sigur. Spre mirarea ei, Viorel Popescu reușea să înlocuiască oarecum chiar prezența lui Rodrigo, mai întotdeauna ocupat cu orchestra, fiind un interesant partener de conversație.

Îl asculta cu interes, căci tipul vorbea foarte plăcut, intra în subiectele cele mai diverse, adîncea nenumărate probleme care-i erau cu desăvîrșire străine. Citise mult, se vedea limpede, și, copleșit de atîtea lecturi, plutea cu mintea în zone situate numai și numai în afara vieții. Îi vorbea despre gînditori și artiști, despre oameni de știință și poeți, despre toți aceia care își închinaseră eforturile luminării omenirii. Se mira cînd acest om atît de neîngrijit și de prost îmbrăcat prindea să-i înfățișeze o nesfîrșită bogăție de idei, să-i prezinte cu o stranie înflăcărare strădania atîtor oameni dornici să înfăptuiască doar binele, preocupați să cunoască natura lucrurilor și a întocmirilor, jertfindu-se pentru înălțarea semenilor, adesea indiferenți și nesimțitori. Nu auzise mai nimic despre ei, cunoștințele dobîndite prin cursurile liceului seral îi dispărușeră de mult din minte, erau acum slab redeșteptate de acest individ anapoda, care nu reușise să se descurce, iro-

sindu-și timpul cu adîncirea cărților, reflectînd asupra unor aspecte de pe urma cărora nu se putea trage nici un folos... Individul dispunea însă de un farmec neliniștitor cînd îi prezenta uriașa strădanie a celor bine intenționați. Avea un glas adînc, plin de căldură, iar avîntul lui către sfere din ce în ce mai înalte o emoționa fără a înțelege de ce.

Se plimba uneori cu el pe strada principală, știind că stîrnește astfel comentariile trecătorilor. Se puna în evidență și mai mult, ținea să le arate bîrfitorilor o ținută extravagantă, căci a te lăsa însoțită de un om dezagreabil, cunoscut pentru traiul său aiurit, însemna să sfidezi regulile îndeobște respectate. Se plimbau și vorbeau, ea atentă la reacțiile celor din jur, el plutind, ca de obicei, într-o lume cu totul imaginată, ea izbitor de elegantă și de atrăgătoare, el cu stratele ponosite, ca ale unui cerșetor. Și expunîndu-se provoca inevitabil indignarea onorabililor concetățeni, curiozitatea lor lacomă și nestăpînită, dorința lor aprigă de a găsi explicații cu orice preț acestei legături.

Viorel Popescu ar fi urmat-o pretutindeni dacă i s-ar fi cerut, i-ar fi satisfăcut orice dorință sau capriciu. Din păcate, nu dispunea de mijloace bănești îndestulătoare și poate că tocmai faptul acesta devenea extrem de interesant, o adevărată noutate pentru ea. Nu cunoscuse pînă acum decît oameni cu venituri substanțiale, oameni pe care-i împinsese la cheltuieli nebunești și care intraseră la răcoare, plătindu-și astfel, pe nedrept, nesăbuinta. Pentru Viorel Popescu nutrea însă un sentiment nedefinit, îl socotea incapabil să priceapă lumea, pe el însuși, un biet om care mai avea încă mult de suferit de pe urma ciudatei lui ignoranțe și nevinovății. Știindu-l mereu fără bani, nu-i pretindea sacrificii prea mari, se oferise chiar să-l poftescă în cîte un restaurant, unde, în ciuda protestelor lui, achitase consumația. Raporturile lor se limitau însă la plimbări, la cîte o cină luată mai mult în fugă. Recunoștea că nici un bărbat nu se purtase în felul acesta cu ea pînă acum, nici unul nu-i ceruse atît de puțin, fiind în același timp atît de delicat.

Îl invitase și acasă la ea, gîndind că așa se cuvine. În apartament, așezați unul în fața celuilalt, vorbeau cu glas scăzut, respirînd un aer de intimitate. Nu încercase să se apropie de ea decît cu infinite ezitări, prefera să fie rezervat, să zăbovească în lumea lui atît de îndepărtată și de neîn-

teleasă. Doar de două ori cutezase să o mîngîie pe mînă, fără a insista însă, fără a încerca să o îmbrățișeze. Îi punea în asemenea clipe felurite întrebări, la care primea-răspunsuri sincere, dezvăluindu-i încă o dată adevărata fire și adevăratele convingeri. Aflase că dezinteresul lui pentru toate cele care fac de obicei preocupările oamenilor era deplin. Nu se gîndise niciodată să-și cumpere haine costisitoare, se mulțumise cu foarte puțin și nu invidiase pe nimeni pentru bunurile posedate. Se hrănea de asemenea fără pretenții, mai mult pe apucate, în cîte o cantină sau birt, nu economisise nici o sumă de bani, nu-l îngrijora ziua de mîine. Nu era frămîntat nici de dorința urcării treptelor ierarhice. Socotea că locul lui în lume este bine statornicit, potrivindu-se cu o rînduială exactă, dar greu penetrabilă. Îl mulțumea slujba, nu visa posturi înalte, ar fi muncit oriunde cu aceeași tragere de inimă, fără nici o părere de rău.

Intrigată, Lili-Mercedes îl considera uneori incapabil, prostănac, lipsit de inițiativă și energie. Poate că dintr-o lenevie a minții nu-l atrăgeau problemele comune oamenilor, poate că suferea de un beteșug ascuns, fiind un nevolnic în fond. Ce fel de bărbat era acela care nu încerca să-și croiască un drum în viață, să dea din coate, să lupte pentru o slujbă mai bună, să-și dorească o casă, un autómobil, un rang? De ce nu-și continua măcar studiile, de ce nu se zbătuse pentru obținerea unui titlu oarecare?

— La ce bun? îi explicase el. Pentru a cunoaște, a-ți împlini așadar datoria cea mai de seamă nu este neapărat necesar să urmezi cursurile Universității. Am cercetat singur firea lucrurilor, am ajuns la cîteva mari concluzii, voi descoperi mai tîrziu alte adevăruri, voi reflecta asupra lor... Cineva, eu sau altul, trebuie să se ocupe de sticle și borcane. Nu toți tinerii urmează cursuri universitare, existînd un echilibru cel puțin numeric în această privință. Fiecărui om i se acordă în definitiv un loc precis, cert, pe potriva lui. Marea mea înclinație a fost aceea de a înțelege temeiurile existenței, ale vieții, ale lumii și de aceea poate am renunțat la multe ambiții. Nu-mi fac un titlu de glorie din asta, nu! În marea diversitate a firilor omenești este necesar să figureze și indivizi ca mine. Și apoi, la drept vorbind, în liceu n-am fost prea sîrguincios la învățătură, nu eram creat așadar să studiez mai departe, să devin un inginer sau un medic, să obțin

o diplomă care să-mi ateste priceperea într-un domeniu. Se poate trăi și fără diplomă și nu văd în ce măsură un asemenea act te-ar îndreptăți să cunoști mai bine lumea. Dacă n-am avut ambiția de a obține această diplomă, de ce să mă mint pe mine însumi și pe cei din jur? Universitatea presupune o vocație, nu un mijloc de parvenire, iar eu, neavînd nici o vocație, am renunțat foarte ușor la o seamă de veleități zadarnice.

— Și te împaci cu ideea că vei rămîne întreaga viață la depozitul acela? îl întrebuse ea alarmată.

— Bineînțeles! Ce altceva mi-aș dori?

— Dar pe mine cum vrei să mă faci fericită? Știi doar ce mari pretenții am!

— Știu, și voi încerca să realizez ceva. Deocamdată nu văd care ar fi calea...

O înduioșau mărturisirile acestea, cele mai sincere din cîte auzise. Ce păcat că un asemenea om, atît de blînd și de simțitor, atît de bine înzestrat, ocupa o slujbă neinteresantă și trăia alandala, nerostuindu-se cumva! Și ce păcat că sub trăsăturile lui atît de neplăcute sălășluia un suflet ales, cu mult mai presus decît al altora! Deplîngea din toată inima starea lui materială, modestia postului pe care-l ocupa, deplîngea totodată și jalnica lui înfățișare. Îi dorea în taină noroc, presimțind totuși că omul acesta urma să rămîna toată viața un visător de nelecuit. Da, visător era cuvîntul, un visător cum rar se mai poate întîlni!

Îl iscodea apoi cu privire la existența lui amoroasă și-i cerea să pomenească măcar o tînără de care se îndrăgostise. Nu, nu se îndrăgostise de nimeni, se apropiase doar vag de cîte o fată în ultimii ani ai liceului, uneori și după aceea. De fiecare dată fusese respins, izgonit chiar cu brutalitate. Se deprinsese cu ideea că nu place, suferise la început, se împăcase cu situația. Era greu de înțeles pentru el cît preț pun fetele pe aparențe, oricît de plăcute ar fi fost ele, cît de impresionate sînt cînd au de-a face cu deținătorii unor funcții. Apropierea dintre bărbat și femeie nu trebuie să presupună altceva decît sentimentul pur și simplu, sentimentul înalt, luminos, curat, nicidecum nenumăratele fleacuri cum ar fi bucuriile materiale, treptele ierarhice, interesele, tot elemente străine adevăratei iubiri. Întîlnise pînă acum doar fete care-l ocoliseră fiindcă nu dispunea, ca ceilalți, de însușiri

agreabile, de o situație oarecare mai ales. Nu se convinsese prea bine de acest adevăr, dar se întreba neliniștit dacă nu cumva majoritatea tinerelor se gîndeau numai și numai la tineri posesori de diplome sau de automobile.

— Așa e, te asigur ! încerca ea să-l trezească la realitate.

— Atunci, e trist, e foarte trist ! Înseamnă că zadarnică se dovedește întreaga strădanie a gînditorilor și a creatorilor de frumos, care în cursul mileniilor n-au încetat să recomande lipsa de interes, cultivarea modestiei și a simplității, respectul pentru virtute și pentru sentimentele alese. Îmi vine greu să accept acest adevăr, nu sînt convins de el, va trebui poate să-l verific, meditănd asupra lui.

Discutau cîte două-trei ceasuri, el arătîndu-se așa cum era, dezvăluindu-și deschis firea și aptitudinile, ea mirîndu-se, intrînd mereu în derută. Nu înceta să-l cerceteze cu o vie curiozitate, ca pe un fenomen ieșit din comun, ca pe o abatere de la legile cunoscute. Uneori devenea melancolic, părea copleșit de gînduri sumbre, și sub puterea acestor trăiri lăuntrice își înfățișa viața ca pe un drum fără sens. Din spusele lui răzbătea descurajarea, chiar disperarea. Dar aceste stări erau repede înlocuite cu un optimism și o încredere în viitor surprinzătoare. Declara că e de datoria lui să cerceteze mai departe lumea, să adîncească mai bine cărțile sau să treacă prin felurite experiențe edificatoare, întrucît fiecare fapt al vieții, oricît de mărunț, comporta un înțeles pentru o minte care pretinde că slujește cunoașterea. Pentru a duce mai departe, cît mai departe această cunoaștere, n-avea nevoie de case sau de vile, de automobile sau iahturi, ci doar de sine însuși.

— Dar cu mine cum rămîne ? se supăra ea într-o doară.

— Oh, da, sigur că voi încerca din toate puterile să corespund așteptărilor. Evident că trebuie să lupț...

Îi venea să rîdă și să plîngă. Acest Viorel Popescu aparținea desigur altei specii sau categorii, era o ființă aberantă, o zămislire anapoda, ceva monstruos și sublim totodată. Îi întrezărea însă un viitor fără mari perspective, și se întrista. Și-l imagina cum îmbătrînește treptat în orașul acesta și cum își umple timpul liber cu reflecții nefolositoare. Și-l imagina de asemeni trăind modest, într-o simplitate exemplară, fiind o pildă pentru cei din jur. Urma să se însoare într-un tîrziu, nu cu ea, bineînțeles, să lîncezească legănat de vise și plăsmu-

iri. O asemenea viziune o revolta, și Viorel Popescu îi devenea brusc nesuferit. De ce prefera să trăiască astfel, de ce evita să înfrunte viața? De ce nu se zbătea să obțină măcar un apartament? Ce însemna această indiferență la un om atât de tânăr?

Sub motivul că se făcuse târziu, îi cerea să plece, iar el se ridica, își îmbrăca pardesiul zdrențăros și, salutînd-o, deschidea ușa.

— Să nu vii mâine la atelier! îi poruncea ea iritată. Am treabă, sînt foarte ocupată, n-am chef de plimbare!

El plecă, iar ea știa că va veni, va aștepta, neîndrăznind să-i apară înaintea, așa cum îi impusese.

X

Rodrigo părăsi brusc orașul. Nu mai avea de ce să zăbovească aici, în mijlocul unor oameni care nu-i înțeleseseră truda muzicală. Dorise să introducă printre ascultătorii lui melodii deosebite, să le trezească gustul pentru o mare artă, să-i educe, să-i lumineze, dar, izbindu-se de o rezistență surdă și ostilă, se mîhnise și se revoltase. Cu excepția cîtorva tineri mai receptivi, nici unul dintre localnici nu-și exprimase aderența și entuziasmul la așa-zisul spirit nou pe care urmărise să-l planteze aici. I se încheiase dealtfel și contractul; răsufila ușurat, căci se săturase să tot execute — la cerere sau nu — melodii desuete, nepotrivite aspirațiilor lui artistice. De nunți nici nu dorea să mai audă. Deși ele îi rotunjiseră veniturile, îl făcuseră să se simtă umilit la treapta de lăutar. Acolo, în cadrul nunților, trebuise să respecte un program impus de niște ignoranți, și simțul lui estetic fusese pus la grea încercare. Pleca deci fericit, se elibera parcă de o tiranică strînsoare.

În privința lui Lili-Mercedes nu-și făcea griji. Raporturile lor se întemeiaseră pe un simțămînt deopotrivă împărțășit, trăiseră împreună momente plăcute, satisfacțiile fiind reciproce. Știusse doar să fie generos și curtenitor, îi oferise nenumărate seri care o încîntaseră fără îndoială, nu-i făgăduise nimic pentru viitor, se simțea în afara oricărei obligații. Că discutaseră despre o eventuală căsătorie, era foarte adevărat,

dar o făcuseră mai mult în joacă, pentru a umple din când în când o discuție ce amenința să devină plicticoasă. E drept, Lili-Mercedes așteptase să i se ceară mâna, speranțele ei nu puteau fi însă decît absurde. Ce era la urma urmei această fată decît o coafeză? Și de ce să accepte o căsătorie care nu l-ar fi avantajat cîtusi de puțin în drumul său către marile succes care-l aștepta? Înainte i se deschideau perspective amețitoare, avea de gînd să înfăptuiască lucruri deosebite, să ajungă o celebritate. Tinerețea îl îndreptăța să aspire neconținut spre înalte culmi muzicale, și dacă pînă acum se tîrise cu orchestra prin orașe și orașele, faptul se datora fie ghinioanelor, fie concurenței cu alte orchestre. Nu se pricepuse să încheie contracte avantajoase. Acum i se deschisera ochii, știa cum să procedeze. Se socotea plin de talent, era convins că i se cuvine o poziție deosebită, o situație strălucită, la căsătorie netrebuind să se gîndească deocamdată. Cunoșcuse pînă acum nenumărate tinere iubitoare de muzică, sensibile, care-l priviseră fascinate, urma să mai cunoască desigur alte făpturi vădit înclinate spre arta sa. Știa că aflîndu-se pe estrada unui restaurant e admirat și rîvnit în taină, știa că luminile și strălucirea instrumentelor muzicale exercită o reală înrîurire asupra unor fete simțitoare în cel mai înalt grad.

Își făcu deci bagajele, puține la număr, le ceru coechipierilor să-i să-l imite, porni într-o dimineață către gară și plecă cu trenul, nu înainte de a arunca într-o cutie poștală un bilet de adio, în care-și dădea osteneala să-i explice lui Lili-Mercedes ce anume îl îndemna să facă un asemenea pas. Îi scrise că doar arta se făcea vinovată, că era necesar, genial fiind, să trăiască mai mult singur, că destinul lui urma să fie altul. O ruga să-l înțeleagă și să-l ierte, să-i ureze noroc. Urma să-și amintească mereu de clipele petrecute împreună...

Bilețele de adio lăsase în multe orașe, pe unde se nimerise să se producă cu orchestra. Procedul era simplu, iar textele sunau toate la fel. Se obișnuiseră să o șteargă astfel, el și coechipierii, să se amuze după aceea în tren, istorisindu-și aventurile, închipuindu-și mai ales chipurile consternate ale iubitelor părăsite. Da, acesta era procedul, erau tineri, năzuiau să se împlinească artistic, le erau interzise legăturile sentimentale de durată, din acelea care te imobilizează și te transformă treptat într-o mediocritate.

La primirea scrisorii, Lili-Mercedes nu acceptă adevărul, socoti că e vorba de o glumă, apoi se interesă și, aflînd că orchestra părăsise într-adevăr orașul, încercă să reziste loviturii. Încercă să fie calmă și să cîntărească lucid situația. Își petrecu apoi întreaga noapte după primirea scrisorii luptîndu-se cu o suferință ce se năștea în sine năvalnică, nimicitoare. Singura soluție ar fi fost să privească legătura ei cu Rodrigo ca pe ceva accidental, efemer, ca pe un amuzament oarecare. Experiența nu-i putea îngădui să-și facă inimă rea pentru o bagatelă în fond. Numai că bagatela dăinuise cam șase luni, i se înrădăcinase adînc în suflet, îi dăduse speranțe prea mari pentru a fi înlăturată cu ușurință. Și oricît dorea să rămîna indiferentă față de plecarea lui Rodrigo, suferința aceea cumplită o invadea, o sufoca pur și simplu. Înfrîntă în cele din urmă, plînsă, angajîndu-se să nu mai accepte pe nimeni lîngă ea.

Se scurseră zile întunecate, amarnice și, în ciuda tăriei cu care se înarma, sfîrșea prin a izbucni în plîns acasă, neștiută de nimeni, unde-și rumea neputincioasă înfrîngerea. În clipele acestea își aminti de părinții pe care-i părăsise de mult, de drumul pe care-l străbătuse în viață, de comuna în care se născuse și-și petrecuse primii ani. Comuna se afla departe, foarte departe, nu corespondese aspirațiilor ei. Singurii tineri care o interesaseră acolo fuseseră un inginer zootehnist și un profesor de sport, dar perspectiva de a rămîne la țară nu-i surîse, cu atît mai mult cu cît și profesorul și inginerul se căsătoriseră. Luase hotărîrea de a porni grabnic spre un oraș care în mintea ei se prezenta plin de mari făgăduințe. Se angajă într-o întreprindere comercială, chelneriță de cofetărie, apoi într-un bar, unde suportă grosolăniile unor șefi de unitate și gestionari. Avansă datorită priceperii și istețimii, deveni barman, dar la sfaturile unei colege renunță la postul abia obținut și se transferă, angajîndu-se în atelierul de coafură, care oferea șanse mai mari de cîștig. Aici făcu ucenicie, deveni lucrătoare, urmă totodată cursurile liceului seral... Ce se alesese acum din întreaga ei strădanie? Ce-i mai rămăsese? E drept că ocupa un apartament elegant, pe care știuse să-l înzestreze, dar ce însemna totuși acest apartament pe lîngă eșecul suferit? Cunoscuse în acest oraș cîțiva oameni care o vizitaseră, dar la care nu se gîndise prea mult, găsindu-i neciopliți și mărginiți. Deși cu surse bănești substan-

țiale, aceștia fuseseră cu totul nedemni pentru a-i fi parteneri conjugali. Visase dintotdeauna să se căsătorească și avantajos, dar și cu un bărbat care să se situeze cu mult deasupra celorlalți, unul nespus de atrăgător, în stare să-i ofere totodată o existență lejeră, cât mai lejeră cu putință.

Coafa multe femei în atelier, le cerceta cu atenție toaletele, rochiile și pardesiile, paltoanele și mantourile. Discuta cu ele și afla de fiecare dată noutăți tulburătoare. Clientele acestea o impresionau plăcut, îi stârneau dorința de a le egala cel puțin. Ele pomeneau de vilele, în care locuiau, de automobile, de călătorii îndepărtate, de vacanțe și excursii, de serate și petreceri pline de strălucire. În atelier se mai discuta frecvent și despre alte lucruri care ațâtau închipuirea, despre stoffe, mătăsuri și bijuterii, despre obiecte rare, costisitoare, clientele mândrindu-se de fiecare dată cu soții lor, bărbați admirabili care le scuteau pe unele de slujbă, îngăduindu-le astfel să trăiască într-o fericită slobozenie. Ce plăcută trebuia să fie viața acestor femei! Aranjându-le cofurile, se simțea când înălțată sufletește, când coborâtă într-o neagră amărăciune. Ea de ce nu se bucura în felul acesta, de ce se afla într-o situație atât de umilitoare? Cum izbutiseră aceste femei să-și descopere niște soți minunați și cu ce era ea mai prejos decât ele?

Începuse să le imite și să se pregătească pentru a-și găsi bărbatul ideal, avut, întrucâtva vîrstnic, statornicit într-o slujbă sigură, bănoasă, posesor de unele lucruri esențiale, cum ar fi o casă, un automobil. Înfățișarea ei trebuia să fie scoasă în relief cât mai bine, căci era o tînară atrăgătoare, știa bine. Frecventase mai întîi saloanele de modă, felurite expoziții, studiasă nenumărate reviste și publicații, în care croiala hainelor și administrarea fardurilor ocupa un apreciabil loc, achiziționase treptat o garderobă variată, se înconjurase de cosmetice, deveni din zi în zi mai elegantă și mai distinsă față de cei care încercau să se apropie de ea.

În oraș existau, se înțelege, nenumărați oameni care întruneau condițiile dorite de ea. Păcat că tocmai aceștia nu-i acordau o prea mare atenție. Se afla într-un mediu încă neprielnic, nu-și crease cunoștințe utile, nu frecventa cercuri avantajoase, în măsură a-i înlesni realizarea prin căsătorie. Cunoștințele ei apropiate o dezamăgeau, fiind oameni lipsiți de mari ambiții, satisfăcuți cu ceea ce obțineau, lipsiți de

vioiciune și neastîmpăr, lipsiți de dorința aceea crîncenă care te face să aspiți mereu spre împliniri cît mai spectaculoase. Îi fuseseră prezentați cîțiva oameni din aceștia, întretinuse cu ei legături de scurtă durată, neconcludente, nesatisfăcătoare. Prea se dovediseră mărginiți, vitregiți de simțul aventurii, incapabili să-și depășească condiția. Tot cercetînd în dreapta și în stînga și tot cunoscînd feluriți candidați la căsătorie, își dobîndise o faimă proastă, dar faptul nu o stînjenea. Era doar liberă să aleagă, i se îngăduia să aibă preferințe, să ezite între atîtea alternative. Apoi se ivi Rodrigo, singurul de care-și legase într-adevăr temeinice speranțe. El întrunise toate însușirile rîvnite, fusese peotriva ideilor și gusturilor ei. Venea din altă parte și aducea cu sine parfumul amețitor al depărtărilor, era înalt, clipeș, activ, urma să plece purtînd-o spre largile și mereu ademenitoarele zări, urma să o smulgă de aici, dintr-un oraș în care bîrfa și clevetirile o înconjuraseră ca un zid întunecat. Părăsind orașul împreună cu Rodrigo le-ar fi demonstrat tuturor că are un destin deosebit, ar fi stîrnit invidia atîtor răuvoitori, făcîndu-i să crape de ciudă. Își jucase impecabil rolul față de tînărul acesta, uzase de toate procedeele cunoscute și tocmai cînd socotise că l-a cucerit, iată că o părăsise în modul cel mai josnic. Fusesse, înțelegea în sfîrșit, mai abil decît ea, o înșelase cu rară pricepere, se lăsase amețită de vorbele lui, se comportase ca o gîscă, ca o toantă. Se vedea acum înfrîntă și umilită, înverșunată împotriva ei însăși, împotriva celor din jur pe care-i vedea în închipuire cum rîd și se amuză pe seama acestei neașteptate despărțiri.

Adoptă o ținută demnă, resemnată față de colege și cunoscuți, nu-și trădă durerea. Își propuse să se vindece grabnic de pe urma loviturii primite, știuse să-și ascundă sentimentele. În discuțiile cu colegele și clientele se comportă calm, nearătînd prin nimic cît de puternic fusese lovită.

Furia ei sporea însă, devenea oarbă uneori, se preschimba într-o ură de nepotolit pentru cei care o înconjurau. Și cînd într-o seară desluși prin vitrina aburită chipul palid și îndepărtat al lui Viorel Popescu, ochii lui ațintiți asupra ei, se simți îndemnată să-lucidă. Se cutremură de repulsie, și remarcînd zîmbetele colegelor, își struni nervii, îngrijindu-se foarte atent de o coafură. La închiderea atelierului își scoase halatul, își îmbracă pardesiul și, ajunsă în stradă, se apropie

de tînărul care încremenise în ploaie, sub copacul desfrunzit, numai spre a o vedea. Văzu cum tresare și cum i se luminează fața. Se apropie de el încet. Ajunse la o distanță convenabilă, remarcă expresia lui bleagă, oglindind o dezgustătoare dulcegărie. Se apropie mai mult și-l pălmui cu sete pe amîndoi obraji, după care-i întoarse spatele și se îndepărtă la fel de liniștită ca și cum nimic nu s-ar fi întîmplat.

Își luase o piatră de pe inimă, se bucură apoi intens, avu convingerea că pălmuiase toți bărbații pămîntului. Netrebnicul acesta cutezase să-i apară din nou în cale, ca o supremă batjocură. Parcă-l lovise pe însuși Rodrigo, dar deosebirea era prea mare între falnicul șef al orchestrei și amăritul acesta, care-și pierduse orice haz.

Trebuia, trebuia cu orice preț să răzbată, să nu se lase înfrîntă, trebuia să lupte, să depună sfortări înzecite spre a-și atinge scopurile. Lupta nu se încheiase încă, dimpotrivă, devenise mai crîncenă, mai înverșunată.

XI

Ploile cotropiră orașul, îl inundară, deveniră atotstăpînitoare. Prin cenușiul lor, siluetele clădirilor se conturau incerte, mereu estompate și tremurătoare. Străzile păreau niște ganguri imense și umede, către dealurile vitregite de vegetații stăruiă un cer vînat, amenințător, fluviul se zbuțuia năprasnic, gata să se reverse pe cheiuri. Și cum vînturile năpustite triumfător desfrunziseră totul, grădinile și parcurile semănau acum a teritorii pustiite și abandonate. Ploua des, insistent, necruțător, apa cucerise orice ungher, se strecura pretutindeni, potopea oriunde. Pămîntul mustea, rigolele gîlgăiau, ștreșinile și ulucile se tînguiau, îndeosebi noaptea, cînd melodia lor stranie părea zămislită de geniul unui compozitor în delir.

Odată cu ploile se deschiseră mustăriile, apăruse vinul nou, aducător de veselii, amintind încheierea cu bine a tuturor muncilor agricole. Piețele își revărsau nescătuita abundență, reuneau în cuprinsul lor mulțimi guralive. La numeroasele tarabe și cîntare se umpleau neconținut cărucioare și saci, larma potolindu-se către seară. Răsăriseră mai în tot locul butoaie cu must și grătare, ce împrăștiu în văzduh un fum aspru, ațîțător. Se ciocneau căni cu turburel, se sărbătorea rodnicia unui an ce se apropia de sfîrșit. Iar mustăriile, mereu deschise, împodobite cu știuleți de porumb și trestii, păreau etern ospitaliere, îngăduiau să fie luate cu asalt, răspundeau mărnițose tuturor pretențiilor.

Viorel Popescu le frecventa cu stăruință, găsea în ele mîngîiere, puțința de a uita oarecum cele întîmplăte. În gălăgia lor nepotolită resimțea mai adînc puterea toamnei, melancolia unui antotimp acordat pe deplin stării lui sufletești. Asculta cîte un lăutar sau se întreținea cu cîte o cunoștință ocazională, se amețea treptat și vorbea cu toți ceilalți din jur despre oricine și orice. Afară, ploaia nu mai contenea, aici zarva sporea, se preschimba într-un vuiet, devenea parcă un cor grav, încărcat de profunde semnificații. Așezat la o masă ori sprijinit de un stîlp, cu cana în mîna, ascultînd o scripcă stridentă sau cîntecul deșucheat al vreunui chefliu, își amintea de vremuri și melodii uitate, se dăruia cu amară voluptate unor gînduri și simțiri răzlețe, trăia un nimicitor dlocot lăuntric. Băutura îl făcea să părăsească tărîmul certelor fapte, să uite mai ales de cele întîmplăte.

În ultimele două săptămîni scurse de la incident, odată cu frecventarea bodegilor și a birturilor, reluate lecturile, cumpărase alte cărți, se afundase în textele lor salvatoare. Dezordinea vieții sale se accentuase, devenise o regulă. După program se îndrepta către casă, unde citea, în odaia sa, pînă pe înserate. O apuca apoi spre cele mai ieftine localuri, unde, singur sau împreună cu alții, sorbea din vinul nou cu o mereu îndreptățită sete. Nu-și mai dădea osteneala să înțeleagă cele petrecute, știa doar că marele său sentiment primise o lovitură de moarte. Lecturile și băutura îl îndepărtau de la o preocupare ce-i stăpînise atît de tiranic mintea, îi slujea drept pavază unor gînduri care nu-și mai aveau cîtuși de puțin rostul. Cîteodată, în clipe de chef intens, își amintea de Lili-Mercedes ca de o pierdere totală, de neînlocuit, și atunci sorbea mai nestăpînit din vin, amețindu-se pînă la uitarea de sine. N-avea nici un sens să sufere, situația era limpede, fusese readus la o realitate pe care o tot ocolise, pățise ceea ce i se cuvenea de altfel. Trecuse printr-o etapă binevenită și binemeritată, căpătase o nouă lecție, își îmbogățise experiența, acesta fiind rezultatul întregii istorii la care participase cu atîta pasiune. N-avea acces în anumite teritorii, n-avea dreptul să se îndrăgostească decît de la distanță, n-avea cum să se împlinească astfel. Pesemne că altul era destinul său, și dacă așa-i fusese dat, nu făcea să mai sufere. Îl cuprindeau uneori stări de mare deznădejde, porniri

sălbatică spre distrugere, dar singur se vedea silit să recunoască : asemenea izbucniri sînt trecătoare și ridicol de mărunte în fața atotcuprinzătoarelor veșnicii. Avea bine înțemeiată în sine conștiința veșnicilor, înțelesese de mult că e o ființă neputincioasă, perisabilă, că întîmplările vieții sale atît de scurte erau întîmplări banale în fond, neînsemnate incidente care avuseseră loc dintotdeauna și care puse alături de marile aspecte ale lumii sau de marile întrebări ale omului devenau jalnice, derizorii.

Se petrecuseră totuși o seamă de fapte în ultima vreme. Ca urmare a cererii sale, adresată directorului întreprinderii, i se făgăduise o garsonieră într-unul dintre noile blocuri, eveniment îmbucurător în definitiv. Se pregătea deci de mutare, își vizitase locuința, care nu era încă gata, o anunțase pe doamna Lucreția de apropiata lui plecare. Era mulțumit, dar și întristat că părăsește vechea casă. Aici avuseseră loc alte fapte, care schimbară oarecum vechile rînduieli. Eleonora Balaban și Oreste Panaitescu dispăruseră într-o noapte, în tîmplare tragică pentru proprietăreașă, care pretinsese că-i dispăruseră și cîteva lucruri. Juristul Hamilcar, mai retoric ca oricînd, interpretă situația, îi acordă un înțeles precumpănitor juridic, dar concluzia lui nu aduse nici o rezolvare. Fugarii părăsiseră domiciliul fără a-și achita costul chiriei, se dovediseră așadar niște ticăloși. Neconsolata doamnă nu se adresă totuși autorităților, ci se mărgini să-i blesteme pe cei care o păgubiseră cu atîta neobrăzare.

În mustării și bodegi se întîlnea de multe ori cu Stancu. Discutau împreună la nesfîrșit. Stancu slăbise și mai mult, renunțase la plănuitelile lui hoții, se bucura sincer că Viorel Popescu întrerupsese orice legătură cu Lili-Mercedes. Taiță-suiău, ciocneau căni cu vin, își făceau destăinuiri. Se apropia dealtfel un eveniment pe care Stancu îl aștepta cu nerăbdare. Promoția de liceu din care făceau amîndoi parte urma să se întîlnească într-o adunare comemorativă. Nu prea se înțelegea de ce această întîlnire fusese fixată să aibă loc primăvara, dar dacă așa se hotărîse, trebuia să se conformeze... Dintre toți elevii clasei doar ei rămăseseră în oraș, și faptul nu era chiar lăudabil. Dar o întîlnire cu colegii de altădată nu putea fi decît emoționantă, răscolitoare, plină de farmec...

Munca în depozit se desfășura ca mai înainte, nu-l solicita prea mult, îi îngăduia să reflecteze, cum era deprins, asupra multor probleme care-i tot invadeau mintea... Primea sticlele și borcanele, plătea achizițiile, încredința apoi camionagiilor marfa primită, și asta zi de zi, într-un ritm egal, netulburat. Începând cu ora prânzului, ședea pe un scaun, singur în odaia ce trecea drept birou, medita sau privea pe fereastră la vastele periferii, care se schimbau repede, pierzându-și aspectul dezagreabil. Răsăriseră clădiri noi, înalte, începuseră să se asfalteze drumurile, dar ploile, nesfârșitele ploi continuau să cadă cu înverșunare.

O vedea și pe Lisaveta, la aceeași fereastră, își făceau semne amicale, ca și altădată. O privea îngândurat și întristat, își imagina viețile oamenilor ca pe niște traiectorii paralele, care arareori se întâlnesc, o multitudine de linii străbătând inexplicabil spațiul spre un final sau un scop greu de pătruns. Iată, trăia alături de această Lisaveta, la doi pași de ea, trăiau deci împreună, străbăteau același timp și spațiu, rămânând, datorită unor cauze ascunse, despărțiți pentru totdeauna, traiectoriile lor adâncindu-se undeva în depărtări mereu necunoscute... În toamna copleșitoare, năprasnică, Lisaveta căpătase dimensiuni noi, arăta ca o ființă mai mărunță și mai nevolnică, tiranizată și mai sălbatic de tatăl ei, pe care-l vedea deseori beat, umblînd bezmetic prin curtea norioasă. În lipsa lui, femeia ieșea la aer cu cei doi copii, trebăluia în jurul casei, și văzînd-o subțire, despletită, îmbrăcată sumar, se umplea de înduioșare, îl cuprindea dorința de a o ajuta într-un fel, deși nu descoperea nici cum să procedeze, nici temeiul unei asemenea inițiative. Copiii îl tulburau pur și simplu și găsea cîteodată prilejul de a le înmîna, prin împrejmuire, dulciuri. O singură șansă avea această Lisaveta — să muncească și să se elibereze astfel de autoritatea tatălui ei...

Îi restituise mătușii suma de bani, avusese cu ea cîteva discuții, o înștiințase că a întrerupt orice legătură cu ființa iubită. Mătușa, energică și voluntară, îl povățuise să nu se dea bătut, dar văzîndu-l atît de resemnat, renunță la îndemnuri. Îi recomandă iar vecina aceea care chipurile îl mai aștepta, dar privirile lui exprimau o îndărătnicie absolută, un refuz total de a mai întreține o altă legătură. Mătușa îi ceru să apeleze la resursele ei bănești atunci cînd ar avea

eventual nevoie. O asigură că așa va face. Mătușa îi mai ceru să locuiască în casa ei, dar acum, că i se încredințase garsoniera, nu se cuvenea să o refuze, așa cum făcuse cu celelalte locuințe oferite de întreprindere.

Apoi se petrecu ceva care-l uimi peste măsură. Primi din partea lui Lili-Mercedes o scrisorică încărcată pînă la refuz de scuze, exprimînd o reală părere de rău asupra celor petrecute. Fu ca o lovitură în moalele capului, din care zadarnic încercă să se mai dezmeticească. Își propuse să fie tare, să reziste ispitei, dar scrisoarea aceasta, citită de mai multe ori, îl readuse la vechea stare, îi redeșteptă toate simțămintele abia ațipite. Ce putea face decît să se prezinte la întîlnirea fixată de ea și să reia o chinuitoare și fără de speranță legătură? Era neputincios, dezarmat, incapabil să o refuze, și imaginea ei fu mai puternică, mai chemătoare ca oricînd, îi înfrînse orice orgolioasă împotrivire.

Se întîlniră pe chei tăcuți, ca și cum nimic nu s-ar fi întîmplat, ca și cum s-ar fi despărțit de curînd, chiar ieri, și ea, mai caldă, mai cotropitoare ca oricînd, începu să-și ușureze sufletul, să i se plîngă, să-i arate cît este de nefericită. Nu-i ascunsese nimic, îl numi prietenul ei cel mai de nădejde, confidentul și sprijinitorul ei dintotdeauna. Se simțea singură, părăsită de toți, se vedea înconjurată de vrăjmășia tuturor, nu știa încotro s-o apuce. Dezoorientată, se afla în ajunul unui act nebunesc, viața pierzîndu-și sensurile pentru ea. Cît de mult îl invidia pentru felul în care privea existența, pentru modestia pretențiilor lui! Pusese și mai punea încă mare preț pe o realizare importantă, își dorea un trai lejer și visa să se ridice deasupra celorlalți, să ciștige o situație cît mai strălucită.

— Dar de ce? o întrebasese mirat. De ce tot acest chin pentru dobîndirea unor bunuri perisabile la urma urmei? Uită-te în jur, sînt doar atîția oameni senini, mulțumiți, pe deplin împăcați cu ceea ce au... De ce să vrei mai mult decît au ei?

— Ah, nu înțelegi, nu vei înțelege nimic niciodată. Nu toți oamenii sînt senini și împăcați și nu toți pot fi ca tine! Hai acasă!

O însoți și ajunseră în apartament, unde vorbiră îndelung, el ascultîndu-i răbdător destăinuirile, participînd la ele, îndurerîndu-se profund. Băură coniacuri, sorbiră cafele, discu-

tară pînă tîrziu și la plecare Viorel Popescu îndrăzni să o întrebe dacă ține cît de cît la el.

— Țin foarte mult, îmi ești cel mai apropiat, îmi ești prieten în adevăratul înțeles...

— Dar căsătoria noastră ?

— Eh, să nu vorbim de ea tocmai acum !

Plecase și rătăcise toată noaptea pe străzi, privise cerul înseninat, acoperit cu stele mari, mai vii ca oricînd. Speranțele îl stăpîneau din nou, redevenise îndrăgostit, și această privilegiată situație îl făcu să se înalțe iar către culmi, să plutească prin vastele spații care-l ademeneau irezistibil. Depășise etapa întunecată a deznădejzii, își recăpătase calmul lăuntric, avea pentru ce să trăiască, pentru ce să respire în clipa aceasta, care-i fusese cu atîta dărnicie dată. O largă simțire creștea în el, creștea trainică, viguroasă, se vedea iar inclus, făcînd parte dintre oamenii de care se înstrăinase doar în trecut. Urma să se împlinească și mai mult, să fie și mai aproape de marele adevăr...

Chiar din a doua seară reapăru înaintea atelierului de coafură, o așteptă și o însoți către casă. Și astfel, legătura lor fu reluată, prinse să se desfășoare în același mod, după aceleași reguli, cu aceleași discuții privind un viitor incert, imposibil de precizat deocamdată. Cu ajutorul lui Lili-Mercedes reuși să se însănătoșească sufletește, să-și recapete încrederea în sine. Ea îl prețui mult pentru solitudinea discretă ce o manifesta și din nou nu înțelese cum de existau asemenea oameni, desprinși parcă dintr-un basm, dintr-o incredibilă poveste.

XII

Nu reușea să se deprindă cu ideea că va rămâne întreaga viață în aceeași condiție, că se va mărita cu un ins mediocru, pe care va trebui să-l îngrijească, însoțindu-l de-a lungul unui drum banal, străbătut de aproape toată lumea. Își închipuia, în clipe de amarnică deznădejde, cum devine aidoma colegelor sale, o bună gospodină, cu trai statornic și liniștit, cu munca zilnică și cu amuzamentele sau distracțiile împărțite de cea mai mare parte a oamenilor. E drept, împreună cu viitorul și mereu ipoteticul ei soț și-ar fi cumpărat casă și automobil, s-ar fi bucurat de confort și bunăstare, dar acestea nu i se păreau îndeajuns. Ce mare lucru înfăptuiai obținând în rate un apartament sau conducându-ți propria mașină? În oraș se înmulțiseră peste măsură asemenea oameni care prin economii ajunseseră să obțină cele două elemente de trai rîvnite, adică locuința și automobilul. Nu, ei nu-i erau satisfăcătoare bunurile și bucuriile comune, nu fusese croită pentru a se bucura de o existență comodă și absolut anonimă. Rodrigo fusese un vis efemer, dar unul care o incitase, întărind-o în convingerea că trebuie să lupte, să nu depună prostește armele.

În reviste, în filme, uneori în cărți descoperea o lume mult deosebită de cea reală. Lumea aceea, plină de farmec, mereu ademenitoare, alcătuită din decoruri ce țineau de o

continuă feerie, în care se mișcau oameni întotdeauna minunați, spirituali și atrăgători, constituia năzuința ei supremă. Spre acel tărîm trebuia să-și îndrepte pașii, acolo și-ar fi găsit deplina împlinire, odihna tuturor eforturilor, răsplata binemeritată a atîtor dezamăgiri îndurate. I se cuvenea cu prisosință tărîmul de fericire din care gustau doar cîtiva norocoși, era menită lui, îl presimțea cu întreaga-i ființă.

Încetase să privească admirativ clientela, socotind-o cu mult mai prejos decît înaltele ei aspirații. Clientela aceasta, bine și din belșug înzestrată cu bunuri, i se părea vulgară, chiar grosolană prin ostentația cu care se expunea. Îmbrăcămîntea costisitoare, bijuteriile, conversațiile din care tot reieșeau posesiuni de avuții, călătorii, reuniuni, serate își cam pierduseră strălucirea, puterea de seducție. A fi în stăpînirea unei haine de astrahan și a te lăuda cu un mobilier scump nu însemna mare lucru față de acea pornire cotropitoare către ceva nedefinit, dar imens și luminos, ce izvora din inima ei, ce o mistuia ca o flacără. Mediul înconjurător, pe care-l cunoștea bine, se prezenta ca un spectacol treptat mai puțin interesant, ca o piesă jucată mereu, de care te-ai săturat pînă peste cap. Exista, neîndoielnic, un alt mediu, cu totul diferit, exista lumea aceea greu accesibilă, lumea pe care cărțile, revistele și filmele abia dacă reaușeau să o înfățișeze. Nu, nu ar fi acceptat în ruptul capului să se confunde cu vreuna dintre femeile care frecventau atelierul, să se mulțumească cu atît.

Dar pentru înfăptuirea acestor năzuințe, avea neapărată nevoie de un sprijin, era necesar să urce cu ajutorul cuiva prima treaptă. Singură nu s-ar fi descurcat și numai un bărbat întreprinzător, energic i-ar fi prilejuit ascensiunea. Din nou se vedea pusă în situația de a trece în revistă bărbații orașului, cîntărindu-le posibilitățile, inteligența, puterea de afirmare îndeosebi. Ce noroc mare ar fi avut întîlnind un om capabil, un om talentat sau chiar genial care să o iubească și să-i ofere astfel puțința de a înainta fie și un pas către zona aceea a fericirii supreme, către o incontestabil altă sferă de preocupări și trăiri, un om superior în gîndire, în stare să culegă admirația și aplauzele celor din jur! Un artist, un sportiv renumit, un savant, un deschizător de drumuri, indiferent de domeniu, unul dintre aceștia i-ar fi mulțumit întru totul ambițiile. Cu el s-ar fi ridicat

deasupra multor meschinării cotidiene, s-ar fi bucurat de o îndreptăţită reputaţie, de un respect unanim...

Reflecţiile acestea îi fuseseră prilejuite de apariţia unui tânăr inginer care lua masa, ca şi ea, în bufetul ce aparţinea întreprinderii învecinate atelierului de coafură. Era chipeş, atrăgător acest inginer. Înalt, bine legat, cu chipul lat exprimând hotărâre şi energie, părea să fie posesorul a numeroase însuşiri, să corespundă întrucîtva viselor ei. Îl vedea luîndu-şi prînzul singur, îl cercetase cu multă atenţie, îi pătrunsese, credea, sufletul. Mai tot timpul îngîndurat, absorbit pesemne de o vastă şi adîncă problemă profesională, plînuia, desigur, mari şi spectaculoase realizări. Un astfel de om, tânăr, plin de o nescată vitalitate, putea fi un spirit remarcabil, un inventator bunăoară, un creator de bunuri spirituale şi materiale totodată. Asta convenea deci perfect aşteptărilor ei, aşa încît inginerul îi trezea din zi în zi interesul, o îndemna să viseze, să se lase pradă unor plăcute plîsmuiri. Ca parteneră a unui inventator, urma să-şi împlinească cu adevărat destinul.

Auzise că se numeşte Virgil Borcănete, că se angajase de curînd în întreprinderea aceea, că ocupase deja o garsonieră, că are vîrsta de treizeci de ani. Mai auzise că e un tip meditativ, intens muncit de nişte întrebări cu caracter tehnic, un om cu o minte robustă şi activă. Tineretea îl îndreptătea fără îndoială să depună mari eforturi, poate că se afla în ajunul unei importante înfăptuiri. Îl cercetase, fusese izbită de aerul lui grav, fu străbătută dintr-odată de mari speranţe... Intra întotdeauna la momentul potrivit în miça sală a bufetului, se așeza la o masă, într-o poziție prielnică, spre a fi văzută de el, afecta indiferența, dar nu pierdea ocazia de a-l privi din cînd în cînd, astfel încît să li se întilnească ochii. Se îmbrăca în ultimele zile cu mai multă pricepere, se farda discret și prefera să ocupe singură o masă, nădăjduind că-i va cere permisiunea de a se așeza înaintea ei. Între timp culegea informații și le prelucra, în dorința de a-și alcătui o părere sigură despre el. Da, se confirma faptul că era frămîntat de uriașe probleme tehnice, că nu fusese căsătorit, că nu legase încă prietenii, viețuind deocamdată singur. Se mai confirma faptul că-și dobîndise un meritat respect din partea colegilor, asta fiindcă știuse desigur să se impună din punct de vedere profesional. Se vorbea, auzise

din gura unei cliente, în atelier, că acest Virgil Borcănete îi cam nemulțumise pe director, dar care era pricina acestei nemulțumiri n-o știa. Ca nou-venit și ca om înzestrat, trebuia să trezească inevitabil animozități și antipatii, să fie dezagreabil în ochii unora neîn stare să se ridice la treptele lui de gândire și de concepție.

Și apoi, venea de departe, aducea cu sine o aromă deosebită, venea poate din Capitală, deși lucrul nu era sigur. Urma poate să se înapoieze cîndva de unde a plecat. Ce perspectivă putea fi mai atrăgătoare? Speranța de a părăsi orașul și de a se strămuta undeva cît mai departe renăscu violentă în ea. Acolo, departe, în Capitală poate, viața ei ar fi dobîndit alte sensuri. Se și vedea partenera de nădejde a acestui om deosebit, împărțîndu-i necazurile și bucuriile, respirînd o atmosferă elevată, mișcîndu-se într-un mediu emancipat. Acolo, numai acolo se afla multvisatul țarm, iar puntea spre el era doar inginerul...

În micul bufet al întreprinderii, la ora prînzului, inginerul remarcă la rîndul lui, de două săptămîni, o ființă interesantă care lua masa într-un colț al sălii. O examină, o cîntări cu băgare de seamă, o găsi pe placul lui. Era o fată înaltă, suplă, cu părul arămiu, cu ochii de un albastru care-l tulbura. Remarcă, de asemeni, că se îmbracă cu gust, că e plină de grație, manierată, fapt care-i trezi și mai mult interesul. Surprins, își propuse să rămînă deocamdată într-o prudentă expectativă. Un puternic imbold lăuntric îl îndemna totuși să privească spre ea din ce în ce mai stăruitor. Nu știa cine este, nu avea de unde să se intereseze asupra ei, află doar, urmărind-o, că lucrează în atelierul de coafură situat peste drum. Se simți străbătut de vași dorințe. Începu să se uite insistent la masa din colț, să trimită zîmbete galeșe într-acolo. Îl întîmpină o expresie severă, aproape ostilă, dar știa de mult că asemenea manifestări sînt obligatorii, se înscriu în regula tuturor ocheadelor. Își intensifică zi cu zi privirile, luă masa cît mai aproape de colțul acela, se întîmplă ca o dată să nu găsească loc și să se așeze chiar în fața ei, nu înainte de a se înclina și de a-și cere permisiunea.

Discuția se înfiripă de la sine, fără dificultăți, destul de amuzantă și de sprintenă. Încîntătoarea ființă se numea Lili-Mercedes, era o fată vioaie, comunicativă și, după cum se părea, lipsită de multe prejudecăți. Îi propuse o întîlnire,

dar fu refuzat, altă manifestare inevitabilă, corespunzând regulii jocului. O întâlnește și a doua zi, discutară din nou pe teme indiferente, a treia zi n-o mai văzu și se indispușe. A patra zi, când se așeză la masa ei, reapăru. Îi propuse iar să se întâlnească și să cineze deseară, fu din nou refuzat. Avu răbdare, nu stăruie. Apoi, întâlnirile lor se înmulțiră, deveniră firești, inginerul considerându-se norocos, căci avea puțința de a se sustrage obositoarelor lui preocupări profesionale.

Legătura se înjgheabă pe nesimțite, presupunând la început un vag simțămînt de simpatie reciprocă, după aceea o nevoie de a se revedea neapărat. Amîndoi știau cum se vor desfășura lucrurile, care vor fi etapele apropierei lor. O invită la un spectacol de teatru, și ea acceptă în sfîrșit. Se declară ocupată cîteva zile și lipsi astfel de la întîlnirile pe care i le fixa. Cînară după o săptămînă într-un restaurant, primi să se plimbe pe cîte o stradă lăturalnică, liniștită, cînd printre strîngerii de mînă și îmbrățișări stîngace el încercă să o asigure că e îndrăgostit. Lili-Mercedes nu-i îngădui să se apropie de ea, îl ținu un răstimp la mare distanță. Urmară conversații aprinse, el deveni treptat mai înflăcărat, fără a conferi însă spuselor sale o veritabilă simțire. Deși pretindea că ar fi îndrăgostit, vorbea neconvîngător, folosea un limbaj sărac în expresii de efect. Se exprima prin fraze scurte, expediate nervos. Nu era totuși un naiv, se ghicea bine, reușea să se stăpînească, să redevină dintr-odată, în cursul unei patetice declarații de dragoste, tăcut, rezervat. Și întîlnirile lor deveniră astfel un lucru obișnuit, rămîneau însă la acest aspect preliminar, complăcîndu-se deopotrivă într-un soi de joacă.

Viorel Popescu primi vestea noii ei legături ca pe o grea lovitură. Îi văzu împreună în cîteva rînduri, seara, după închiderea atelierului, cînd ea îl ruga să nu o mai însoțească. Îi ceru o explicație și o primi pe un ton repezit, iritat. Lili-Mercedes încercă să-i arate încă o dată că între ei există doar o prietenie, o dragoste mai curată și mai trainică decît cele obișnuite. Îi mai arătă că e nevoie să-și asigure viitorul, subliniind ideea că-i este cu totul nepotrivită. Înțelege și se simți nimicit, recunoscînd că ea are dreptate. Dacă o iubea cu adevărat, trebuia să se comporte ca atare, să n-o împiedice de la drumul ales. Dacă o iubea, trebuia să-i do-

rească fericirea și nimic altceva. De ce să se pună de-a curmezișul intențiilor ei? Un sentiment autentic și înălțător, cum e dragostea, presupune sacrificii mari, poate merge până la renunțarea de bunăvoie la partener dacă situația o impune. Aceasta este purtarea unui îndrăgostit adevărat, ideal. Dacă nu reușise să-i inspire după atâtea și atâtea strădanii un sentiment puternic, de neînfrînt, nu ea era vinovată și nici el, ci pur și simplu destinul. Poate că nu erau creați unul pentru altul, poate că i se cerea să se jertfească astfel pentru ea. Și din nou fu cuprins de o neagră deznădejde socotindu-se iar un năpăstuit, un om strivit de niște forțe uriașe, ostile și necruțătoare.

Trecu prin momente cumplite, avu nopți de insomnii, pătrunse iar prin cîrciumi, căutîndu-și consolarea în băutură. Uneori se simțea insultat, umilit, cînd își amintea de făgăduiala ei cu privire la căsătorie. O ura atunci din toată ființa, o copleșea cu reproșuri amarnice și grele învinuiri, o trecea în rîndul celor mai ușurate și nestatornice femei. Dar ponirile acestea se destrămau repede, nu dăinuiau, așa cum ar fi dorit-o. Își amintea lesne de chipul ei, de căldura ochilor, de surîsul, de grația mișcărilor, și pornirea lui distrugătoare se îndrepta asupra inginerului, pe care-l socotea un vrăjmaș ce se cuvenea să fie doborât. Își închipuia scene sîngeroase, dar și acestea i se perindau grabnic prin minte, nu-l angajau într-o certă hotărîre. Și astfel, zbuciumul lui spori, răpindu-i ultimul dram de liniște, numai Stancu, în calitate de confident, cunoscîndu-l cu adevărat.

— Un om mai sucit ca tine nu cred să existe! îi spunea Stancu uneori, cînd îl vizita la depozit. Și doar am copilărit împreună, am făcut și liceul tot împreună... În vremea aceea nu arătai prin nimic ce vei deveni mai tîrziu. Te-ai îndepărtat de viață, nenicule, te-au prostit rău cărțile acelea!

— Dar o iubesc, dacă poți cumva înțelege așa ceva! striga crîncen Viorel Popescu.

— Astîmpără-te, băiete! Unde s-a mai pomenit astăzi atîta dragoste la un om cu scaun la cap? Poate că odinioară să fi existat și sentimente din astea, mai înalte chipurile, dar ceva îmi spune că nici atunci oamenii nu au pierit din pricina unui amor neîmpărțășit. Pe de altă parte, gîndește-te: ce ești decît un magaziner, și încă unul lipsit de orice farmec? Hai, dezmeticește-te și privește curajos lumea,

mai ales pe Lili-Mercedes, care — ți-am mai spus-o de atâtea ori — e o mare șmecheră. Ți-a mărturisit-o chiar ea, ce mai încoace și-ncolo? Mai bine să ciocnim un pahar și să ne gândim, zău așa, la aniversarea aceea care ne va reuni pe toți cei care am fost cândva colegi. Din toată promoția noastră, doar noi amîndoi n-am făcut nici o brînză. Tu fiindcă ai fost un aiurit, eu ca un veritabil bețivan, fost pușcăriaș pe deasupra.

— Va fi o reuniune minunată! aprecie Viorel Popescu făcînd un mare efort pentru a-și uita durerea.

— O, nu mă îndoiesc. Toți foștii noștri colegi s-au ajuns, s-au rostuit, s-au căpătuit. Parcă văd cum ne vor privi, cu compătimire sau dispreț... Majoritatea au ajuns ingineri, medici, juriști...

Discutau despre Lili-Mercedes, despre aniversare, se îndreptau către bodegă, unde-și petreceau serile în taifasuri fără sfîrșit.

XIII

Inginerul Virgil Borcănete lucra într-un birou spațios, înzestrat cu un mobilier ultramodern, avînd plante ornamentale și covoare noi de o apreciazabilă grosime. În acest birou se aflau alte cîteva lucruri care impresionau plăcut. La ferestrele largi, luminoase, atîrnau perdele fine, cu franjuri și ciucuri artistic rînduite. O bibliotecă vastă, din lemn de nuc, avînd vitrine de cristal și dulăpioare, expunea vederii șiruri de tomuri cu conținut strict tehnic, admirabil legate și gravate. Fotoliile și scaunele, confortabile, elegante, se împărășiau aparent dezordonat prin încăpere, iar lustra bogată, cu nenumărate becuri, se armoniza prin forma ei cu cele înconjurătoare. În atmosfera acestui birou stăruia tot timpul o aromă subtilă, pe care inginerul avea grijă s-o pulverizeze din cînd în cînd dintr-un spray. Toate aceste excelente condiții de lucru fuseseră asigurate prin grija întreprinderii, care știa să acorde înlesnirile ei unor oameni capabili, folositori.

Pentru a-și asigura o cît mai bună desfășurare a activității, inginerul Borcănete luase alte inițiative lăudabile. Spirit practic și activ, instalase pretutindeni sonerii și difuzoare, o seamă de mecanisme care-i facilitau considerabil munca. Perdelele ferestrei se desfăceau și se închideau prin

apăsarea unui buton, ușa era acționată de asemenea printr-un buton, iar sertarele biroului se mișcau tot cu ajutorul unor ingenioase mijloace. Existau în încăpere alte mecanisme hărăzite confortului, care exprimau de minune priceperea de netăgăduit a inginerului. Astfel, veioza de pe birou se ridica și se cobora cu ajutorul unei simple mișcări a cotului, iar scaunul pe care ședea se rotea printr-o apăsare cu piciorul într-un anumit punct. Învelitoarea mesei de lucru era și ea acționată electro-mecanic, fiindcă se strângea și se desfăcea la o comandă sigură. În sfârșit, o altă perfecționare a condițiilor de muncă consta în instalarea citorva ochiuri magice la ușă și la fereastră, ochiuri care supravegheau aparițiile, semnalizându-le cu o promptitudine desăvârșită.

Muncise mult inginerul Borcănete pentru a se înconjura cu astfel de lucruri comode și utile totodată. Trei luni de la numirea lui aici, își închinase puterile bunei orânduiri a biroului, depusese eforturi considerabile pentru aplicarea tehnicii în această încăpere, pe care o găsisse, spre adinca lui indignare, absolut simplă și neinteresantă. În cele opt ceasuri de program, cu ajutorul meșterilor și al muncitorilor din întreprindere, slujindu-se de scheme și planuri complexe, pusesese treptat la punct biroul și accesoriile sale. Ca o culme a tuturor înfăptuirilor, instalase pe o măsuță din apropierea biroului său de muncă o mică centrală telefonică, cu ajutorul căreia avea legătura cu toate secțiile întreprinderii. În felul acesta, nu mai era necesar să părăsească încăperea, interesându-se de starea producției de la distanță. Era de ajuns să ridice un receptor și să apese pe un buton pentru a afla care sînt noile aspecte intervenite în desfășurarea activității. Instalația nu era folosită decît arareori, și numai în cazuri deosebite.

Îi reveneau înalte atribuții, era pe deplin convins de lucrul acesta. Absolvise doar facultatea de electro-mecanică, dobîndise prin urmare calitatea de a gîndi și de a concepe, nicidecum pe aceea de a se ocupa de mărunțișuri sau fleacuri nedemne de conștiința sa. Căpătase o diplomă doveditoare a meritelor la învățătură, diplomă care-l îndreptătea să rămînă mai tot timpul în birou și să elaboreze de acolo grandioase proiecte. Munca de inginer presupunea concepție, o neînțe-

tată meditație asupra unor mari perspective, ea nu putea fi pusă în slujba producției propriu-zise.

Ziua de muncă a inginerului Borcănete începea la ora șapte, când se prezenta la slujbă, asta pentru a nu se isca discuții pe seama punctualității sale. Saluta amabil pe toată lumea, strângea câteva mâini, zîmbea, rostea cuvinte de rigoare, se retrăgea în birou, unde lua loc pe scaun. Așezarea pe scaun constituia începutul zilei de muncă. Urmau câteva minute de limpezire a gândurilor și de meditație asupra timpului care se întindea imens înaintea sa. Pentru a-și stimula apoi activitatea cerebrală, se ridica, se îndrepta către un dulăpior, scotea de acolo cafetiera nichelată, își prepara încet, cu răbdare, o cafea tare, reconfortantă. Își aprindea o țigară fină și sorbea din ceașcă închizînd ușor ochii. Savura lichidul fierbinte, adînc mirositor. Dar ceașca fiind în cele din urmă golită, trebuia să fie spălată, fapt pentru care, printr-o apăsare de buton, era chemată femeia de serviciu, care-și îndeplinea conștiincios atribuțiile.

Era drăguță femeia de serviciu, și tînără pe deasupra. Ingerul Borcănete o privea cu bunavoință crescîndă, asista cum i se spală ceașca la chiuveta de după ușă. Îi adresa femeii o vorbă, o ușoară glumă, dorea să fie afectuos, își reamintea de însemnătatea funcției sale și se încrunta, izgonind din minte asemenea frivolități. Se reazeza la birou, deschidea sertarele rînd pe rînd, sertare în care se rînduiau mape elegante din vinilin cu resoarte și încuietori metalice, tușiere nou-nouțe, cutii cu creioane automate, rigle de calcul și numeroase topuri de hîrtie care așteptau de mult o folosință. Nimic din acest birou nu purta încă amprenta activității, doar în sertarul din mijloc, cel mare, nimeriseră câteva hîrtii trimise de director spre rezolvare, dar care rămăseseră acolo nesoluționate. Ingerul lupta astfel împotriva birocrăției, nesocotea cu bună-știință, de la înălțimea principiilor sale, un aspect atît de dăunător și de condamnable cum era circulația fără rost a hîrțiilor.

— Așa ! exclama el închizînd sertarele, care, acționate de resorturi, păcăneau unul după altul.

Începea să se plimbe prin birou, își aprindea a doua țigară. Se apropia de fereastră, privea strada, culegea felurite impresii. Contempla trecătorii, îndeosebi femeile, aprecia automobilele, cîntărindu-le aspectul și valoarea. Dorea să-și

cumpere automobil, și această preocupare îl absorbise în repetate rînduri, îl împinsese la reflecții profunde, îl făcuse să-și muncească mintea sa ageră, atît de bine formată la universitate.

Se făceau orele opt și trebuia oricum să se ocupe de ceva. Își întreprindea plimbarea, revenea la birou, lua loc pe scaun, scotea o coală de hîrtie și prindea să schițeze pe ea proiectul unei mașini. O concepea în ansamblu, la iuțea, trecea apoi la detalii, făcea calculele necesare. Mașina trebuia să producă ceva, indiferent ce, piuneze să zicem. Cu toate că piunezele nu intrau în producția întreprinderii, faptul nu avea însemnătate. Și totuși, piunezele, dacă se gîndea bine, nu reprezentau un țel vrednic a fi luat în seamă. Era necesar ca această mașină să realizeze altceva deosebit de util și cu un mare randament. Poate pistoane, vilbrochene sau roți pentru felurite autovehicule, poate elice sau chiulase. Mașina devenea treptat mai complicată, își sporea dimensiunile văzînd cu ochii, nu ducea la nici o finalitate. Componentele ei se înmulțeau, se prelungeau pe foaia de hîrtie, fără nici o noimă, sub ochii pricepuți ai inginerului. Era evident că întreaga instalație concepută n-ar fi produs nimic, ar fi funcționat pur și simplu. Și de ce să producă neapărat? De ce să se respecte regula aceasta? Poate că o mașină ideală ar fi fost aceea din care să nu rezulte ceva, una care să funcționeze și atîta tot.

Inginerul era uluit de aceste gînduri care-și făceau loc treptat în mintea lui împovărată de griji... Trebuia să se repaueze după efort. Părăsea iar biroul, dădea ocol încăperii, se uita la ceas, ridica din umeri.

— Așa! exclama el simțind că-l cuprinde lehamitea.

Ceasurile se scurgeau din ce în ce mai greu, se tîrau, îl apăsau necruțătoare. Le îndura resemnat, suferea, nu avea încotro. Se apropia însă pauza de masă, cînd era necesar să mănînce pentru continuarea activității. Număra minutele, secundele pînă cînd putea să deschidă ușa și să se îndrepte către bufet pentru a-și improspăta forțele.

Mînca zdravăn, de obicei fripturi, uneori crenvurști, mesteacă cu grijă, sorbea o sticlă cu bere, schimba cîte o vorbă cu vecinii de masă, colegii lui care lucrau în felurite secții. O cerceta apoi din creștet pînă-n tălpi pe bufetieră, socotind că e tot atît de drăguță ca și femeia de serviciu, sta-

bilea deosebiri și asemănări între ele, își curăța între timp dinții cu o scobitoare, continua să se adîncească în gînduri treptat mai răzlețe. Într-o asemenea zi o remarcă pe Lili-Mercedes, care-i stîrni imediat interesul.

După pauza aceea de prînz se înapoia în birou, dorind să fie din nou punctual. Se reazeza pe scaunul său de lucru, ofta din adîncuri. Un mic repaus, favorabil digestiei, se simțea necesar. Închidea ochii, dormita, zîmbea.

Relua întocmirea proiectului, schițînd pe alte coli de hîrtie alte mașini, care, culmea, aveau aceeași bizară caracteristică : nu produceau decît zgomot. Muncea oarecum încordat, căuta soluții noi, cît mai îndrăznețe... Prindea să se plimbe iar prin încăpere, se hotăra să telefoneze unor secții. Ridica receptorul, se interesa cu asprime de soarta producției, dădea cîteva dispoziții vagi, cît mai generale, amenința cu aplicarea unor sancțiuni, se simțea astfel și mai important.

— Așa ! zicea el frecîndu-și mîinile.

Limbile ceasului înaintau către ora patru, nu mai era mult pînă la sfîrșitul programului. Avusese o zi grea, plicticoasă, rămăsese închis aici, în această odaie, și strădania sa trebuia să fie răsplătită. Era dealtfel răsplătită printr-un salariu buniceț, acordat cu regularitate de către întreprindere.

Intrase oarecum în conflict cu directorul de nenumărate ori. I se reproșase inactivitatea, lipsa oricărei inițiative, absența de la locul producției. Știusese să-și apere poziția, le declarase tuturor că face muncă de concepție, că e absorbit de o importantă invenție, care ar urma să înnoiască fundamental activitatea întreprinderii. Încearca, ce-i drept, să inventeze ceva, dar nu-l prea bîntuia inspirația. Vorbise în schimb cu însuflețire, se dezvinovățise patetic, fusese crezut și lăsat în pace. Dar o invenție se realizează greu, e trebuincioasă pentru înfăptuirea ei o nemaipomenită cheltuială de energie cerebrală, precum și timp, foarte mult timp.

Acasă, cuprins de același neastîmpăr tehnic, inginerul își înzestrase apartamentul, acordat tot de mărնimoasa întreprindere, cu multe accesorii destinate sporirii confortului. Butoane și manete acționau totul, de la draperii și perdele pînă la ferestre și uși. Becuri nenumărate se aprindeau pe neașteptate de oriunde, sonerii prindeau să țipe sau să zumzăie de pretutindeni. Mesele se pliau, scaunele se micșorau ori se roteau. Aparatul de radio, televizorul, magnetofonul,

picupul erau acționate din oricare loc. Întreg mobilierul — un șifonier, două fotolii, două paturi studio — fusese modificat, transformat, readaptat. Nimic nu mai era ca mai înainte, adică la achiziționare. Un dulap nou-nouț, artistic realizat, fusese tăiat în bucăți și transformat în câteva nop-tiere, un dulap mare avusese aceeași soartă. Veni rîndul unei biblioteci masive, uriașe, la care inginerul lucrase în-delung, fragmentînd-o pînă la completa ei dispariție. Orice piesă de mobilier intrată în mîinile lui se micșora pînă cînd se fărîmița în obiecte mărunte, fiind și acestea pulverizate pînă cînd erau aruncate la gunoi.

Inginerul Virgil Borcănete se plictisea totuși de moarte, nu reușea să rămîna calm o clipă măcar, așa încît apariția lui Lili-Mercedes fu ca o binefacere. Erau clipe cînd credea că se îndrăgostise chiar, și atunci rămînea dus pe gînduri, cu creionul în mîna, privind distrat mașinile acelea care nu produceau absolut nimic.

XIV

Lili-Mercedes ezitase la început înaintea noii legături care se contura. Își propusese să fie tare, să reziste oricărei tentații, dar tînărul acesta, plin de alese însușiri, nu putea fi lăsat în voia soartei, la dispoziția unei alte femei bunăoară. Lupta cu sine însăși nu dăinui decît puțină vreme, pînă cînd acceptă invitațiile atît de insistente ale admirabilului inginer. Plimbările pe străzi, discuțiile, mesele din restaurante o ajutau să-l cunoască mai bine și să-l prețuiască, deși păstra încă mari rezerve.

Un cusur peste care nu reușea să treacă cu vederea, deși se străduise mult, era laconismul tipului, modul său repezit de a-și arunca frazele și de a epuiza în cîteva cuvinte orice subiect. Se produceau pauze supărătoare în timpul convorbirilor, și, în ciuda intervențiilor ei, inginerul se exprima la fel de scurt, aproape telegrafic. Dezbătuseră nenumărate chestiuni, se avîntaseră în felurite domenii, pâlăvrăgiseră despre toate și despre mai nimic, ea vorbind întruna, el aprobînd-o sau rostind cuvinte întotdeauna rezumative, chicotind pe deasupra într-un chip destul de neplăcut, scoțînd din sine un fel de sughițuri. Era foarte greu să faci conversație cu acest om nervos, care sfîrșea repede ce avea de spus și rămînea cufundat după aceea într-o penibilă muțenie.

Incertase, în cursul acestor convorbiri, să-i descopere firea și înclinațiile, să-i caracterizeze întrucîtva persoana. Consta-

tase surprinsă că inginerul, în afara problemelor strict profesionale, și acelea destul de limitate, nu aborda mai nimic. Nu citise, nu se informase, nu deținea decât sumare cunoștințe privind câteva echipe de fotbal și câțiva actori de film. De literatură avea o adevărată oroare, iar dacă te încumetai să-l ademenești către arte simțeați imediat o înverșunată împotrivire din partea lui. Cu mare greutate îl atrăsese către unele subiecte minore, superficiale, asta pentru ca discuția să nu devină de-a dreptul stupidă. Se plimbau unul alături de altul pe trotuare, ea încercînd cu toate puterile să evite tăcerile ce se așterneau greoaie, apăsătoare, de neîndurat. În timp ce păseau încet îl vedea cum aprinde nenumărate țigări și cum între aceste moduri de a-și petrece vremea rupea bețe de chibrit sau fredona câte-o melodie de nerecunoscut. Singurul domeniu pe care-l prefera în chip vădit, singura lui pasiune de altfel, erau cuvintele încrucișate, pe care le dezlega, după cum declara, „în doi timpi și trei mișcări“.

Ciudată creatură acest inginer ! Se interesase îndeaproape de veniturile lui, precum și de ce realizase pe tărîmul achiziționării obiectelor. Nu făcuse mare lucru pînă acum. Individul trăia parcă într-un soi de vis, cu toate că știuse să economisească ceva bani de pe urma salariului, să-și înzestreze apartamentul cu nenumărate lucruri. Avea de gînd să-și cumpere automobil, strînsese banii necesari acestei laudabile inițiative. În rest, trăia perfecționîndu-și tehnic locuința, după propria lui mărturisire, instalînd aproape zilnic câte un buton ori un ochi magic prin bucătărie sau W.G. Își mai ocupa vremea cu felurite calcule privind cheltuielile casei, folosea în scopul acesta formule matematice din ce în ce mai complicate, învățate, se înțelege, la universitate. Mai asculta, se părea, din cînd în cînd, muzică, dar nu pentru audiția propriu-zisă, ci pentru a verifica funcționarea picupului sau a magnetofonului. Ședea și la televizor pentru aceleași motive, adică pentru a se încredința de calitatea aces-
tua.

„Cam tîmpit“, remarcă ea continuînd să-l iscodească și să se mire din ce în mai mult. Auzi astfel că împlinise de curînd treizeci de ani și că nu se atinsese de alcool decât arareori. Cu părinții, aflați într-un oraș îndepărtat, între-

ținea relații foarte vagi, trimițându-le din când în când telegrame. Scrisori nu era în stare să ticluiască, ele solicitându-i pesemne prea mult mintea, împovărată de griji profesionale. Uneori juca table sau cărți cu câte-un coleg și pare-se că-l cam prindea jocul. Îi plăcea să uzeze în asemenea situații de felurite stratageme, le aplica cu destulă pricepere, dar se plictisea foarte repede, dorea să facă altceva. Dealtfel, după cum mărturisea, plictiseala fusese și era cea mai mare calamitate a vieții sale, plictiseala și nervozitatea, incapacitatea de a duce pînă la capăt o acțiune începută.

Raporturile dintre ei deveniră mai strînse cînd Lili-Mercedes îl invită în apartamentul ei și cînd inginerul, abia intrat acolo, socoti că sînt necesare instalații electrice suplimentare tuturor odăilor. Cercetă cu ochi competent lustrele, prizele și întrerupătoarele, efectuează cîteva măsurători cu pasul și cu palma, își notă chiar într-un carnetel o seamă de date neapărat necesare viitoarelor transformări. Trecu apoi la aparatul de radio, la televizor, le răsuci pe toate fețele și puțin lipsi să nu le demonteze în prima seară, căci avea la el o șurubelniță și un clește patent. Examină îndeaproape mașina de spălat rufe, frigiderul și iar fu tentat să le desfacă mecanismele. Se mărgini însă la cîteva observații, dîndu-și seama că deocamdată n-ar fi cazul să se ocupe de așa ceva.

— Apartamentul ăsta, spuse el clipind des, va fi modificat, mă voi strădui să-l transform...

— Dar nu cred că va fi nevoie! obiectă ea șocată.

— Ba da, ba da, și asta imediat, cît mai repede... m-aș apuca de lucru chiar în noaptea asta!

Îl invită să se așeze pe o sofa, în sufragerie, se retrase pentru a prepara o cafea. Cînd reveni, îl găsi măsurînd o etajeră și clătînd meditativ din cap.

— Și asta trebuie modificată! zise el. În definitiv, totul trebuie modificat!

Presupuse că duce o viață foarte activă la întreprinderea sa. Își închipui că e neobosit și că se bucură astfel de prețuirea tuturor colegilor. Un asemenea om avea șanse să avanseze, să primească mari însărcinări. Dori să știe deci cam ce făcea la slujbă.

— Nimic, pur și simplu nimic, mărturisi el sincer. Concep doar niște mașini.

— Aaa! Deci o muncă de creație...

— Aşa e, de creație. De aceea sînt inginer și de aceea primesc leafă !

— Desigur, desigur !

— Am auzit că vor să-mi sporească salariul și cred că nu greșesc procedînd astfel. Un inginer trebuie încurajat, nu găsești ?

În timp ce sorbeau din cești se lăsă iar tăcerea aceea de nesuportat, o adevărată nenorocire pentru ea, un chin cumplit pentru el. Ce să facă și cum să-și mai umple timpul ? Oaspetele își pierduse și bruma de chemare pentru conversație, epuizase de mult toate subiectele, se zvîrcolea într-un soi de agitație care nu-i mai dădea pace. Ea gîndi că ar fi cazul să deschidă televizorul, dar se opri, căci îi fu teamă de acest aparat inoportun acum. Se hotărî pentru aparatul de radio, și acesta începu să emită o melodie intens ritmată.

— Finala ! Finala ! strigă inginerul, speriat.

— Ce finală ? întrebă ea, intrigată la culme.

— Finala, mă înțelegi ? Lampa. Și potențiometrul, da, da, și potențiometrul ! Trebuie să mă ocup îndeaproape de aparatul acesta atît de neglijat.

Ședeau unul înaintea celuilalt, ocolindu-și reciproc privirile. El se uita în podea, în plafon, pe pereți, asupra obiectelor din cameră. Ședeau și fixau cu îndărătnicie tablourile, ceștile de cafea, lustra, etajerele, aparatul de radio. Amuțiseră cu desăvîrșire, încremeniseră pe locurile lor, mișcau din mîini, din buze, din picioare, își întîlneau privirile, dar inginerul evita asemenea contacte. Ea se hotărî să vină lîngă el, să se apropie oarecum. El sări ca ars.

— Nu ! zise. Nu mă complic !

— Adică cum ? începu ea să rîdă.

— Foarte bine, foarte bine. Vrei să mă ademenești ?

— Da, declară ea direct.

Asta-l descumpăni de-a binelea. Îi plăceau femeile, se gîndise adesea la o avantajoasă însurătoare, dar amînase mereu tentativa hotărîtoare. Nu prea fusese acceptat de femei, simțise cum acestea îl tot ocolesc, ajunsese să le contemple doar de la distanță, neîndrăznind cu timpul să se mai apropie de ele. Era priceput doar în aruncarea ocheadelor și în contractarea legăturilor care de cele mai multe ori intrau într-un impas penibil. Ajunsese astfel stîngaci și temător în intimitate, deși ar fi dorit să pună capăt crîncenului său ce-

libat, însurându-se la un moment dat cu oricine, fără nici o alegere.

— Lasă prostiile și poartă-te rezonabil! îi recomandă ea.

— E timpul să plec! observă el, ridicându-se brusc.

Își aranjă nodul cravatei, haina, se îndreptă către hol, unde-și puse pardesiul, reveni, o salută ceremonios, crispat, palid. Trecea prin mari chinuri, se vedea bine.

Ea îi răspunse la salut și-l văzu părăsind țeapăn apartamentul.

După o jumătate de ceas, inginerul Borcănete reveni mai palid, tras la față, bolborosind cuvinte de neînțeles, din care reieșea că și-ar fi uitat pachetul cu țigări și cutia cu chibrituri. Pretextul era străveziu, copilăresc, dar ea se conformă jocului și-i întinse obiectele într-adevăr uitate.

În sfârșit, el plecă, adoptînd o ținută gravă, de om profund lovit în demnitatea sa.

XV

Erau triste cartierele acelea străvechi ce se cățarau haotic pe dealuri, revărsându-se apoi către zgomotoasele periferii. Viorel Popescu le străbătea zilnic în drum spre depozit, se pătrundea astfel de o melancolie grea, copleșitoare. Căzuseră abundente zăpezi, omătul se îngrămădea pe lângă ziduri și zaplazuri, năpădise terenurile virane sau rîpele căscate spre valea preschimbată acum într-un lac neted, imaculat. Acolo sus, pe ulițe strîmte, sub ramurile pomilor scheletici, sub un cer mereu întunecat, călcînd pe zăpada scîrțuitoare, își simțea cugetul mai ușurat, mai eliberat, mai îndepărtat de zdrobitoarele simțăminte care-l cotropiseră în ultima vreme. Străbătea cartierele ca pe niște basme de demult, căci casele și căsuțele învăluite în nea îi aminteau de o incertă copilărie, cînd, lipsit de asemenea griji, gusta cu intensități întruna proaspete din anotimpul acesta atît de tulburător pentru cei mici. Se oprea pe cîte un dîmb și privea tîncii numeroși și gălăgioși, lunecînd în chiote pe sâni și sâniuțe. Le vorbea, le dădea sfaturi, uita iar de orice frămîntare. Era deseori remarcat de localnici, stîrnea mirarea printre ei, datorită osîrdiei ieșite din comun cu care arunca bulgării de zăpadă sau trăgea sâniuțele pline cu copii. Mulți îl socoteau — și nu fără temei — cam ticnit ori cel puțin căzut în mintea copiilor.

Se scurseseră două luni de când fusese iar părăsit de Lili-Mercedes, ianuarie se sfârșea plin de zăpezi și viscole, trăise în tot acest răstimp mai îngândurat ca oricând, mai mistuit de propria lui simțire. Se luptase aprig împotriva unui orgoliu ce tindea să-l tiranizeze, trecuse printr-o nouă perioadă de zbucium, fiind parcă foarte aproape de o răspîntie în modul său de a fi. Își reluse însă încetul cu încetul vechea viață, petrecută între lecturi prelungite pînă după miezul nopții și taifasuri nesfîrșite cu locatarii sau cu amicii ocazionali. Se îndrepta în fiecare dimineață către depozit, unde rămînea pînă după amiază. Revenea în oraș străbătînd aceleași cartiere, care-i stîrneau în suflet tumultuoase trăiri. Se abătea uneori pe la cîte o bodegă, unde laolaltă cu necunoscuți de tot soiul sorbea îndelung pahare cu vin, irosindu-și astfel întreg salariul. Trăia tot la întîmplare, nu-l îngrijora ziua de mîine, nu-și făcea planuri de viitor. Îl preocupau doar cărțile și discuțiile cu bețivani, îl atrăgeau iar marile înțelesuri ale lumii, tilcurile ascunse ale existenței.

Lili-Mercedes nu dispăruse din existența lui, dar dobîndise o cu totul altă înfățișare. Nutrea pentru ea aceleași sentimente, cu nimic schimbate, aceeași dragoste, numai că ireproșabilul lui atașament se ridicase deasupra aspectelor imediate, căpătînd mirificele dimensiuni ale unei apoteoze. Legătura dintre el și Lili-Mercedes nu mai era aceea dintre un tînăr și o tînără, se preschimbase într-un simbol al adevăratei iubiri, care, detașată total de mărunțișuri, meschinării, devenea concept sau idee, prilej binevenit de reflecție și de perfecțiune spirituală. Lili-Mercedes începuse să însemne pentru el iubita ideală, iubita dintotdeauna, iubita tuturor timpurilor, și acest nou mod de a o privi îl scutea de niște frămîntări nedemne și zadarnice.

De ce să se mînie și să se simtă ultragiât, de ce să se socotească umilit și neîndreptățit? Toți cei din jur, care-i cunoșteau sentimentele, îl învinuiau, îl povațuiau, făceau haz de situația lui pretins ridicolă, îl îndemnau către felurite atitudini ce păreau deșucheate, fără nici un rost. Nu-i prea înțelegea, îi strecurau în suflet o vagă neliniște. Nu înțelegea mai ales manifestările lor voit batjocoritoare la adresa unei porniri atît de înalte și de curate. Existau doar dintotdeauna

în gândirea și faptele oamenilor pilde celebre de abnegație și devotament nemărginit, căi vrednice a fi urmate fără șovăire, drumuri luminoase și mereu ademenitoare. De ce, atunci, mulți dintre semenii lui nu țineau seama de ele? Adevărata iubire, chiar neîmplinită prin împreunare, este situată în altă zonă, aparține altei sfere, nepresupunînd neapărat comuniunea senzorială. Nu trebuia să se lase deci influențat de fapte neesențiale, n-avea de ce să-și plece urechea la vulgaritățile și grosolăniile răuvoitorilor. Dacă Lili-Mercedes, ascultînd de propriile ei înclinații, îl respinsese, asta nu însemna să renunțe la ea, să nu viseze în continuare, detașat de orice speranță. Își descoperise marea pasiune, dorea să o trăiască pe deplin, să o cultive, să o înfrumusețeze, și nu să o tîrască în noroi. Iar semenii, prin aparenta lor bunăvoință, îi cereau să renunțe tocmai la rațiunea lui de a fi.

— E o ușuratică! doreau să-l asigure unii, prezentîndu-i aspecte din viața ei.

— E o stricată! strigau alții, revoltați și furioși.

Nu-l interesa nimic despre Lili-Mercedes, n-avea dreptul să-i judece actele. Dacă Lili-Mercedes era o femeie ușuratică, cu ce i-ar fi micșorat acest aspect tăria sentimentelor? Iar dacă ea aparținea altuia, de ce să renunțe a se mai gândi la ea? O iubea doar necondiționat, pur și simplu, nu ținea seama decît de o năzuință situată cu mult mai presus decît oricare năzuință organică sau decît orice regulă morală. Îi venise desigur tare greu să înțeleagă aceste lucruri, să-și păstreze cumpătul pentru a adopta această cumplită poziție. Cedase în închipuire unor scene violente, dorise de cîteva ori să se răzbune, să înfăptuiască un act brutal, sîngeros. Dar toate aceste porniri fuseseră momentane, se mistuiseră, nu reușiseră să-i clintească cugetul.

O văzuse în repetate rînduri, pe stradă, împreună cu inginerul, o salutase, i se răspunsese. Îi urmărise întristat cu privirea, suportase demn aceste atentate la echilibrul minții sale. O întîlnise și singură, dar nu cutezase să-i adreseze un cuvînt, mărginindu-se s-o învâluie într-o privire caldă, ce semăna a îmbrățișare. Îi fusese de ajuns, nu mai dorise altceva, se înapoiase acasă plutind într-un soi de beatitudine.

Acasă, în sufragerie, trebuia să suporte la nesfîrșit comentariile colocatarilor, să se lase dojenit și dăscălit de ei, să îndure mai ales disputele celor două femei, doamna Lu-

creția și Eleonora Balaban, revenită la domiciliu după escapa-
pada cu Oreste Panaitescu, dispărut pentru totdeauna. Cele
două femei îl socoteau, vedea bine, un om de nimic, un om
vrednic de tot disprețul. Fostul jurist Hamilcar își armo-
niza spusele cu atmosfera generală. Prindea să relateze istorii
de amor, să facă glume pe seama îndrăgostiților vizitatori și
dezinteresați. Își amintea de cazuri și procese din pretinsa
lui carieră, comenta pe un ton sarcastic felurite întâmplări
pe care le cunoscuse îndeaproape din dosare sau dezbateri
juridice. Se lansa astfel în teorii vaste, pe care le construia
cu ușurință, interpreta și tălmăcea lumea în temeiul legisla-
țiilor și, depășind această etapă, prindea să filozofeze, cîști-
gînd admirația mută a celor două femei. Lumea se împărțea
după el în două categorii: în inocenți și în realiști, prima
specie fiind pe cale de dispariție, avînd ca reprezentanți în-
tîrziți pe unii ca Viorel Popescu. Ceilalți, realiștii, cuceri-
seră treptat terenul, se înmulțiseră, și pe bună dreptate. Re-
lațiile dintre oameni se simplificau treptat, era inevitabil să
se simplifice și să devină strict biologice. Cultivarea unor
sentimente de dragoste constituia o aberație de la legile na-
turii, o deformare a adevăratelor porniri, o depravare a unor
înclinații firești, și asta potrivit experienței pe care o deținea.
Oamenii se împerecheau simplu, nu trăiau doar cu senti-
mente anapoda, care puteau să le fie la un moment dat
nefaste.

Viorel Popescu asculta aceste declarații și-l privea pe
jurist cu compătimire. Nu riposta, nu se apăra, nu se dez-
vinovăța, iar atitudinea lui contraria la culme asistența.
Avocatul prindea atunci curaj, emitea alte idei fecunde, își
sprijinea spusele pe alte exemple de natură juridică, proclama
realismul în raporturile dintre oameni drept cea mai demnă
cale de urmat. Erau duri acești oameni. Uitaseră ei oare de
tinerețe, dacă o avuseseră vreodată?

Luase din nou obiceiul de a trece pe dinaintea atelieru-
lui de coafură. O făcea însă de departe, descoperise un gang
îndepărtat de unde privea către vitrinele largi, intens lumi-
nate, încercînd să o remarce. Și asta îi era de ajuns. Ședea
acolo, în întunecimea gangului, înfrigorat, cite două ceasuri,
pornea într-un tîrziu acasă împăcat și înseninat.

Într-o zi, cînd îi ieșise brusc înainte, pe o stradă lătu-
ralnică, se pierdu, neștiind ce să facă. Îi zîmbi și așteptă să-și

adreseze un cuvînt. O salută stîngaci, dădu să treacă mai departe, dar ea îl opri cu un gest și-l rugă să o asculte cîteva clipe. Evident că făcu întocmai.

Sta în fața ei și o privea emoționat, de parcă atunci sosise dintr-o lungă călătorie. Constată că slăbise și că ochii i se adînciseră ușor în orbite. Purta un mantou de vizon, căciuliță îmblănită și cizmulițe, își aminti iar, nu înțelegea cum, de imaginile unei șterse copilării, cînd undeva, într-o casă spațioasă, părinții îl înconjuraseră cu afecțiunea lor, cînd respirase împreună cu ei tihna unor ierni fără sfîrșit. Chiar și parfumul răspîndit de ea îi îndrepta gîndul către timpurile acelea, în care se bucurase de prezența ocrotitoare a părinților. Îl cerceta cu un surîs binevoitor, poate vag înveselit, avea ochii mai albaștri ca oricînd și, în ciuda accentuatei palori, era la fel de strălucitoare și de fascinată. I se adresa cu o naturalețe surprinzătoare, își exprimă părerea de rău pentru despărțirea lor.

— A fost necesar, crede-mă! A trebuit să-mi urmez drumul, care nu e chiar atît de ușor. Vino deseară pe la mine, să stăm de vorbă ca altădată.

O asigură că nu e supărat pentru ceea ce se înscria poate în verdictele de nezdruccinat ale fatalității. Sentimentele lui rămîneau aceleași. Se despărțiră stabilind ora vizitei.

Toată ziua și-o petrecu într-o exaltare și un neastîmpăr chinuitoare. Se repezi pînă la depozit, se înapoie acasă, din nou dădu pe la depozit, iar ajunse acasă, și fu convins în tot acest rastimp de agitație că nu e chiar părăsit de noroc, de vreme ce-i vorbise și-l poftise mai ales în casa ei. În liniștea lui crescîndă, în tumultul unor gînduri care-l amețeau, se prezentă la mătușă, îi ceru un alt împrumut bănesc, o asigură că se simte excelent. Mătușa îi oferii banii clătînd ca de obicei din cap, întristată. Îl sfătui să revină pe pămînt, să abandoneze visele, să iasă dintr-o lume închipuită, ce nu se potrivea cîtuși de puțin realității. O asigură încă o dată că e fericit și că pentru a se simți astfel ar fi fost în stare să sacrifice orice.

— Vei trăi oare întotdeauna așa? îl întrebă mătușa Despina. Semenii cu tatăl tău. Și acela a fost un aiurit, numai că a avut șansa de a întîlni o altă aiurită, cu care s-a potrivit de minune. S-au iubit nebunește, te-au iubit și pe tine, păcat că s-au dus atît de devreme !...

— Dacă voi avea nevoie de alți bani, pot să-i cer de la matală? o întrebă el rugător.

— Bineînțeles. Vino când vrei, știu că ești de nelecuit, cu toate că nu văd nimic bun în toată povestea asta. Poate că ar fi totuși nimerit să-ți cumperi un costum, să te îmbraci ca lumea!

— Lasă, mătușă, sentimentele alese n-au nevoie de învelișuri!

— Asta s-o crezi tu, nebunule!

Porni spre casă. Se însera. Zăpezile înalte alcătuiau ziduri și coloane aparținând unei cetăți fantastice. Lampadarele luminau ziduri și creneluri, turnuri și contraforturi sculptate în troienele atotstăpînitoare. Bătea un vînt înghețat, era pretutindeni o presimțire optimistă într-un viitor cert, și orașul, în care trăia de atîta vreme, îi deveni dintr-odată mai drag prin înfățișarea lui copilărească parcă. Înainta pe lîngă bolți și portaluri mereu albe, imaculate, remarca la tot pasul fațade sculptate în aceeași nea, se afunda într-un labirint de ulițe necunoscute, pe sub pomii încărcăți de zăpadă, asemenea unor străjeri solemnii. Da, orașul își avea farmecul lui în fiecare anotimp, îi prezenta întruna aspecte neașteptate, plăcute, iar localnicii, cu toate clevetirile și măruntele lor răutăți, îi erau acum mai apropiați sufletește. Înfruntase cu ei viața, se aflau cu toții într-o epocă minunată, viețuiau laolaltă, și micile neînțelegeri, inerente, trebuia să fie uitate. Trecînd pe strada principală îi revăzu pe librar, pe croitor, pe tutungiu, și fu convins că între ei și el există o legătură trainică, de calduroasă amiciție.

În casă, după ce-și aranjă ținuta, cuprins de nerăbdare, se plimbă de colo-colo prin camera strîmtă și întunecoasă. Jos, în sufragerie, se adunau colocatarii, îi recunoștea după glasurile care răzbăteau ușor prin pereți. O auzea și pe Eleonora Balaban ca pe un glas nou, îmbucurător. Chiriașa adusesese cu sine obiectele furate, pretinzînd că isprava aparținea lui Oreste Panaitescu, un redevabil escroc. Doamna Lucreția fusese satisfăcută cu niște explicații străvezii și o iertă pe femeia cu care se obișnuise în definitiv... Glasurile erau acum clare, distincte.

— Iar s-a înfierbîntat amorezul nostru! o auzi pe doamna Lucreția.

— Femeia aceea, zise Eleonora Balaban, e o viperă, își bate joc de tînărul nostru, despre care însă îmi vine să cred că e cel mai mare prostănac din cîți există !

Juristul Hamilcar dezvoltă amplu alte teorii, scormoni prin felurite doctrine juridice, spusele sale se preschimbară treptat într-un discurs privind regretabila confuzie ce domnea în unele relații omenești. Și ca întotdeauna, proclamă simplitatea, claritatea, declarîndu-se un clasic în oricare domeniu al vieții. Vorbi și despre Viorel Popescu, îl caracteriză drept un cavaler ireproșabil, întrunind în inima sa gene-roasă cele mai înalte însușiri. Viorel Popescu recunoștea că spusele acestui om oglindesc adevărul. Îl aprobă din toată inima, cu entuziasm chiar, socotindu-l în sinea lui un om la fel de admirabil ca și ceilalți... Ieși din cameră, străbătu coridorul, trecu prin sufragerie, unde salută adunarea, urîndu-i să petreacă momente plăcute. Fu privit cu zîmbete, într-o tăcere deplină.

Petrecu o seară minunată, fu alături de ea pînă după miezul nopții, vorbiră ca altădată, spunîndu-și felurite nimicuri. O privea extaziat, căci în casă, îmbrăcată lejer, înfățișarea ei îl tulbura la culme. Purta halat larg, își desfăcuse părul, îi turna coniac în pahar și-l îmbia să ronțăie niște dulciuri. O muzică suavă, emisă de un casetofon, venea să contribuie la comuniunea lor atît de plăcută. Plecă de acolo plutind prin vaste înălțimi.

XVI

După două luni de amicitie manifestată prin vizite reciproce, Lili-Mercedes începu să se plictisească îngrozitor. Inginerul Borcănete, cuprins de pasiunea realizărilor tehnice, îi înzestrase apartamentul cu instalații deosebit de complicate, cu sonerii și difuzoare, cu dispozitive pentru deschiderea și închiderea ușilor, cu felurite alte automatizări, care o puneau adesea într-o mare încurcătură. Se ocupase îndeaproape de toate aparatele casnice, le adusese îmbunătățiri surprinzătoare și eficiente. Reparase radioul și televizorul, muncise ceasuri în șir pentru a le reda calitățile pierdute. Modificase substanțial și instalația electrică, montând aplice și veioze, prize și comutatoare pretutindeni, așa încât odăile fuseseră împetrișate, semănând acum cu niște ateliere electrotehnice. Zelul lui nu se sfârșise aici, mersese mult mai departe. Cu ingeniozitatea care-l caracteriza, pusese la punct niște dispozitive pur și simplu impresionante: o rîșniță de cafea ce se acționa din orice parte a locuinței, o mașină de tocat carne care funcționa simultan cu anumite melodii ale casetofonului, un robot de bucatărie care-și îndeplinea menirea doar printr-o poruncă rostită într-un microfon. În dormitor, un șir de butoane odată apășate puneau în mișcare nenumărate lucruri, iar aspiratorul de praf, modificat cu iscusință, înfăptuia adesea miracole, plimbându-se singur prin odăi. Inginerul proiectase și alte instalații, dar Lili-Mercedes, îngrijorată, îi

potolise avîntul, îl rugase să-și cruțe puterile și să le acorde o altă folosință.

Petreceau serile împreună, acasă, într-o tăcere care devenea treptat exasperantă. Discuțiile erau la fel de mărginite și de banale, nu înprospătau cîtuși de puțin atmosfere. Vorbeau despre ploaie sau despre vînt, pomeneau în trecut de emisiunile T.V., reintrau într-o liniște ce amintea de veșnicii. Ieșeau uneori în oraș, dar situația nu se schimba, dimpotrivă, devenea dramatică. Intrau în baruri sau restaurante, se așezau la cîte o masă, își sorbea fiecare paharul. Ceilalți din jur pălăvrăgeau la nesfîrșit, rîdeau ori dansau, ei se întrețineau stînd încremeniți unul înaintea altuia, muți, de parcă s-ar fi certat sau de parcă s-ar fi aflat în sala de așteptare a unei gări. Se plimbau apoi la fel de plictisiți pe străzi, păstrînd o distanță apreciabilă între ei, se opreau din cînd în cînd înaintea vitrinelor, priveau mărfuri expuse, porneau mai departe, înstrăinați cu desăvîrșire. Ea încerca zadarnic să-l provoace, să-l îndemne către o convorbire măcar de ochii oamenilor. El se mărginea să rostească aceleași aprecieri succinte, lipsite de orice adîncime, de o platitudine in-suportabilă.

— De ce taci întruna ? îl întrebase ea nu o dată, enervată.

— Ce să spun ? se miră el sincer. Toate sînt bine cunoscute, știute, nu văd în jurul meu nimic deosebit.

— Vorbește-mi cel puțin despre fizică și matematici.

— Să-ți înșir ecuații și formule ? La ce bun ?

— Și la întreprindere taci ?

— Mai ales acolo, o asigură el. Stau singur într-un birou și tac, tac timp de opt ceasuri. E greu, dar n-am ce face. Slujba-i slujbă !

Lili-Merdecas, la început dornică să fie cerută în căsătorie, renunță la orice speranță în sensul acesta. El făcu unele aluzii, dar ea știu să evite cu dibăcie discuțiile cu privire la oficializarea legăturii lor. Îl socotea idiot, îl găsea anost, era o adevărată calamitate pentru existența ei. Nu pricepea cum de viețuiau asemenea oameni care răspîndeau în jurul lor doar lehamite, care pricinuiau numai și numai silă și dezgust. O fi fost el inginer, se bucura poate de remarcabile succese pe tărîm profesional, dar asta nu-i micșora stupiditatea, nu anula golul cumplit ce sălășluia în mintea și în inima lui.

Știa că urmărește să-și cumpere un automobil și se gîndea îngrozită că numai de el s-ar fi ocupat. Își închipuia cum demontează fiecare piesă a autovehiculului, cum șade ceasuri întregi în garaj meșterind cine știe ce stricăciuni absolut imaginare... Îl vedea spălînd și gresînd la nesfîrșit mașina, preocupîndu-se de combustibil și uleiuri, stînd mereu cu cheile în mînă. Atunci ar fi vorbit doar despre pistoane și chiulase, ar fi asistat la complicate operații de întreținere a tuturor pieselor. Discuțiile conjugale s-ar fi desfășurat doar în jurul acestor piese, iar neînțelegerile de familie s-ar fi produs datorită carburatorului ori a axului cu came.

Năzuind către automobil, inginerul făcea strașnice economii, începuse să fie strîns la pungă, evita ieșirile în oraș. Nu-i mai făcea cadouri, expunea scurte teorii, prin care dorea să arate cît de vătămătoare sînt mesele îmbelșugate și băuturile alcoolice. Prefera lactatele și pastele făinoase, potrivit excelențelor prescripții medicale. Nici vorbă de călătorii sau excursii, iar restaurantele și barurile fuseseră treptat omise din program.

— Trebuie să mă mut la tine, îi spuse el într-o zi. De ce să întreținem două case ?

— Încă nu, spunea ea, încă nu !

Legătura dintre ei dezvălui în firea inginerului apucături și mai neașteptate. Deveni aproape peste noapte un om meticulos, exagerat de prudent în acțiuni, un mare iubitor al ordinii și curățeniei. Părea că nu suportă prezența unui obiect așezat alandala, îi repugna deseori ideea prafului așternut prin colțuri. Cerceta zilnic întreaga ei locuință, pentru a descoperi și înlătura orice dezordine. Deschidea larg ferestrele, respira cît mai adînc aer curat, făcea exerciții îndelungate de gimnastică dimineța și seara. Un tic nervos își făcu apariția. Din senin, prindea să clipească des din ochiul stîng, lăsînd impresia că ar vrea să comunice cuiva un lucru tainic. Paralel cu această manifestare, prindea să-și roadă degetele, privind năuc în gol.

— Dar încetează ! î! muștra ea atunci cînd îl vedea cum își duce degetele la gură.

— Ce ai cu mine ? se răstema el, nemulțumit că i se răpea o mare plăcere.

Seara, la masă, în sufragerie, dezlega cuvinte încrucișate ceasuri în șir. Ședea cu capul aplecat asupra pătrățelelor, bol-

borosea, zîmbea sau se încrunta, după cum nimerea soluțiile. Ajunsesse un virtuoz în această privință, dezlega orice careu, îi arăta triumfător o rezolvare enigmistică, fluturîndu-i în față revista în întregime dezlegată.

— Lasă-mă-n pace! se răsteya ea, cuprinsă de silă.

— Văd că nu participi la bucuriile mele, constata el contrariat. Asta înseamnă că nu ții la mine, că nu-mi ești devotată!

Ea se ridica și intra iritată în altă odaie, arătîndu-i limpede că, într-adevăr, nu-i era devotată...

Se hotărî să nu-l mai primească și nu răspunse de cîteva ori soneriei de la intrare, apelurilor telefonice. O căută la atelier și trebui să vorbească cu el. Îl vedea că e alarmat, neliniștit, îngrijorat. Nu-i păsa. Simpla lui prezență o scotea din minți. După ce-l respinse de cîteva ori, deveni insistent, afectuos, o invită la un restaurant. Ea îl refuză, sub motivul că ar suferi de o migrenă. El îi oferî atunci un antinevralgic și o aspirină, gest care o înfurie de-a binelea.

— Asta-mi oferî? întrebă ea uitîndu-se cu dispreț la tablete.

— Dar ce altceva? vru el să știe cu candoare.

— O faci pe prostul? Unde sînt darurile cu care mă copleșeai la început?

— Dar, dragă, trebuie să facem economii pentru a realiza o sumă trebuincioasă...

— Du-te dracului!

Îl lăsase în drum, nedumerit, cu tabletele în mîină, și pornise vijelioasă către casă. El alergă după ea și, cu răsufarea tăiată, vru să se lanseze în cîteva explicații convingătoare. Se văzu ignorat și rămase iar cu gura căscată în mijlocul trotuarului. Reluă cursa, îi vorbi iar, ținîndu-se cît mai aproape de ea, îi spuse că e amenințat cu concedierea, o anunță că va fi transferat în cel mai bun caz, asta datorită unor mîrșave uneltiri. Nu fu ascultat și renunță abătut la intenția de a-i prezenta în continuare situația lui disperată.

Într-o zi, găsind ușa deschisă, reuși să intre în apartamentul ei. Lili-Mercedes îl primise pe Viorel Popescu și tocmai îl asculta încîntată cum vorbește. Se aflau amîndoi în sufragerie și se întrețineau plăcut. Inginerul păli cînd îi văzu. Intră, salută stîngaci și, fără a fi poftit, se așeză înaintea lui Viorel Popescu, care-l privi cu bunăvoință.

— Mi s-a vorbit despre dumneavoastră, spuse Viorel Popescu zîmbitor. Am aflat că sînteți un spirit exact, practic, pragmatic și că tot ceea ce întreprindeți poartă pecetea acestor laudabile însușiri.

— Așa este! confirmă emfatic inginerul Borcănete. Dovada priceperii mele o aveți chiar aici, în acest apartament bine dotat din punct de vedere tehnic.

— Am remarcat într-adevăr! Totul se mișcă, se rotește, se învîrtește, totul funcționează admirabil, micșorînd simțitor eforturile. Este minunat să trăiești astfel, în mijlocul atîtor înlesniri care te împiedică să depui eforturi musculare. Mă gîndesc la înmulțirea acestor mijloace de asigurare a comodității care odată bine puse la punct ar ridica chestiunea realizării altora, și mai perfecționate. Totuși...

— Dar dumneata ce cauți aici? întrebă brusc inginerul, fixîndu-l pe Viorel Popescu cu o privire cruntă.

— Eu, eu sînt un vechi prieten al domnișoarei Lili-Mercedes.

— Așa! Ei bine, știam eu, mirosisem ceva. Care va să zică am fost înșelat, duș de nas, păcălit! Da, aceasta-i infidelitatea în cea mai crasă formă a ei! Inginerul se opri pentru a-și mai trage răsufarea după această lungă expunere. Voi demonta tot ceea ce am instalat aici! țipă el isteric. Am fost atras într-o cursă, mi-am irosit în gol forțele creatoare.

Lili-Mercedes se uită la el cu repulsie. Îl vedea cum se schimonosește și cum îi scapără ochii. Îl pofti afară pe un ton care nu îngăduia replică, și inginerul fu nevoit să o asculte.

Află apoi despre el că fusese transferat disciplinar într-un alt loc de muncă, fapt care nu o miră cîtuși de puțin.

XVII

Avea din nou nevoie de Viorel, de prezența lui caldă, încurajatoare, avea nevoie mai ales de spusele lui, ce conțineau atîta înțelepciune. Se considera cea mai nefericită dintre femei, acum, cînd iluziile ei fuseseră confruntate cu o realitate inadmisibilă. Îi era foarte necesar un om apropiat, un prieten și un confesor, nu mai suporta gîndul că se va reîntoarce la o nemeritată singurătate. Oare asta era în fond viața, oare urma să asiste neconținut la același spectacol searbăd, în cadrul căruia bărbați nesinceri sau incapabili își tot jucau rolurile stupide și nesatisfăcătoare ?

Ce minunat de bun i se arăta acum Viorel Popescu față de inginer, ce deosebire imensă exista între ei ! Viorel Popescu știuse să se poarte întotdeauna plăcut, curtenitor, știuse să-i vorbească mai ales, purtînd-o către tărîmuri ciudate, să-i arate totodată cît de neînsemnate și ridicole sînt nechibzuințele omenești. Deși nu-l înțelesese niciodată prea bine, deși îl ascultase distrată de nenumărate ori, presimțea în vorbele lui ceva nespus de grav, de adevărat, și gîndindu-se în trecut, cum avea obiceiul, se vedea silită să recunoască cum că ambițiile ei nu-i pricuiseră decît o nerodnică și dureroasă frămîntare. Cuvinte ca : jertfa de sine pentru ceilalți, modestia, cinstea, dreapta comportare îi răsuna acum în urechi, dobîndind un înțeles tulburător. Oare nu se afla pe o cale fundamental greșită, oare nu-i oferise tocmai acest Viorel Popescu

soluția existenței? Dar cum să renunțe totuși la lupta ce și-o propusese, la obținerea unor succese atît de ispititoare? Cum să renunțe la posesiunea unor bunuri, la cîteva plăceri care-i incitaseră atîta vreme imaginația, cum să refuze beneficiile unei situații strălucite, demnă a fi unanim invidiată? Oricît de iscusite și de adevărate ar fi fost spusele lui Viorel, nu era în stare să le urmeze. Prezența lui însă îi era mai trebuincioasă ca oricînd, așa că într-o zi, stăpînită de gînduri și porniri contradictorii, îl căută la depozit.

Îl văzu cum se pierde iar înaintea ei atunci cînd pătrunse în birou, cum se repede să-i ofere un scaun prăpădit și cum o privește cu o stăruință stînjenitoare. Fu din nou mișcată de această credință ieșită din comun, se simți iubită mai crîncen ca oricînd. Se afla împreună cu omul care o iubea cu adevărat, singurul sincer din cîți cunoscuse. Îl privi cu recunoștință, avu certitudinea că e ocrotită, că se află într-o siguranță care nu i-ar mai putea pricinui griji. Viorel nu-și schimbase simțămintele față de ea, rămăsese neclintit, faptul se putea constata cu destulă ușurință. Trăsăturile lui exprimau aceeași candoare, aceeași pasiune mistuitoare. Ce păcat că un asemenea tînar, devotat ei întru totul, nu reușise să facă nimic în viață, se mulțumise cu o slujbă modestă, acceptase o condiție ce n-ar fi atras aproape pe nimeni!

Cercetă în fugă încăperea și o găsi dezagreabilă, revoltător de dezagreabilă. Pereții crăpați și murdari, podeaua strîmbă și slinoasă, fereastra cenușie de praf, patul sordid, toate mărturiseau nepăsare și penurie materială. Hîrtoagele îngrămădite pe masă aveau aspect de rufe murdare, becul din tavan părea mînjit cu noroi. De-a lungul peretelui se înșirau cîteva sticle goale, o farfurie cu resturi de mîncare așezată pe prichiciul putred al ferestrei. Și în atmosfera lîncedă, îmbibată de umezeală, plutea un miros acru și iute totodată, un miros care, desigur, amenința să-i pătrundă în mantou. Nu îndrăzni să se așeze pe scaunul oferit, de teamă să nu-și murdărească veșmîntul, și doar la insistențele lui făcu gestul. Ședea acum în mijlocul încăperii, se uita la el stingherită, aștepta să i se vorbească. Zise, rupînd o tăcere ce nu avea capăt:

— Sînt o femeie ticăloasă!

El tresări și ridică mîinile ca pentru a se apăra.

— Da, ticăloasă și nebună, plină de păcate. Nu înțeleg de ce am venit aici, pentru ce te mai tulbur cu sminteala mea, cu hachițele mele !

Începu să plîngă prinzîndu-și fața în mâini, și Viorel Popescu se cutremură ca de o mare spaimă. Se apropie timid de ea, întinse mîna și-i mîngîie ușor părul, care-i cădea imens pe umeri. Nu știu ce să spună, bîigui ceva ce părea să fie o scuză. Ea își intensifică plînsul, începu să hohotească amar, prelung, el își pierdu capul și-i căzu în genunchi, atitudine care o făcu să urle pur și simplu.

— Nu ! nu ! o ruga el. Nu e bine ! Ce dacă... nu e nimeni vinovat !

După o jumătate de oră, Lili-Mercedes își epuizase parcă întreaga putere. Ședea în continuare pe scaun și suspina cu ochii roșii ațintiți asupra podelelor, plină de o adîncă pocăință, cu aerul unei nesfîrșite vinovății, gata, evident, să-și schimbe radical părerea despre viață, să-și disprețuiască trecutul și să ia o hotărîre supremă. Arăta într-adevăr ca o femeie însuflețită de măreața idee a adoptării unei alte ținute, pregătită pentru a se împărtăși dintr-un nou crezămînt. Se simțea ea însăși un om nou, îl privea pe Viorel Popescu ca pe salvatorul ei. Da, era în stare să trăiască lîngă el, să-l slujească, să-i fie o vrednică soție. Ce suflet minunat avea omul acesta și ce nebanuit de plăcute însușirile lui !

— Nu te voi părăsi ! spuse ea cu convingere. Nu te uita așa la mine, căci îți spun adevărul !

— E bine că te-ai liniștit, zise el bucurat. Suferințele se înscriu, ce-i drept, în desfășurarea fiecărei vieți, sînt necesare pentru cunoașterea și înțelegerea lumii. Ești o ființă atît de desăvîrșită în ochii mei, încît vinovăția pe care ți-o atribui nu e decît o plămuire. Nu te găsesc vinovată cu nimic, te asigur, și sentimentele mele sînt acum mai statornice ca oricînd.

Îi zîmbi printre ultimele lacrimi și din nou se simți copleșită de vină. Avea în față un bărbat așa cum și-l dorise : delicat, inteligent, instruit, numai că toate aceste însușiri se aflau ciudat înfrățite cu o înfățișare ce nu mai corespundea pretențiilor ei. De ce, de ce nu se îngrijea de aspectul lui cel puțin, de ce nu se îmbrăca măcar ca ceilalți și de ce, mai ales, prefera să lîncezească în această baracă ? De ce nu obținuse un post mai acătării ? Îl pretuia totuși, nu avea poate

dreptul să-l judece tocmai ea, să-l condamne. Trebuia să-l accepte, să-l iubească, să se lege pentru totdeauna de el. Da, urma să ducă un trai simplu, modest, să-și îndeplinească îndatoririle strict omenești, să abandoneze nebunia care o frământase atîta. Nenumărate femei viețuiau liniștite, senine, alcătuiseră familii armonioase, se bucurau de dragostea unor soți admirabili, asta trebuia să facă și ea.

Între timp îl asculta și se pătrundea de spusele lui calde, ce izvorau dintr-o necuprinsă generozitate sufletească. Îi vorbea, ca și în alte rînduri, despre frumusețea unei existențe simple, dusă la adăpostul multor chinuri gratuite, îi vorbea de simțul datoriei, de multele obligații sociale și morale pe care le are de îndeplinit și respectat omul. Îi prezentă de asemeni în termeni plini de căldură cum va arăta viitoarea lor familie, casa, copiii, prezentă munca amîndurora, serile petrecute împreună, vacanțele, concediile, și toată această perspectivă era din plin încărcată de bunătatea lui. Îl asculta cu evlavie, îi sorbea spusele și avea impresia că nu și-ar mai dori altceva.

Dar biroul în care se afla îi provocă din nou o stare de spirit neplăcută. O izbiră iar cîteva aspecte respingătoare. Simțul ei estetic suferea cumplit. Făcu un efort și-l rugă cu infinită blîndețe să renunțe la biroul acesta, să-l preschimbe cumva. Ceea ce-i spunea își avea rostul, Viorel trebuind să iasă din marasmul lui, să încerce a păși cu fruntea sus, cutezător, spre a urca treptele unei ierarhii pline de făgăduințe. Cu sprijinul și la îndemnurile ei, va deveni un alt om, așa cum ea însăși va fi cu totul alta...

În birou pătrunse, după o scurtă ciocănitură, Stancu. Făcu o plecăciune adîncă înaintea ei și se recomandă emfatic. Fără a fi poftit, se trînti pe pat și adoptă un aer de largă bunăvoință. Declară că e fericit să se găsească laolaltă cu niște fapte vrednice de cea mai adîncă admirație și se lansă imediat într-un discurs avînd drept subiect prietenia, precum și marile ei binefaceri. Se vedea însă limpede că e amețit și că vorbește cu o ironică exagerare. După ce preamări bucuriile prieteniei, trecu la alte chestiuni, declarînd în final că e dornic să ciocnească un pahar cu vin spre a cinsti mica reuniune la care participa în chip neprevăzut.

Lili-Mercedes îl cercetă dintr-o singură ochire și-i fu de ajuns ca să constate că individul e un decăzut. Cunoștea specia

aceasta de bețivani și palavragii, de escroci potențiali. Auzind că fusese coleg cu Viorel, fu și mai nemulțumită. Individul, prost îmbrăcat și nebărbierit de câteva zile, cu ochii pungiți și părul în dezordine, devenea și mai respingător la ideea că e prieten cu prietenul ei. Așadar, Viorel, departe de a cultiva amicitii alese, prefera lângă sine asemenea personaje pe care, evident, și ea trebuia să le accepte. Înțelese apoi, tot din discuție, că Stancu lucra pe un șantier, ca normator. Îi aprecie vârsta și constată că și acesta e un ratat, unul care nu reușise să facă mare lucru pînă acum... Iar încăperea, plină de fumul țigărilor ieftine, căpătase un aspect înfiorător. O clipă, se întrebă ce caută aici, dar amintindu-și de marile ei decepții rămase pe scaun, deși dorea să iasă cît mai repede la aer.

Viorel Popescu scoase de undeva o sticlă cu vin și câteva pahare desperecheate, pe care nu avu unde și cum să le spele. Turnă în aceste pahare un lichid turbure, care, pretindea el, ar fi fost un vin de bună calitate. Ciocniră, sorbi o înghițitură și se cutremură, căci pretinsul vin mirosea puternic a butoi, fiind și acru pe deasupra. Apoi, Stancu îi oferă o țigară, pe care i-o aprinse. Începu să tușească datorită fumului inspirat. I se făcuse dintr-odată frig, își încheie mantoul, stinse țigara într-o farfurioară murdară, oferită cu sollicitudine de către Viorel.

Îl auzi pe Stancu vorbind despre o reuniune și deveni mai atentă. Înțelesese că era vorba de o întâlnire între membrii promoției lor, își închipui repede mese deosebit de bogate, spectacole și festivități, muzică și dans.

— Ne vom distra pe cinste! profetiză Stancu trăgînd adînc din țigară. Mai ales că vor veni atîtea mutre simandicoase...

— Colegii dumneavoastră! preciză ea.

— Nu ne mai sînt de mult colegi, o asigură Stancu. Au apucat deja pe alte drumuri, au ajuns figuri proeminente, n-au dezertat, ca noi! Eu și Viorel, stimată domnișoară, reprezentăm singurele căzături din întreaga promoție, singurii netrebnici care, neputincioși să urmeze cursurile unei facultăți, s-au împotmolit înainte de a-și lua avînt. Sîntem niște căzături, cafilicativul e numai potrivit!

— Ați fi în stare să vă reafirmați! sugeră ea.

— Ce să ne mai afirmăm? replică Stancu brutal. Gata, adio vise și năzuințe! Cîrciuma și bețiile ne așteaptă!

— Te înșeli, interveni Viorel Popescu. Eu nu mă simt ratat, ci pus în locul care mi se cuvine și care mă mulțumește. Nu regret că n-am absolvit o facultate. Nici nu mi-am dorit așa ceva. Locul meu e aici și nu mă plîng.

Stancu deschise gura să-l contrazică, dar Lili-Mercedes se ridică, anunțându-l că ar dori să plece. Viorel Popescu o conduse pînă afară, și ea îl rugă să o aștepte neapărat deseară, la atelier. Avea nevoie de el, se simțea singură, părăsită de toți, doar el reprezenta sprijinul ei de nădejde în clipele acestea de cumpană.

Îi strînse mîinile și o privi cu recunoștință, apoi o urmări cum se îndepărtează pe ulița acelei periferii zgomotoase. Ea se îndreptă spre oraș, prefirînd prin minte imaginea barăcii și a celor doi bărbați. Reflecta la reuniunea aceea, care se anunța interesantă.

XVIII

Se apropia data întrunirii promoției, se dăduseră numeroase anunțuri în ziare, fuseseră trimise invitații, și principalul organizator al acestei sărbători, Ion Lăzărescu, arhitect de profesie, sosise în oraș pentru a desăvârși pregătirile. Se instalase mai întâi în cel mai bun hotel, acolo unde urma să se reîntâlnească foștii colegi, se ocupase de rînduiala tuturor ceremoniilor, vizitase profesori și pedagogi de altădată, avusesse grijă să reînnoiască invitațiile, pe care le expedie pretutindeni. Lista participanților la întîlnire era destul de lungă, iar programul celor trei zile petrecute în oraș avea nevoie de îmbunătățiri și adăugiri. Oaspeții trebuia să fie mai întâi găzduiți în hotel, să viziteze apoi liceul, să participe la felurite spectacole date de noile generații, să facă excursii prin împrejurimile orașului, să ia parte, evident, la banchete. Arhitectul Ion Lăzărescu, fire întreprinzătoare și energică, reuși, la capătul unei săptămîni de trudă, să pună totul la punct și să răsufle astfel ușurat.

Era un bărbat impunător, voinic, brunet, se îmbrăca elegant, își purta cu seriozitate barbișonul, știa să fie demn sau să glumească, după împrejurări. Revederea locurilor în care învățase cîndva îi strecurase în suflet o undă de nostalgie. Se plimbase pe străzile orașului, încercase să revadă oamenii copilăriei și adolescenței, întîlnise cîtiva, dar nu fu mulțumit, căci aceștia îi fuseseră cunoștințe îndepărtate. Vizitele făcute

foștilor profesori îi pricinuiră și ele melancolice stări de spirit. Revăzu apoi o sumedenie de clădiri și edificii evocatoare, de care-l legau amintiri, se întâlni chiar cu câteva femei cărora în tinerețe, când și ele arătaseră altfel, le făcuse curte, și nu fără succes. Tocmai începuse să se cam plictisească și să se neliniștească la gândul că era nevoit să mai aștepte câteva zile pînă la reuniune, când, spre marea lui bucurie, se pomeni în cameră cu medicul Stăniloaiu, tocmai sosit din Capitală pentru a fi și el alături de foștii lui colegi. Se cunoșteau doar din școală, întretinuseră relații și după aceea, erau aproape prieteni. Medicul, scund și grăsuț, agitat și aferat, îi propuse, de cum apărură, să soarbă o bere pe terasa restaurantului. Se instalară deci la o masă, se priviră cu aceeași simpatie și, dată fiind noua împrejurare în care se aflau, se lăsară purtați de amintiri. Priveau fluviul, cheiurile, scormoneau pe îndelete trecutul, pomenind de colegi și colege, de întâmplări îndepărtate, de felurite pățanii școlarești.

Pe terasă, în dimineața aceea de primăvară timpurie, își făcu apariția și Viorel Popescu însoțit de Lili-Mercedes, apariție care provocă un mare entuziasm arhitectului și medicului, amîndoi năpustindu-se să-l îmbrățișeze și să strîngă mîna partenerei lui. Se așezară cu toții la masă și începură să vorbească pe întrecute, deodată, fără ordine, să soarbă din pahare și să nu mai contenească vorbind despre trecutul lor în parte comun. Erau cu toții în culmea încîntării, se amățiseră oarecum, scoteau la iveală istorii de demult care li se păreau deosebite, extraordinare.

Viorel Popescu, purtînd costumul său de haine ponosit, cu o expresie de largă bucurie așternută pe chip, devenise înflăcărat, simțindu-se cotropit de duioase aduceri-aminte. Uitase parcă de sine, se avînta către trecut cu frenetie, relatea fapte și întâmplări care rămăseseră proaspete în amintirea sa. Între timp o recomandase pe Lili-Mercedes drept logodnica sa, și ceilalți fură surprinși ca de o veste neașteptată. Știură să-și ascundă iute sentimentele, se prefăcură sincer interesați de ceea ce spunea Viorel, strecurînd însă priviri discrete spre făptura de lîngă el. Lili-Mercedes, suplă, grațioasă și tăcută, cu o rochie de un galben pal, era și ea încîntată de această întîlnire, îi privea pe noii-sosiți cu o ușoară admirație, gusta din glumele lor iscusite. Erau niște oameni manierați, politicoși, plini de spirit, și faptul că deți-

neau funcții importante nu putea fi trecut cu vederea. Pe lângă ei, Viorel Popescu, așa cum arăta, se asemana cu un vagabond și nimeni, un străin de pildă, n-ar fi presupus măcar că fuseseră toți trei colegi. Medicul Stăniloaiie și arhitectul Lăzărescu trimiteau priviri contrariate către Viorel și era limpede că nu îndrăzneau să-l întrebe cu ce se ocupă, asta pentru a nu întuneca atmosfera.

Era o duminică însorită, sosise doar primăvara, un cer adânc acoperă orașul. Pe fluviu pluteau pescadoare și bărci, pe colinele îndepărtate se desfășura multicoloră mulțimea caselor răsărite la nesfârșit printre pomii proaspăt înverziți. Și o boare caldă, înmiresmată, sosea dinspre zare, îi învăluia plăcut și ațîțător, îi îndemna să adâncească mai stăruiitor trecutul, să resimtă senzații și impresii pierdute sau pe jumătate șterse. Momentul îi reunise într-unul și același simțămînt și parcă pierduseră din vedere cine sînt, uitaseră de vîrstă, redevinînd strengarii de altădată. Se purtau familiar, își adresau glume, se băteau pe umăr și rîdeau cu nestăpinire. Comandaseră între timp alte sticle cu bere, încercau să arate fiecare ce făcuse de la absolvirea liceului. Arhitectul Lăzărescu era căsătorit, avea doi copii, se afirmase temeinic în latura profesională; medicul Stăniloaiie fusese însurat, divorțase, își câștigase însă un bun renume în specialitatea sa.

Fu rîndul lui Viorel Popescu să se destăinuie și o făcu sincer, declarînd că nu urmase cursurile universitare, că nu se socotise chemat către o disciplină și că preferase să viețuiască fără ambiții în acest oraș atît de prielnic firii lui meditative. Se instruiseră în schimb singur, nu cu ajutorul manualelor sau al cursurilor, ci prin lecturi cu grijă alese.

— Dă-mi voie, dă-mi voie! strigă medicul. Nu vrei cumva să susții că lecturile acelea, cărora li te-ai consacrat, ți-au înlesnit afirmarea?

— Nicidecum! recunosc senin Viorel. N-am avut pretenția să realizez beneficii de pe urma instruirii, am citit pur și simplu, în mod absolut dezinteresat.

— Interesant! aprecie Ion Lăzărescu. S-ar zice că nu te-a preocupat în chip deosebit o anume situație materială. Atunci, ce ai urmărit, mă rog?

— Să cunosc lucrurile, lumea! zise Viorel zîmbind cu nevinovăție.

— Asta-i culmea! ripostă medicul Stăniloiaie. Orice întreprindere omenească trebuie să aibă drept scop un oarecare beneficiu. Nu sînt excesiv de utilitarist și de pragmatic, dar, oricum, nu mi-aș permite să mă instruiesc fără nici un folos. Există o limită în adoptarea de cunoștințe și... o interesare, oricît ne-am feri de cuvîntul acesta... E ca și cum mi-ar pretinde acum, după atîția ani de studii, să practic medicina fără a pretinde ceva în schimb, fără plată.

— O, ce minunat ar fi! strigă Viorel Popescu.

— Vorbești serios?

— Evident. Preocuparea pentru cîștig deformează sufletul, îl coboară la o treaptă nepermisă...

— Ascultă! Hai să lășăm deoparte aceste mari teorii menite să justifice și să explice anumite atitudini, propuse medicul, iritat.

Se lășă o tăcere stînjenoasă, dar ea fu repede curmată de inițiativa arhitectului, care prinse să istorisească o întîmplare cu profesorul de gimnastică, și în felul acesta discuția lunecă pe alte făgașuri.

Dar oricît se străduiau să se întrețină în limitele amintirilor, ceva se strecurase între ei, se simțeau ușor înstrăinați, prezența și spusele lui Viorel Popescu fiind fără îndoială pricina. Noii-sosiți îl examinau pe furiș, constatîndu-se după fizionomiile lor cît sînt de intrigati. Răstimpul lung în care nu se întîlniseră măcar o singură dată îi îndepărtase, și avînd fiecare o evoluție proprie, ajunși acum la o anumită vîrstă, se formaseră total diferit, nu mai gîndeau la fel și poate că nici n-ar fi reușit să se pună de acord în numeroase domenii. Iar declarația lui Viorel Popescu privind dezinteresul oamenilor în practicarea profesiei sunase discordant, fusese cu totul deplasată. Arhitectul, după cum mărturisise, era în posesia unui apartament și a unui automobil de ultimul tip, medicul avea și el un automobil și o vilă, ideile lui Viorel Popescu deveneau astfel ridicole.

Lili-Mercedes tresări cînd auzi că medicul trăiește într-o vilă și se umplu de o ușoară tristețe. Încercă să-și închipuie vila, izbuti, visă pentru o clipită că-i aparține și-l privi pe medic scrutător. Trandafiriu, aproape puhav, emana un aer de încredere și optimism totuși, reprezenta bărbatul care știe să se descurce, care se ferește de inutile complicații teoretice. Pesemne că-și cîștigase oarecare faimă, că-și practica pro-

fesiunea cu iscusință și că-i plăcea să se distreze după munca zilnică. Remarcă o seamă de amănunte cum erau inelele de aur groase de pe degetele sale grăsulii, ceasul de asemenea de aur, țigările fine, costisitoare, pe care le fuma cu eleganță, costumul ușor, din stofă de mare calitate, cămașa și cravata bine asortate... Dar nu, gândurile sale rătăceau prea slobode, trebuiau strunite, se angajase să fie alături de Viorel și nimic n-ar fi abătut-o de la hotărârea aceasta.

Viorel Popescu era însă pus într-o jalnică inferioritate și, în ciuda strălucirii spuselor sale, a variatelor domenii pe care le aborda și le stăpînea cu ușurință, nu-și menținea cîtuși de puțin prestanța. Cînd le dezvălui foștilor săi colegi că lucrează într-un depozit de sticle și borcane, aceștia fură neplăcut surprinși, își îndepărtară parcă scaunele de masă. Pe de altă parte se cam afumase, devenise guraliv, se lansase în cîteva discursuri pe teme filozofice, fapt stînjenitor, absolut nepotrivit cu momentul. Spusele sale sunau aproape insultător, căci vorbea despre gratuitatea posesiunii de bunuri materiale, despre stupiditatea noțiunii de proprietate, despre deșarta și nimicitoare dorință a oamenilor de a acumula, de a strînge la nesfîrșit lucruri și obiecte care să le împovăreze după aceea cugetele.

— Ai vrea poate să trăim în pielea goală ? făcu enervat medicul.

— Nu, să nu exagerăm ! replică cu o neașteptată energie Viorel Popescu. Aș acorda oamenilor toate bunurile pămîntului, dar nu le-aș ierta cumplitul atașament față de ele, nebunia cu care doresc să devină posesori în exclusivitate, smintea de a tot acapara unul în paguba altuia.

— De ce în paguba altuia ? se supără arhitectul, mîngîindu-și apăsat barbișonul.

— Prea bine ! Toți depunem același efort, iar calificările și desăvîrșirile profesionale nu îndreptățesc inegalitatea în ce privește bucuriile vieții. Dar nici acest aspect nu mi se pare din cale-afară de important — mă refer la repartiția bunurilor —, ci doar idolatrizarea acestor bunuri. Mă înspăimînt la gândul că sînt oameni care nu gîndesc la altceva decît la modul în care să-și cumpere un automobil mai arătos decît al vecinului.

— Iar filozofăm ! zise de data aceasta mai împăciuitor medicul. Avem în mijlocul nostru o domnișoară nespus de

plăcută și o plictisim cu asemenea fleacuri, zău așa! Hai să le lăsăm pe cele grave și să ne reamintim de tinerețea care s-a dus.

Ciocniră alte pahare. Medicul renunță să-și prezinte bu-nurile acumulate, arhitectul la fel. Se înțeleseseră amândoi, printr-un schimb de priviri, în privința aceasta. Nu era prea greu să priceapă stupiditatea lui Viorel Popescu, falsitatea poziției lui de om ratat, care nu făcuse mare lucru în viață și care se disculpa îmbrățișînd teorii și doctrine cu totul ne-convingătoare. Amândoi socoteau — și pe bună dreptate — că omul se definește prin ceea ce ajunge și ceea ce posedă, nicidecum prin ceea ce gîndește sau crede.

Vorbiră apoi despre reuniune, arhitectul arătîndu-le cum este organizată, cum se va desfășura programul fiecărei zile. Expunerea lui fu scurtă și precisă, și-o însușiră cu toții.

Viorel Popescu și Lili-Mercedes se ridicară, își luară rămas bun și plecară. În drum spre casă, Lili-Mercedes fu extrem de supărată, îi reproșă logodnicului ei ținuta incorectă față de niște oameni atît de amabili. Fu aproape furioasă și se grăbi să-l lase pe Viorel în stradă, înaintea blocului ei.

XIX

Fusese ca o învălmașeală ametoare de forme și culori, de glasuri și melodii, a cărei amintire îi tulbura încă mintea. Trei zile de întruniri și conferințe, de spectacole și banchete îl dăduseră gata... Își revăzuse aproape toți colegii, se întreținuse călduros cu ei, se ametiseră zdravăn împreună, încercând să reînvie trecutul. În clădirea liceului, într-o sală de clasă, reproduseră ore conduse de bătrînii profesori, în restaurantul hotelului ciocniră cupe de șampanie, în cadrul excursiilor retrăiră intens anii aceia cînd erau tineri și cînd se pregăteau să pășească în viață. Și toți, absolut toți participanții se împărtașiră din cîteva clipe emoționante, pline pentru fiecare de adînci înțelesuri, datătoare de flori.

Își simțea tîmplele zvîcnind, avea ameteți și o istovire grea pusese stăpînire pe el acum, cînd totul se sfîrșise și cînd alaiul de oaspeți se risipi ca o părere. Se afla în biroul său, din depozitul de sticle și borcane, reconstitua etapele întregii întruniri, sorbea din paharul cu vin pe care Stancu avea grijă să-l umple. Ziua se apropia de sfîrșit, culorile amurgului se așterneau pe pereții de scîndură. Discutau cu glas domol, comentînd întîlnirile, căci aniversarea le lăsase o impresie deosebită, nu o puteau trece cu vederea.

Și el, și Stancu fuseseră, ce-i drept, cam puși în inferioritate de funcțiile și profesiunile pe care foștii colegi le dobîndiseră. Majoritatea obținuseră diplome și distincții, se

afirmaseră, își croiseră drumuri ferme în viață. Băieții care altădată fuseseră aidoma lor ajunseseră acum ingineri și juriști, doctori în diverse științe, profesori universitari chiar. Urcaseră cu toții trepte, munciseră, nu pregetaseră să se desăvârșească fiecare într-un fel. Erau oameni maturi, întrețineau familii, veniseră cu soții, iar fostele colege, de asemenea temeinic afirmate și rostuite, sosiseră cu soții lor, bărbați evident respectabili. Din toată adunarea aceea zgomotoasă și veselă, doar el și Stancu nu reprezentaseră mare lucru, figurînd parcă asemenea unor repetenți ce nimeriseră întîmplător într-o clasă de străluciți absolvenți. Se mai prezentase un coleg de odinioară, unul Stamate, care, slab la învățătură încă din școală, funcționa ca gestionar, întrucît atîta fusese în stare să facă. Așadar, el, Stancu și Stamate apăruseră în fața celorlalți ca niște veritabili ratați.

Dar Viorel Popescu nu suferise din pricina aceasta, nu se întristă stabilind deosebiri între sine și minunații lui colegi din trecut. Se bucurase sincer de revederea lor, le strînsese tuturor mîinile, alergase de colo-colo, printre grupuri, încîntat, fericit. Unii îl întîmpinară cu răceală, alții acceptară să-i strîngă doar mîna, foarte puțini îl îmbrățișară. Nici în cadrul discuțiilor nu prea i se acordase atenție, cuvintele lui nefiind luate în seamă. Dar nici acest lucru nu-l mîhni; era firesc să fie apreciat și judecat astfel. Știa, știa bine cît de mult prețuiesc oamenii funcțiile înalte. Recunoscuse dintotdeauna că nu e capabil să învețe, să studieze o disciplină oarecare, i se cuvenea deci un asemenea tratament. Și zîmbitor, cu costumul său ponosit, alergase de la unii la alții, să le declare cît de bine se simte.

— Am fost priviți ca niște lichele ! remarcă Stancu posac.

— Am fost priviți cum se cuvenea ! îl contrazise cu blîndețe Viorel. Sper că nu te așteptai să ți se acorde cine știe ce onoruri pentru că n-ai reușit să absolvi o facultate !

— Da, dar totuși... între colegi... Și, mă rog, de ce ne-au înghesuit la aceeași masă ?

Așa se petrecuseră lucrurile. El, Stancu, Stamate și Lili-Mercedes fuseseră instalați la o masuță, nemaifiind pe-semne loc la masa mare, atunci cînd aceasta fusese organizată în restaurantul hotelului. Dar de ce să se supere pentru un fapt atît de simplu și de explicabil ? Poate că nu fusese loc îndeajuns, poate că se săvîrșise o greșeală. E drept, se sim-

țiseră toți patru cam stingheriți, dați parcă deoparte, dar după primele pahare cu vin simțămîntul acesta se mai risipi. Numai Lili-Mercedes, plină de strălucire, de o eleganță orbitoare, rămase multă vreme mîhnită, cu ochii ațintiți în jos. Noroc că după un ceas, în sunetele orchestrei, se pornise dansul, și medicul Stăniloaiu o invită, alungîndu-i astfel tristețea.

Masa aceea, care avusese loc în prima zi, fusese reușită. Aproape toată lumea se amețise. Răsunau strigate și rîsete, coruri se alcătuiau spontan, se adresau glume, unele cam tari. Cîțiva dintre foștii colegi i se adresară de-a dreptul batjocoritor, spunîndu-i în față că nu făcuse „mare brînză“. Acceptase zîmbitor această remarcă, fiindcă ea corespundea adevărului. Se găsiseră apoi alții care-i întoarseră pur și simplu spatele cînd dorise să le vorbească, iar unul, Dumitrescu, înalt funcționar într-un minister, șopti grupului său expresia „terchea-berchea“, evident lui adresată.

— Da, ne-au socotit niște derbedei și le-a fost rușine cu noi! zise iar Stancu. Păreră mea e că am suferit o cumplită umilință și mă mir cum de nu ești de aceeași părere. Ce de aere își dădeau, ce ifose și ce fumuri! Deh, absolvenți de facultăți, profesori și medici, nu ca noi, gunoieri. Maricica — o știi doar, aia de umbla șleampătă și care și-a dat în petec prin clasa a șaptea — nici nu s-a uitat la mine, iar Teodorescu, grăsanul, care avea în cap un vid înfricoșător, mi s-a adresat cu „băiete“. Da, s-au ajuns, nu le mai poți ajunge cu prăjina la nas!

— M-am simțit excelent! Nu port nimănui ranchiună, nici invidie, și cred că fiecare ne aflăm la locurile și în situațiile binemeritate. Firile oamenilor sînt foarte variate, nu toți putem nutri un același sentiment, un același crezămînt. Unii devin, odată cu trecerea anilor, cinici, disprețuitori, așa încît nu vād de ce ne-am revolta împotriva acestei stări de lucruri atît de firești... N-ai idee cît m-am bucurat că i-am revăzut, că am simțit din nou atmosfera de școală, a cărei amintire mi-e atît de dragă!

— Te-ai bucurat! Mai ales că Stăniloaiu a dansat toată noaptea cu Lili-Mercedes.

Viorel Popescu fu mirat de remarcă și rămase cu paharul în mînă. Da, așa se petrecuseră lucrurile, dar nici o clipă nu se gîndise la altceva decît la faptul că ea se simte bine. El

nu știa să danseze prea bine și Stăniloaiie își jucase bine rolul, îi făcuse un mare și colegial serviciu. Pesemne că-i plăcea Lili-Mercedes, lucru îmbucurător, și poate că și ea se simțea excelent dansînd. Ce dorea să insinueze Stancu? De ce se gîndise numai și numai la lucruri urîte?

Totuși, afecțiunea lui Stăniloaiie pentru Lili-Mercedes fusese, recunoștea, cam pronunțată. Se aflaseră totuși la un chef, se înfierbîntaseră cu toții, nu putea fi învinuit nimeni de unele acte excesive. Dansatorii, adică medicul și Lili-Mercedes, alcătuiseră o pereche plăcută, nu avea de ce să se supere...

Și în zilele următoare domnise aceeași atmosferă de călduroasă colegialitate, oricît de nemulțumit și de pornit se arăta Stancu. Excursiile cu autocarul, cu vaporul, mesele luate în aer liber, cîntecele, năzdrăvăniile...

Își amintea și de bătrînii profesori, ținuți la loc de cinste, care, cuprinși de însuflețire, băuseră cot la cot cu elevii lor de altădată. Își amintea și de colegele care cîndva îi plăcuseră, dar de care nu îndrăznise să se apropie niciodată cu hotărîre. Acum, ca și atunci, nu fuseseră cîtuși de puțin afectuoase cu el, îl ocoliseră, se marginiseră să-l întrebze ce face sau cum o duce. Dar din tonul glasurilor se desprindeau limpede indiferența și chiar nerăbdarea de a-l părăsi.

Stancu se dezlănțui ațîțat de băutoră, începu să-i treacă pe toți în revistă, să le scoată la iveală cusururi reale sau imaginare, să-i împroaște la un moment dat cu noroi. Vorbea pătimaș, îi ieșiseră ochii din orbite, izbea cu pumnul în masă și declara că nu suportă insulta. Trecu la invective, furia lui spori, se socotea batjocorit, continua să le descopere tuturora numai trăsături urîte. Din spusele lui reieșea că participanții la reuniune erau în fond niște indivizi necinstiți, niște pungași deghizați în ființe onorabile, niște nulități a căror singură sfortare a fost obținerea unei diplome și care acum, bine adăpostii îndărătul unor hîrtii chipurile doveditoare de capacitați, trăgeau chiulul, huzureau în birouri somptuoase, renunțaseră să mai depună un efort. Se vedea că e orbit de ură, că era nedrept mai ales.

— Ce fel de inginer este acela care nu creează nimic, mulțumindu-se să mînuie și să întocmească hîrtii? urlă el. Un inginer trebuie să conceapă ceva, să descopere, să inoveze și să raționalizeze, nu să facă treabă de funcționar, treabă

pe care aş face-o şi eu, cu mult mai mare competenţă. Ce fel de medic este acela care n-a descoperit ceva nou în specialitatea lor?... Din toţi colegii noştri, nimeni n-a dobândit un titlu de glorie, n-am auzit de vreunul care să se facă cunoscut printr-o ispravă deosebită... Nişte aventurieri! Au câştigat diplome cine ştie cum şi gata, au uitat tot ce au învăţat. Pun rămăşag că Ştefănescu a uitat chiar şi funcţiile trigonometrice!

— Te rog să încetezi! Sînt colegii noştri, ne desparte de ei un mare răstimp, n-ai de unde să ştii ce fac sau ce vor face. Te rog din suflet, nu-i mai judeca cu atîta asprime!

— Nu suport impostura, prostia înfumurată! De ce-şi dădeau atîtea ifose? De ce ne-au tratat ca pe nişte nemernici? Ce, nu sîntem şi noi oameni? Masa aia separată... ne-au izolat din dispreţ... nici profesorii noştri, pe care-i stimam, n-au binevoit să ne vorbească, da, profesorii, naiba să-i ia!

Stancu devenise violent, şi vorbele sale scrişnite ajunseseră un şir de injurii. Reuniunea fusese în ochii lui un spectacol caricatural, merit să scoată în evidenţă mîrginirea foştilor săi colegi... Dădea între timp peste cap pahar după pahar, se îmbătase de-a binelea, nu mai era chip să te înţelegi cu el. Viorel Popescu încercă din răspuţeri să-l readucă la un alt mod de judecată, la o altă perspectivă asupra lucrurilor. Nu reuşi.

— Şi tu, papă-lapte, blîndule, profund umanule, înţeleghătorule, iertătorule, ştii cum arătai? Ca o piaiţă, ca un cocostîrc rău împăiat, ca un zălud. Şi aveai o mutră! Mutră de imbecil, de cretin. Ce tot încercai să vorbeşti cu excelenţele lor? Îţi arătau cu toţii dosul. Auzi? Depozit de sticle şi borcane! I-ai făcut praf cu profesiunea ta! Mai ales pe femei!

— Te rog să încetezi!

— Da, tu şi cu Lili-Mercedes! Ea ca scoasă dintr-un jurnal de modă, tu ca un neisprăvit! Ce cuplu! Se uitau toţi la voi ca la o pantomimă... S-au amuzat prinţisorii, aveau ce să comenteze, ce să bîrfească, ce să spună pe seama noastră. Dar puţin îmi pasă de comentariile lor neghioabe. Nu vezi că s-au tîmpit de pe-acum? Habar n-au de viaţa adevărată, s-au îndepărtat de ea, devenind oameni stilaţi, subţiri, care gîndesc pasămite. Dar ce gîndesc? Nimic, te asigur că nimic. Ce poate fi în capul lor decît un gol de bună calitate?... Ah,

ce rușine am îndurat, mamă-mamă !

Stancu se zbuciuma, se lovea cu pumnii în cap, și Viorel Popescu trebui să intervină cu oarecare energie pentru a-l împiedica de la alte asemenea nesocotințe. Il îndemnă să plece acasă, îi vorbi stăruitor...

— Omul, iată omul sublim ! rîse isteric Stancu ridicîndu-se și pornind împleticit spre ușă. Ești un idiot că-i aperi, da, un idiot ! Toată viața te vei prosterna înaintea unor adevăruri de bine, frumos și adevăr pe care nimeni nu mai dă doi bani !

XX

Medicul Stăniloae și Lili-Mercedes nutreau unul pentru altul o neîndoielnică afecțiune. Se simțiră atrași încă de la primul dans, cînd un schimb de cuvinte le dovedi cît sînt de potriviți. Se întîlniră și în zilele următoare, fără știrea lui Viorel, continuară să-și vorbească și să-și descopere plăcute trăsături de temperament și de caracter. El era amabil, curtenitor, de o tandrețe discretă, învăluitoare, ea răspundea tuturor acestor manifestări, simțindu-se măgulită, încîntată. Se plimbară ceasuri de-a rîndul pe cheiuri sau într-o mică grădină publică, se apropiară astfel și mai mult, surprinși de identitatea unor opinii asupra vieții. Ea îi făcu unele destăinuiți pentru a-și preciza de la început poziția, ea nu se lăsă mai prejos și-i prezentă cîteva episoade din trecutul pe care-l străbătuse. Erau amîndoi ușor nefericiți, înduraseră neplăceri și chiar necazuri, nu-și împliniseră cum se cuvine năzuințele. Așteptaseră, se înțelege, mai mult de la viață, obținuseră din partea ei prea puțin. Căsătoria lui fusese un eșec, iar existența ei — o nezdruncinată speranță în mai bine. Și pe măsură ce se apropiiau, deschizîndu-și sufletele, trăiau certa convingere că întîlnirea lor nu se datora întîmplării, ci unui fericit destin. El era oarecum mai vîrstnic, se săturase de singurătate, ea se gîndea întruna la o căsătorie cu un bărbat serios, grav, bine întemeiat profesional. De Viorel Popescu nici nu putea fi vorba, pretinsa lor logodnă fiind o fantezie, o glumă de

moment. Țelul ei suprem fusese dintotdeauna părăsirea orașului, pe care-l socotea nesuferit, nepotrivit aspirațiilor ce le nutrea de atîta vreme.

— Vino cu mine! îi propuse el în glumă cu prilejul unei plimbări pe o stradă lăturalnică.

— Ce rost ar avea? îi răspunse ea, simțindu-se brusc înfiorată.

Urmară alte discuții pline de miez, în cadrul petrecerilor și reuniunilor, cînd, îndepărtați de Viorel Popescu, dansînd adesea, desăvîrșeau o legătură ce se anunța promițătoare. În răstimpul excursiilor organizate în afara orașului, vizitînd expoziții sau aflîndu-se în clădirea bătrînului liceu, se căutau reciproc, își vorbeau cu aceeași căldură, găseau o plăcere stranie ferindu-se de privirile lui Viorel Popescu, care chiar dacă-i remarcă împreună le zîmbea plin de bunăvoință. La sfîrșitul celei de-a treia zi, cînd întreaga promoție se pregătea de plecare, legătura lor ajunsese la o etapă inevitabilă, căci aveau acum nevoie unul de altul, se căutau cu o nerăbdare crescîndă. Apoi, colegii părăsiră orașul, dar medicul rămăsese în hotel, sub motivul că ar dori să mai petreacă o zi, două în locul de care-l legau atîtea amintiri.

— Voi fi în stare să te fac fericită? îi spuse el lui Lili-Mercedes. Hai să luăm trenul, și gata!

— Dar Viorel? se arătă ea brusc stăpînită de remușcări.

— Dă-l încolo! Între voi nu poate fi nimic! Prea vă deosebiți! Pe de altă parte, omul acesta e un ratat, e un sfîrșit, merge cu pași siguri către o neîndoielnică decădere. Ce să aștepti de la el?... Ai vrea să-ți petreci zilele lîngă un om incapabil să se descurce?

— Dar l-aș zdrobi părăsindu-l!

— Nu-ți face griji! Dealtfel, și merită să fie părăsit, asta-i soarta lui!

Luară masa de cîteva ori pe terasa hotelului, făcură alte plimbări, în cursul cărora medicul deveni stăruitor. Îi plăcea Lili-Mercedes, era o ființă excepțional de bine înzestrată, era nespus de atrăgătoare, știa să se îmbrace, și simplitatea ei nu-l deranja. Ar fi făcut din ea o făptură aproape desăvîrșită, ar fi știut să o cizeleze, nu era mare lucru să o deprindă cu un alt mediu, căci fata avea stofă. Se săturase de simandicoasele și prețioasele care-l înconjurau cu pozele lor de doamne, i se făcuse lehamite de atîtea afectate și pretins rafinate

care-l năuciseră cu ifosele lor. Aducînd-o cu sine în Capitală, pe Lili-Mercedes n-ar fi cunoscut-o nimeni, s-ar fi răzburat oarecum pe toate cîte îl refuzaseră sau îl îndepărtaseră chiar în ultima vreme.

Lili-Mercedes palpita. Își da seama că i se prezintă o șansă unică și tocmai de aceea își impunea cu strășnicie o ținută cît mai rezervată. Medicul, deși rotofei și chel, bătrîior înainte de vreme, îi putea oferi multe, i-ar fi împlinit toate aprigele dorințe care au răscolit-o atîta amar de vreme. Nu reușea să-și revină din surpriză, avea impresia că visează, dar, strunindu-și bine simțămintele, juca mai departe rolul femeii indiferente, care stătea în cumpănă, ezitînd înaintea propunerii. La Viorel Popescu nici nu se mai gîndea, îi ceruse din nou să n-o mai aștepte seara. Se pregătea acum precaută pentru a da marea lovitură. În culmea satisfacției, nici nu cuteza să-și închipuie cum va fi viața ei alături de medic, și în fiecare zi, mai atentă cu sine, studiindu-și fiecare gest și expresie, înainta cu pași siguri către țelul ei suprem.

Petrecu cîteva seri și nopți pe terasa aceluiași hotel, cedă în cele din urmă insistențelor lui și acceptă să-l urmeze. Nu se îndoia nici o clipă de seriozitatea lui, îl vedea înflăcărat, pierdut, știa că-l cucerise de-a binelea... Nu-i ceru nici o garanție, trebuia să se comporte demn, și chiar a doua zi, după ce acceptase să plece împreună cu el, ceru și obțină un concediu, își umplu două geamantane cu îmbrăcăminte, se îngriji de călătorie.

În timpul acestor pregătiri, medicul Stăniloie nu înceta să o asigure de bunele lui intenții, îi prezenta viitoarele lui realizări în domeniul medicinei. Avea proiecte mari, urma să descopere și să pună la punct remedii și terapeutici senzaționale. Concepuse cîteva procedee de diagnosticare, îmbrățișase în ultima vreme o nouă metodă de lucru, aceea a medicinei preventive. Ani de zile lucruse, ținînd o vastă evidență a oamenilor ce aparțineau circumscripției lui. După opinia lui, un om era un virtual bolnav și de aceea se impunea să fie supravegheat, consultat, cercetat fără răgaz, zi și noapte, întruna. Fișele pe care le întocmise asupra celor din circumscripția lui se amplificau, deveneau treptat dosare, ocupau un întreg subsol de policlinică. Angajase în această vastă campanie o mulțime de oameni care alcătuiau acum, în afara fișelor, diagrame și grafice viu colorate, convingătoare. Scheme

complicate își întindeau stăpînirea pe nenumărați pereți, se asemănau cu planurile unor ciudate instalații nucleare. Dosarele își sporeau numărul, schemele și graficele de asemenea, așa încît fiecare cetățean din sectorul de activitate al medicului presupunea o înverșunată muncă birocratică. Mulți dintre aceștia, văzîndu-și dosarele, începură să se simtă altfel de cum s-ar fi convenit, dovadă sigură că munca medicului dădea roadele așteptate...

Trebuia să plece cu trenul de seară, avea înaintea cîteva ceasuri pe care nu știa cum să le umple. Se cam săturase de expunerile lui, era îngîndurată, cam abătută. Își aminti de Viorel Popescu și simți o ușoară strîngere de inimă. Socoti că e necesar să-l înștiințeze totuși de hotărîrea ei, dar nu avea curajul să o facă. Medicul Stăniloaiie continua să-și expună teoriile, însă văzînd-o indispușă, tăcu. Aflînd ce o frămîntă, începu să rîdă. Exista o singură soluție: să se prezinte amîndoi înaintea lui Viorel și să vorbească deschis. Porniră deci către depozitul de sticle și borcane, unde ajunseră repede.

Neînțelegînd la început despre ce e vorba, Viorel Popescu îi privi cu gura căscată. Se aflau toți trei în biroul întunecat și umed, tăceau stînjiți, nu cutezau să se uite unul la altul. Prin fereastra deschisă intra năvalnic aerul primăverii împreună cu zgomotele șantierelor învecinate. Se vedea un cer larg, albastru, se auzeau glasuri, strigătele locomotivelor, claxoanele autocamioanelor. Și toată larma aceasta conținea un viguros optimism, era un cîntec închinat vieții, le arăta parcă adevărata realitate, nicidecum cea pe care o trăiau aici momentan.

— Așa am hotărît! reluă Stăniloaiie nervos, răsucindu-și tabachera de aur între degete. Mi-ai fost coleg de liceu, te prețuiesc și te stimez, de aceea ne-am prezentat aici, pentru a te anunța, pentru a nu pleca pe ascuns. Eu și Lili ne vom căsători în curînd. Voi fi în stare să-i asigur traiul care i se cuvine. Dacă o iubești, trebuie să accepți situația și să-i urezi noroc.

Viorel Popescu nu se dezmeticise încă. Ședea lîngă fereastră, privea marginile vaste ale orașului, avea senzația unei nesfîrșite prăbușiri, a unei pierderi ireparabile. Nici nu îndrăznea să se uite la acea care fusese singura lui rațiune de a exista.

— Fii bărbat ! îl îndemnă Stăniloai. Dă-ți seama de realitate, recunoaște că numai eu am puțința să o fac fericită !

Lili-Mercedes începu să plîngă, și Viorel Popescu tresări dureros.

Medicul vorbi mai departe despre datorie și îndatoriri, despre onoare și despre înălțimea sentimentelor, despre dezinteres și asprele reguli ale vieții. Discursul lui invadea încăperea, se umfla inutil. Se plimba de colo-colo, cu mâinile vîrîte în buzunarele pantalonilor, devenise gălăgios și important, era convins că spusele sale conțin adevăruri esențiale, ea plîngea din ce în ce mai potolită, mai stinsă.

— Să primim loviturile vieții curajos, bărbătește, căci ele ne întăresc, ne îmbogățesc experiența, ne arată în ce măsură sîntem rezistenți, capabili de alte încercări, în stare să îndurăm alte... hm... lovituri ! Da, e cazul să ne slujim de rațiune, de prețioasele ei roade... hm... Și, mă rog, ce te uiji așa la noi ? Asta-i situația, trebuie să o privim în față ! Am hotărît să ne căsătorim, și basta !

Viorel Popescu îi privea într-adevăr, depășise demult stupefacția, pricepuse bine ce i se cerea. Fu cuprins de furie, păli, se cutremură ca de frig. Le urmărea la amîndoi mișcărilor, expresiile, încerca straniul sentiment că are înaintea două fapte care ar trebui să fie nimicite. Dar sentimentul acesta nu dăinui, căci faptele, la un examen mai atent, nu puteau fi decît nespuse de chinuite, supuse unui necurmat neastîmpăr, care nu-și mai aflau liniștea, dorind mereu altceva și altceva, îmbunătățiri de soartă, bunuri materiale, straie, automobile, case și din nou straie, automobile, case. Avea desigur în față fapte care-și uitaseră de fireștile îndatoriri morale, care trăiesc într-o cumplită agitație, cu gîndul numai și numai la fleacuri. O milă necuprinsă îl invadea, mai ales pentru Lili-Mercedes. Furia de la început, cînd se socotise insultat și batjocorit, se topi acum într-un simțămînt de nesfîrșită căldură, de tristețe pentru viitorul ei. O vedea irosindu-și viața cu nimicuri cotidiene, renunțînd la slujbă, ocupîndu-se cu găтели și vizite, cu călătorii și birfeli. O mai vedea plictisindu-se, căutînd amuzamente cu tot dinadinsul, și tristețea lui se preschimbă în durere... Iar el, Stăniloai, fostul său coleg, dezlănțuit acum într-o cuvîntare incoerentă, bezmetică, încredințat că-și descoperise aleasa, era mai vrednic de milă. Pentru a satisface capriciile acestei alese ar fi fost în stare

să mintă și să fure, să încalce regulile cele mai elementare de viață. Pesemne că-l așteptau încercări grele, și, nesăbuit cum era, nu se gândea la ele socotindu-se sigur pe sine și pe viitorul lui...

De ce se tot frământau oamenii cu astfel de nimicuri, de ce râvneau întruna la plăceri? Nu era împotriva plăcerilor, nicidecum, nu condamna eforturile pentru obținerea confortului și a bunăstării, dar de ce trebuia să se facă din posesiunea automobilului, a bijuteriilor, a blănurilor un scop suprem? Iată, avea înaintea ochilor două ființe care, atrasă una de alta din pricini diferite, jucau totuși o mereu știută și întristătoare piesă. Ea năzuia către o viață cât mai lejeră, el, stăpînit de impulsuri, se angajase să i-o asigure...

— Să terminăm! îl auzi pe medic spunînd iritat. Cred că ai înțeles cum se cuvine situația și că apreciezi gestul nostru, prin care am urmărit să ne despărțim omenește. Să rămînem prieteni!

Lili-Mercedes sfîrșise de plîns, ținea privirile în pămînt. Se ridică la îndemnul lui Stăniloaie și-i întinse mîna lui Viorel Popescu, care, năpădit iar de o crîncenă durere, se pierdu cu firea. Îi apucă mîna, dar o lăsă repede, ca și cum ar fi simțit o arsură. O privea încordat, i se urcase tot sîngele în obraji, îi vuiau urechile, i se uscaseră gura. Medicul asista nerăbdător la scenă, își scoase iar tabachera și începu să se joace cu ea.

— Știu că ești un băiat bun și că reflectezi temeinic asupra lucrurilor. Este deci imposibil să nu recunoști că avem dreptate! zise medicul.

— Aveți dreptate! îl aprobă Viorel Popescu. Este minunat că v-ați întîlnit, vă urez numai și numai bine!

— Știi ce? Pentru a ne dovedi că nu te-ai supărat, condu-ne la gară!

— O voi face bucuros!

Perechea dispăru, și Viorel Popescu rămase singur, mai singur și mai meditativ ca oricînd. Se pomeni în scurtă vreme cu Stancu, care aduse cu sine o sticlă de rachiu. Sorbi din ea cu nestăpînire.

În drum spre gară se reîntîlni cu cei doi. Se opriseră într-o stație de taximetre cam aglomerată. Nu reușiră să obțină o mașină, se apropia ora plecării. Le propuse să-i ajute la transportarea geamantanelor. Gara nu era departe, se putea

ajunge repede la ea. Și în felul acesta, împovărați, străbătură tustrei străzile, apoi cheiul.

Despărțirea fu scurtă, căci trenul se puse în mișcare aproape imediat ce urcară. O văzu la fereastră și-i făcu un vag semn cu mâna. Remarcă încă o lacrimă în ochii ei, dar poate că se înșela. Vagonul începu să alunece, și ultimul ei cuvânt fu :

— Înțelege-mă !

În sfârșit, totul se mistui în noapte.

Avea dreptate, trebuia să o înțeleagă și s-o iubească mai departe, căci așa-i dictau firea, ideile și crezămintele.

Trebuia de asemenea să reflecteze mai adânc asupra oamenilor și a întocmirilor omenești, să se dăruiască iar lecturilor, din care să extragă comori de înțelepciune, să trăiască ocolo unde preferase să trăiască, să-și îndeplinească astfel datoria de om pe mai departe.

Lector: MIRCEA CIOBANU
Tehnoredactor: GHEORGHE CHIRU

---

*Apărut: 1980. Bun de tipar: 18.III.1980. Format 16/54 x 84.
Coli tipo: 8,25. Coli ed.: 6,70.*

Tiparul executat sub comanda
nr. 685 la
Intreprinderea poligrafică
„13 Decembrie 1918“,
str. Grigore Alexandrescu nr. 89—97
București,
Republica Socialistă România